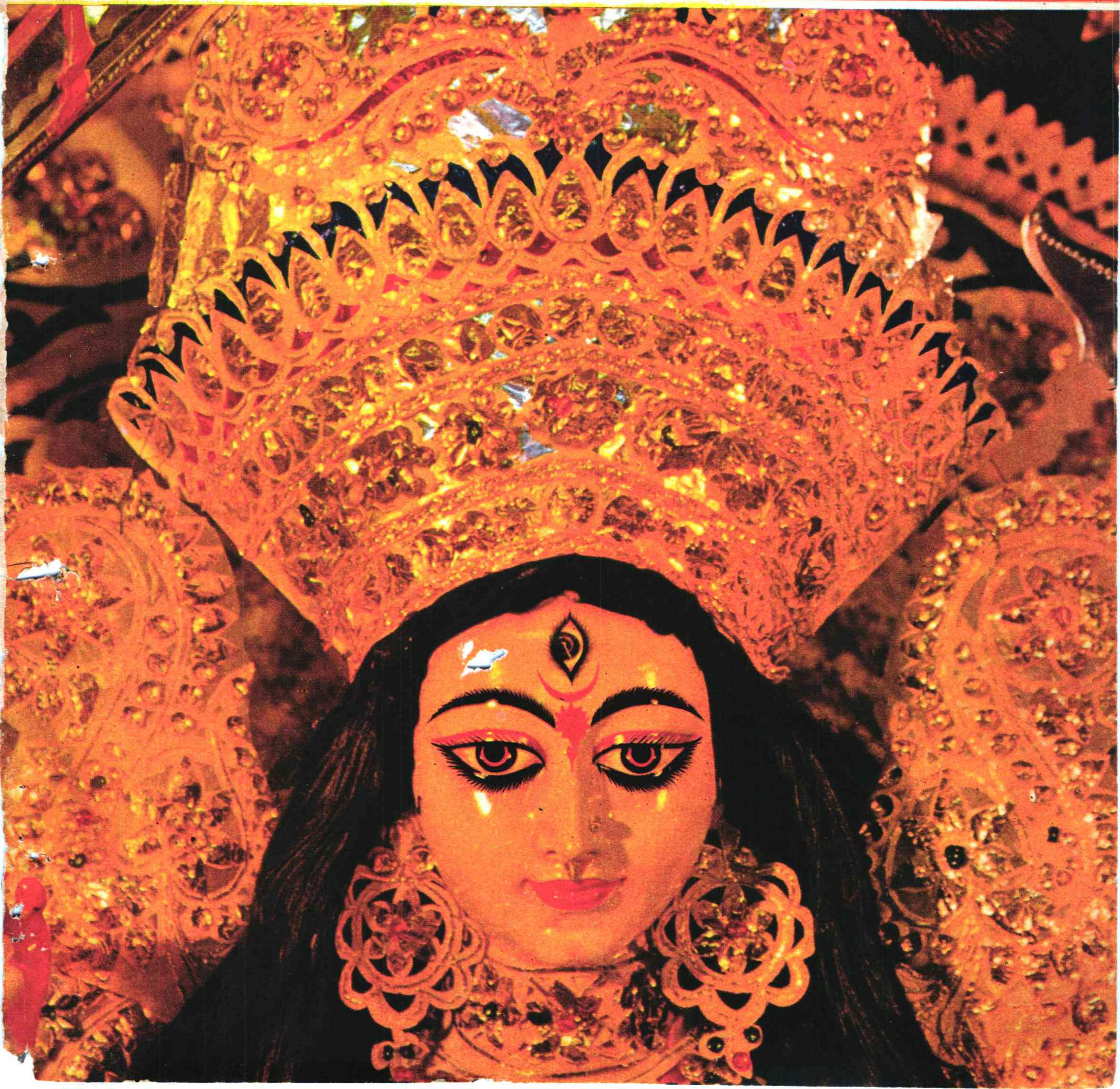

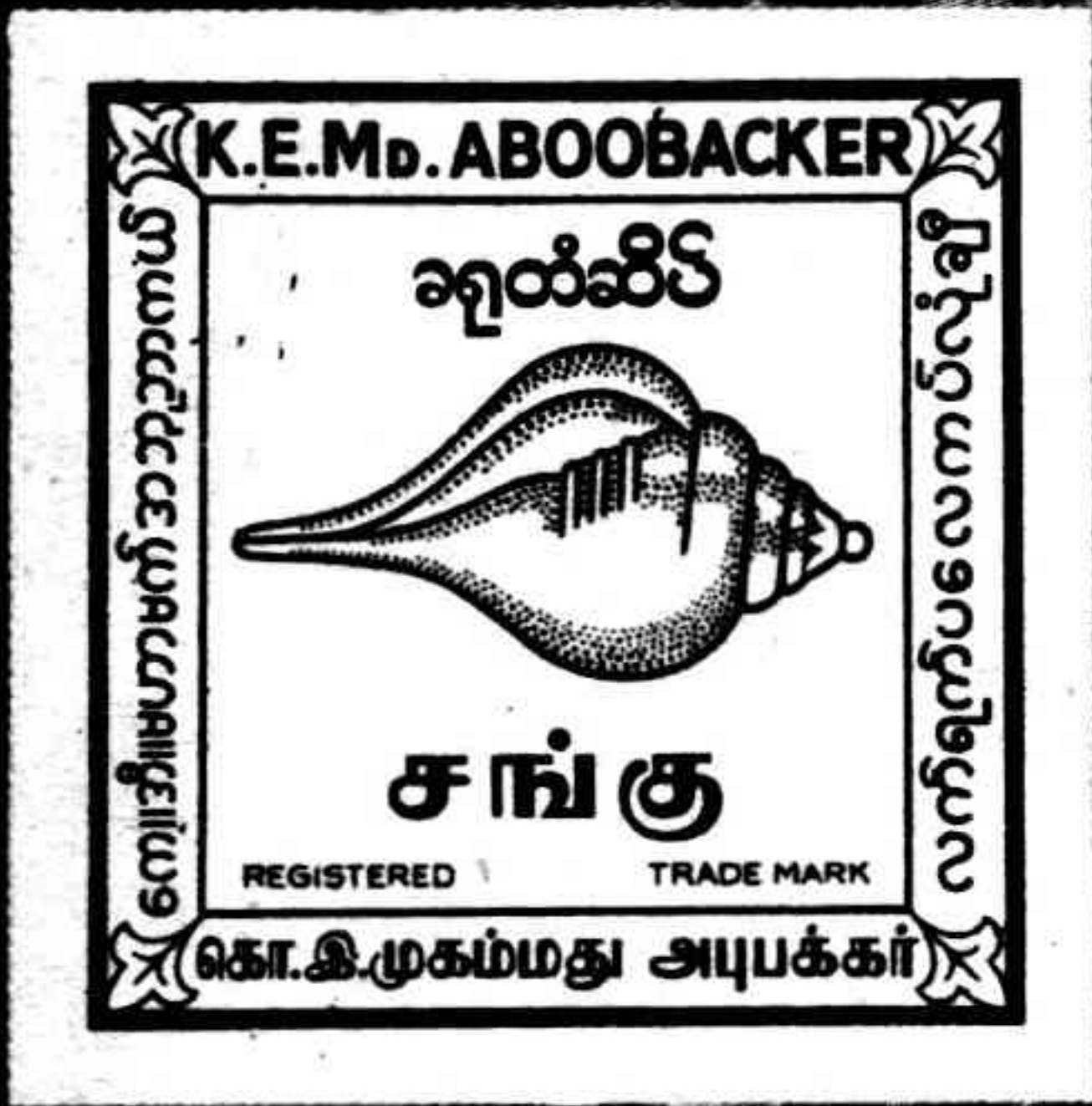
1.10.75

వెల : ఒక రూపాయి

అక్టోబరు ఒకటి : '75

శంకు మార్కు

లుంగీలు

చేతిగుడ్డలు

మొహమ్మదు అబూబకర్ & కంపెనీ

95, తంబుచెట్టి వీధి, మదరాసు - 600001

బ్రాంచిలు: మధురై • క్విలాన్ • కలకత్తా

Hykan

SUBHODAYA

మెడిమిక్స్ ఉచిత బంగారు సగల ప్రణాళికయందు రు. 10,000 ల విలువగల సగలను
 గెలుపొందినవారికి 10-8-1975 తేదీయందు హైదరాబాద్ రిటర్న్ హోటల్ నందు
 సుప్రసిద్ధ పినిపూతార కుమారి వాణిశ్రీ గెలుపొందినవారికి బహుమతులను అంద చేసారు.
 కాగా ఇంక నూ రు. 20,000

విలువగల బంగారు సగలను
 గెలుపొందుటకు గొప్ప అవకాశం గలదు.

మెడిమిక్స్
 అయిర్వేద టాయిలెట్ సబ్బు

ఆఖరు తేదీ 31-1-1976

CHOLAYIL PHARMACEUTICALS
 1, Palayakara Street, Madras - 600023.

వనిత

స్త్రీ జన పక్ష పత్రిక

అక్టోబరు ఒకటి : 1975

సంపుటి : 1 సంచిక : 7

విడి ప్రతి : ఒక రూపాయి

సింహళం : 0.97 సెంట్స్ □ మలేసియా : 65 సెంట్స్

వచ్చే సంచికలో....

ముఖ చిత్రం :

రైఫిల్ మాటింగ్ ఛాంపియన్ :

గీతాశంకర్

సంజెనీడలు (కథ)

—పండా శమంతకమణి

అంజామనం (కథ)

—బి. స్వర్ణాంబ

నాలుగు రకాల స్వీట్స్ (వంటలు)

కాశీ అన్నపూర్ణ (వర్ణచిత్రం)

ఈ సంచికలో ప్రచురితమైన 'గడ్డిపూలు' (10వ పేజీ) కథ రచయిత్రి శ్రీమతి జలంధర—ప్రముఖ రచయిత కీ. శే. డాక్టర్ గాలి బాల సుందరరావుగారి కుమార్తె; ప్రసిద్ధ రచయిత్రి శ్రీమతి 'లత' గారి మేనకోడలు; సినిమా నటుడు

చంద్రమోహన్ సతీమణి. బి. ఎ. పట్టభద్రురాలు. '68 నుంచి రచనా వ్యాసంగాన్ని ప్రారంభించి—'నా కథ', 'ఈహల్లో స్వర్గం', 'భవాని', 'మదరిండియా', 'నర్తకి' మొదలైన కథలు రాశారు.

'కేవలం కొన్ని కాగితాలు, కాస్త సిరాతో మానవత్వపు విలువల్నే మార్చగల శక్తి ఒక్క రచయితకే ఉంది. ఆ శక్తికి అర్థం, ఆశయం ఉండకపోతే—అది విపరీత పరిణామాలకు దారితీయవచ్చు. ఏ రచయిత అయినా—మానవ హృదయంలో నిద్రిస్తున్న అనుభూతుల్ని నిద్ర లేపి—ఉద్రేకాన్ని కాకుండా, మనోవికాసాన్ని కలిగిస్తే—ఆ రచయిత గొప్ప రచయితనే నాభావం'

అంటున్న శ్రీమతి జలంధర—తనను అలా ఆలోచింపజేసే అభిమాన రచయిత్రులుగా శ్రీమతులు—లత, బీనాదేవి, రంగనాయకమ్మగార్లను పేర్కొన్నారు.

'ఏదో మనస్సును ద్రవింపజేసే దృశ్యం కాని, వ్యక్తిగాని నాకు తారసపడి, నా మనస్సును స్పందింపజేసినప్పుడు—నా భావాలు అక్షరరూపం దాల్చిస్తే తప్ప 'రిలీఫ్' రానప్పుడు—అప్పుడు కానీ నేను కథ రాయలేను. కొంతకాలం పోయిన తర్వాత నా కథలు నేను చదువుకున్నప్పుడు 'సిల్లీ'గా అనిపించకుండా ఉండేలా నా కథలను రూపొందించగలిగితే చాలు—అని తృప్తిపడతాను' అంటారు శ్రీమతి జలంధర.

'వనిత' తొలి సంచిక నుంచి భద్రపరుస్తున్నాను. నెప్టెంబర్ 1వ తేదీ సంచిక (5వ సంచిక) ముఖ చిత్రం 'నెలక్షన్' బాగోలేదు. 'వైద్య సలహాలు' శీర్షిక చాలా వుపయోగంగా వుందోంది. కాని మరీ తక్కువ జాగా కేటాయిస్తున్నారు. దయచేసి రెండు పూర్తి పేజీలు కేటాయించగలరు. 'పూజారిణి' నవలలో 'కరవీరవృత్తం' వంటి చాలా పదాలు (99% వనితలకు అర్థం కానివి) కౌసల్యాదేవిగారు వాడుతున్నారు. అది ఆమె తప్పుకాదు. మా దురదృష్టం!

—భ. హైమవతి, హైదరాబాదు

'వనిత' పక్ష పత్రిక రమ్యంగా అందరికీ చాలా ఉపయోగకరంగా బాగా ఉంది. కానీ సినిమా విభాగం లేకపోవడం నిరుత్సాహంగానే వుంది. కనీసం పక్షానికొక ప్రఖ్యాత నటి నటి గురించైనా ప్రచురిస్తే బాగా ఉంటుందేమోనని నా అభిప్రాయం.

—యెండ్రెడ్డి రాజ్యలక్ష్మి, మద్రాసు

సన్నెన్సుతో కూడిన "పూజారిణి" సీరియల్ ప్రతి పత్రికలో కొత్త మలుపు తిరుగుతూ "వనిత" మా చేతికి ఎప్పుడు వస్తుందా అని ఉత్సుకతతో ఎదురు చూసేటట్లు చేస్తున్నది. నెప్టెంబరు 1వ తేదీ సంచికలో ఎంబ్రాయిడరీ మరియు ముగ్గులు ప్రచురించి 'వనిత'కు కొత్తదనాన్ని కలిగించారు. 'ఉద్యోగాలు చేసే స్త్రీల సమస్యలు' శీర్షిక చాలా బాగున్నది.

—శ్రీమతి ఎన్. మంజులక్ష్మి, సోశీపురం

నెప్టెంబరు 1వ తేదీ 'వనిత'లో ఎమ్. భారతిగారు వ్రాసిన 'పరిష్కారం' అనే వ్యాసం ఎంతో వాస్తవికంగా ఉన్నది. 'బామ్మగారి పేజీ'లో కొత్త విషయాలు ఏమీలేక నిరుత్సాహాన్ని కలిగించినదని చెప్పుటకు విచారిస్తూ ఉన్నాను.

—వెండ్యాల జగదీశ్వరి, వరంగల్

నెప్టెంబర్ 1వ తేదీ 'వనిత' బాగున్నది. శ్రీమతి శుమితాంగిగారు 'తా నా కటి తలిస్తే' కథ

నికలో నేటి పెద్దలకు జాతకాలపై నమ్మకమున్నదని, మూఢ నమ్మకములు వుండాలనీ, పాపం.... చాలా చక్కగా చెప్పారు!

—డి. రాధాబాయి, బెల్లంవల్లి

నెప్టెంబరు 15వ తేదీ 'వనిత' చదివాను. బామ్మగారు చక్కని విషయాలు తెలియజేస్తున్నారు. "మీరు మంచి పొరుగువారా?" అన్న శీర్షిక అనవసరం. ఇలాంటి శీర్షికలు ప్రచురించే బదులు 'సుభాషితాలు' లేదా 'అందానికి చిట్కాలు' వంటివి ఏవైనా విజ్ఞానదాయకమైన శీర్షికలను ప్రచురిస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

—కీరణ్మయి విష్ణువర్ధన్, మిర్జాపేట

దుర్గాదేవి

ముఖ చిత్రం :

దుర్గాదేవి

(కలకత్తా కాళి)

[ఇండియా టూరిజం డెవలప్ మెంట్ కార్పొరేషన్ సొజనల్]

అమెను మనసారా నమ్మినవారికి అన్ని సౌఖ్యాలూ కలుగుతాయనే నమ్మకం ఉన్నందు వల్లనే భారత దేశమంతటా దుర్గా పూజ విరివిగా సాగుతున్నది. రోద్రంగా కనిపించే శక్తిమూర్తికే 'దుర్గ' అనే పేరున్నట్లు అనిపించినా, సుందరమూ ప్రశాంతమూ అయిన రూపాలలో కూడా దేవి వెలసి ఉన్నది. కంచి కామాక్షి, కాళీ విశాలాక్షి, మధుర మీనాక్షి—శాంతంగా కనిపించే దుర్గ అవతారాలకు కొన్ని ఉదాహరణలు.

దుర్గను 'కాళి' అని కూడా పేర్కొంటుంటారు. మహాకవి కాళిదాసు, మహాయోగి రామకృష్ణ పరమహంస కాళిని పూజించి ధన్యులయ్యారు.

కలకత్తాలో ఉన్న కాళి దేవాలయం చాలా ప్రసిద్ధమైనది. రామకృష్ణ పరమహంస ఈ దేవాలయంలో అర్చకులుగా పనిచేస్తూ 'అమ్మ'ను అలంకరించి, ఆరాదించి, ఆనందించారు. కలకత్తా కాళి నాలుక గురించి మన కవులు కవిత్వం కూడా చెప్పారు. ఈ కాళి విగ్రహం అతిభయంకరమైనది. లోక కంటకులను కంటగించుకునే ఆ తల్లికి, భక్తులంటే మాత్రం వల్లమాలిన కరుణ ఉంటుందనే భావంతో, ఈ విగ్రహాన్ని సౌమ్యంగా కనిపించేలా అలంకరిస్తుంటారు. ఈ సంచిక 'వనిత' అట్ట మీద కలకత్తా కాళికాదేవి 'దుర్గ రూపం'లో దర్శనమిస్తున్నది.

అతికష్టమీద కానీ, సాధ్యం కానిదాన్ని కూడా 'దుర్గ' అనే అంటుంటారు. అయితే దుర్గాదేవి తన భక్తులు కష్టపడితే చూచి ఓర్వలేక, వారి ఇష్టాలు తీరుస్తూ ఉంటుందని నమ్ముతారు. తన పిల్లలు కష్టపడడం చూచి లోకమాత ఓర్పు కోలేదని పెద్దల విశ్వాసం. అందుకే అమె త్రిశూలం చేతబట్టుకుని రాత్రింబవళ్ళు విశ్వ రక్షణ చేస్తూ ఉంటుందట !

అదిశక్తి....

జగన్మాత....

దుర్గ....

ఇలా ఏ పేరుతో పిలిచినా పరాశక్తి పలుకుతుందనీ, అమె అన్ని చోట్లా వ్యాపించి ఉన్నదనీ మన పెద్దల నమ్మకం. అసలు చరాచర సృష్టి అంతా శక్తి నుంచే పుట్టిందనీ, ఆ శక్తి శ్రీ స్వరూపమనీ మనవాళ్ళ అభిప్రాయం. బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరుల వంటి దేవతామూర్తులు కూడా అమెను పూజించినట్టుగా పురాణాలు చెబుతాయి.

పరాశక్తికి ఉన్న పేర్లలో 'దుర్గ' అన్న పేరు ప్రత్యేకమైనది. దుర్గ అంటే అపూర్వమైనదనీ, అతిప్రియమైనదనీ అర్థం. అమె కంటే పూర్వులు గాని, అమె అంత ప్రియమైనవారు కాని లేరనీ భక్తుల భావన.

దుర్గ అంటే భక్తులను దుర్గం (కోట)లా రక్షించేది అని కూడా అర్థం చెబుతూ ఉంటారు. దుర్గను స్థలదుర్గ, వనదుర్గ, నదీదుర్గ, పర్వతదుర్గ, సాగరదుర్గ, గ్రామదుర్గ, పట్టణదుర్గ, చండిదుర్గ

(రణదుర్గ), శూరినిదుర్గ అనే పేర్లతో కూడా వ్యవహరిస్తుంటారు. ఇవి అమె నెలకొన్న ప్రాంతాలను బట్టి, అమె తత్వాన్ని బట్టి వచ్చిన పేర్లు....

మన దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల ప్రజలు దుర్గను రకరకాల పేర్లతో పిలుస్తూ కొలుస్తూ ఉంటారు. హిమాచల ప్రదేశంలో 'హైమవతి' అన్నా, కాశ్మీరంలో 'తైల పుత్రి' అన్నా, గయలో 'గౌరి' అన్నా, హరిద్వారంలో 'మహామాయ' అన్నా అంతా ఆ తల్లినే సూచిస్తాయి. మహారాష్ట్రలు పూజించే 'వింధ్యవాసిని', కన్నడిగులు కొలిచే 'చాముండి', ఉత్కలు ప్రార్థించే 'ఓంకారి', మళయాళీలు కీర్తించే 'భగవతి', తెలుగువారు ఆరాదించే 'కనకదుర్గ' — దుర్గ వివిధ రూపాలు.

తల్లి పిల్లలను కాపాడినట్టు—దుర్గ ఈ విశ్వాన్ని కాపాడుతుందని మనవారి నమ్మకం. మదగర్వంతో కన్నామిన్నూ కానక లోకాలను గడగడలాడించిన మహిషాసురుని వంటి రాక్షసులను సంహరించి దుర్గ — దేవతలకు, మానవులకు రక్ష చేకూర్చిన కథలను పురాణాలు పేర్కొన్నాయి.

ఆంధ్రయబోధిని

ఈ పుస్తకము పిన్నలకు, పెద్దలకు ఆంగ్లములో అక్షరాభ్యాసము రానివారు కూడా మా ఆంగ్లేయబోధిని సహాయంతో అందరు 60 దినములలో నేర్చుకొనవచ్చును. వెల రు. 10.

తమిళ-తెలుగు స్వబోధిని

ఈ పుస్తకము తమిళ భాషరానివారు 35 దినములలో తమిళ భాషను సులభముగా నేర్చుకొనవచ్చును. ఇందులో గ్రామరు, Essays, Letter Writing వున్నవి. వెల రు. 3.

హిందీ-తెలుగు స్వబోధిని

హిందీ భాషను అతి సులభముగా 30 దినములలో నేర్చుకొనవచ్చును. వెల రు. 4.

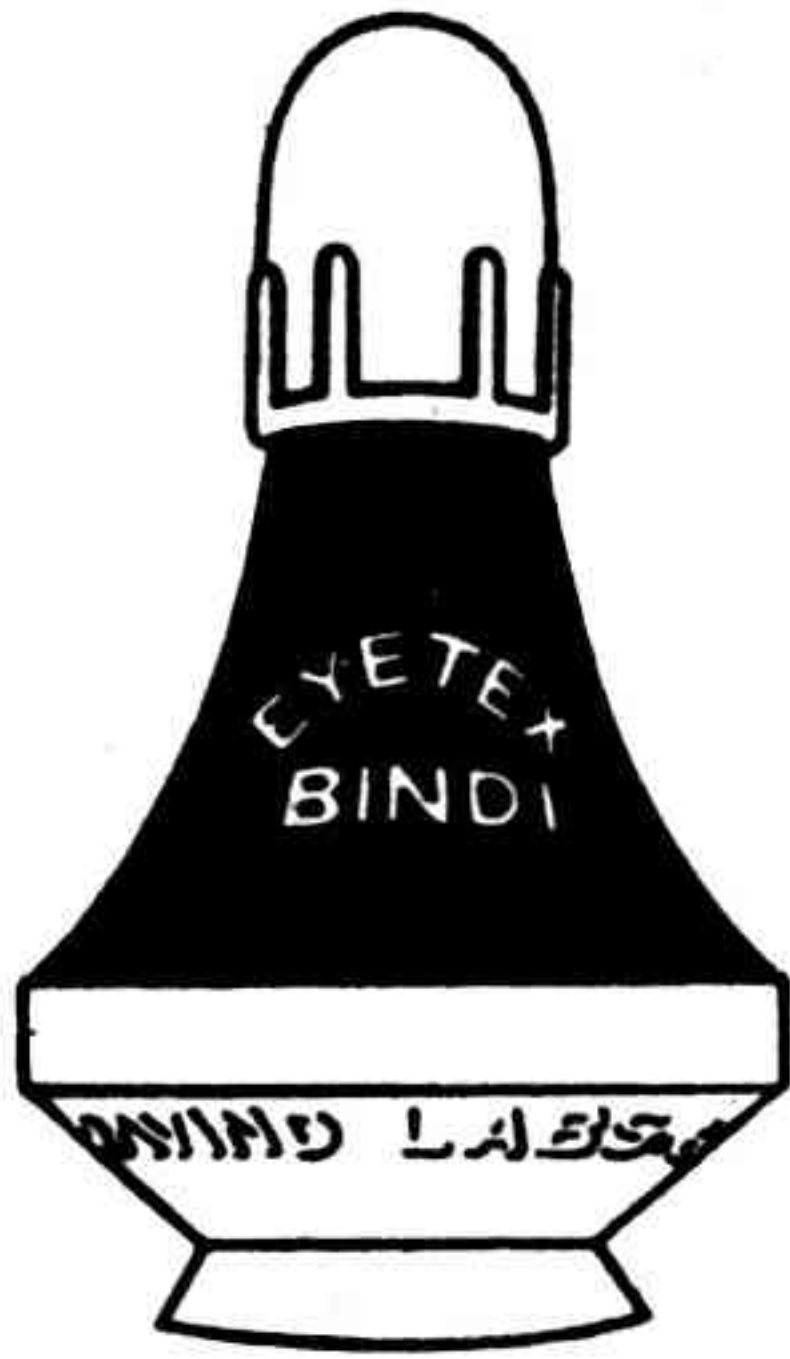
పై వాటికి పోస్టేజి అదనము

బాలసరస్వతి బుక్ డిపో

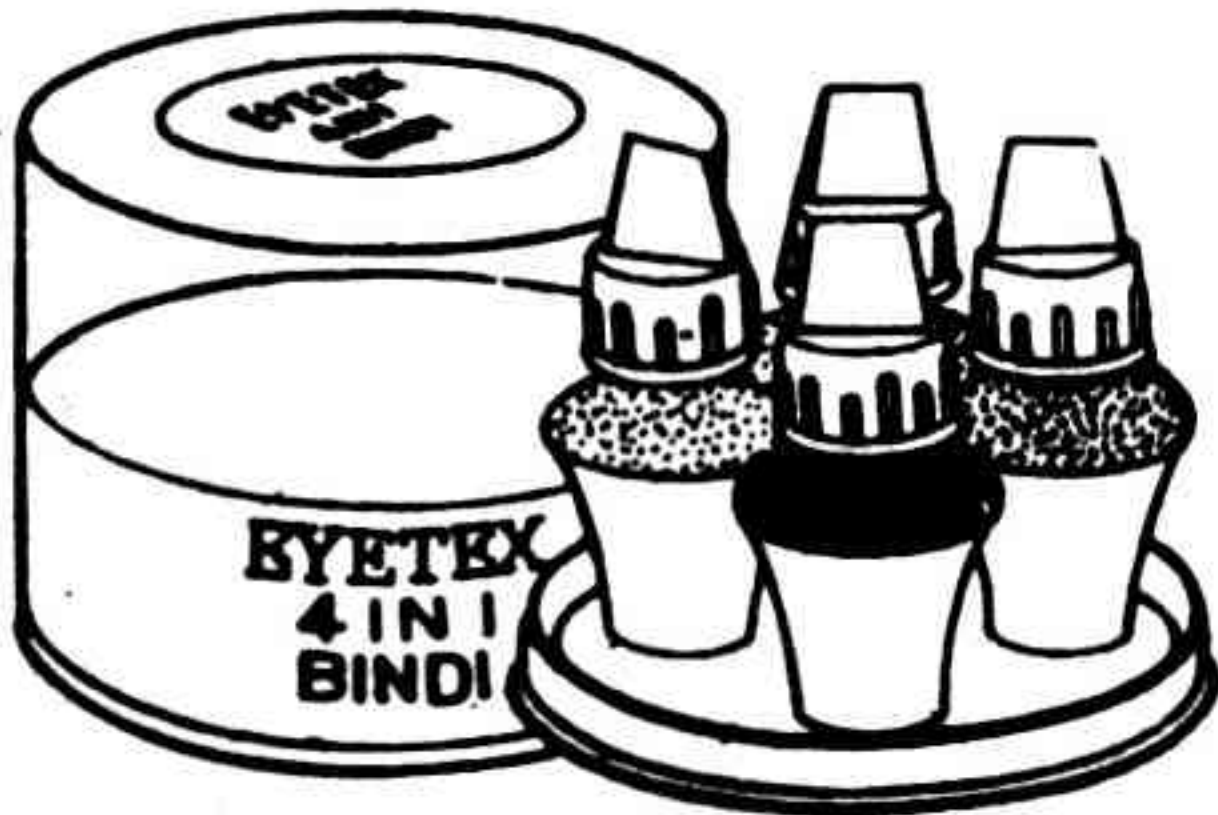
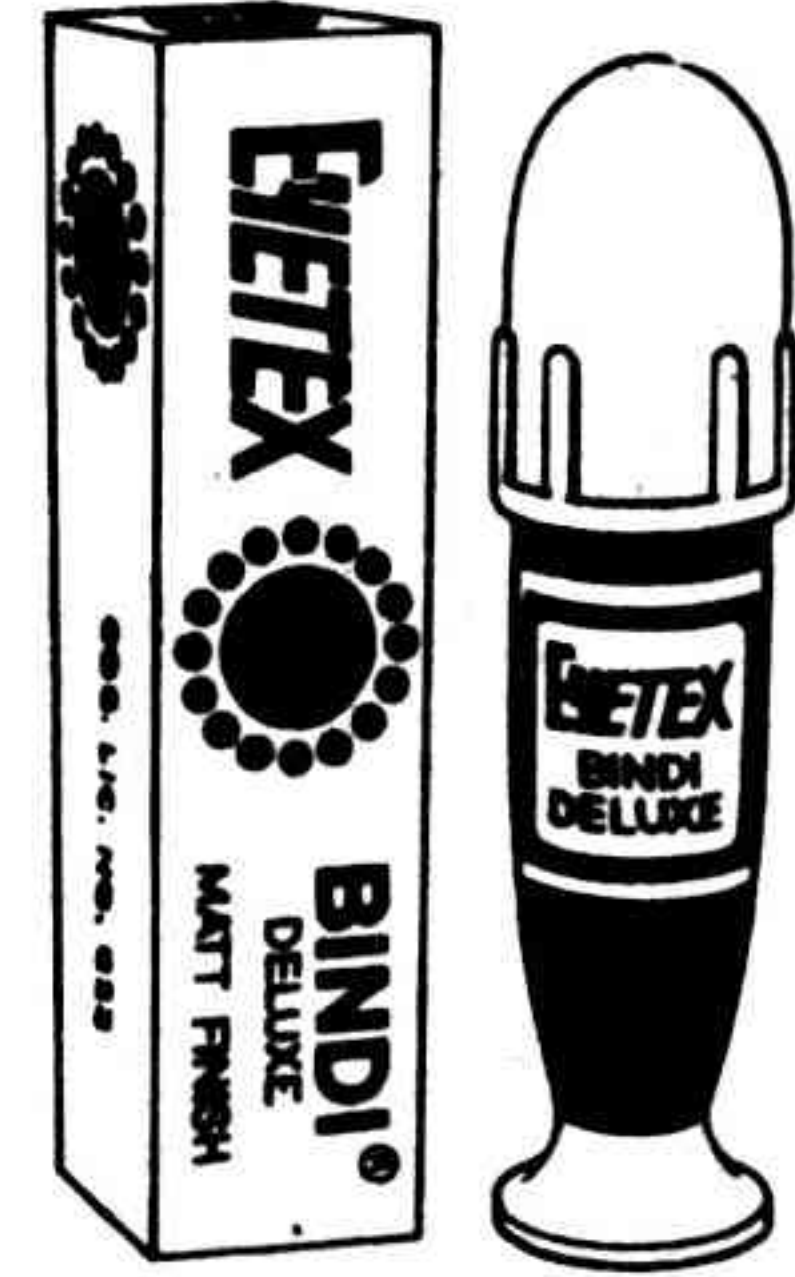
విద్యావిషయక ప్రచారకులు

6, నుంకురామ చెట్టి వీధి, మద్రాసు - 600 001 ఫోన్: 29868

V

ఐటెక్స్
సౌందర్య సాధనములు

ARAVIND LABORATORIES MADRAS-600 033

గాంధీజీ నిర్వచనాలు:

ప్రేమంతో...

అక్టోబరు 2 వ తేది గాంధీజీ 107 వ జయంతి సందర్భంగా గాంధీజీ వనితల గురించి వెల్లడించిన కొన్ని అభిప్రాయాలు ఇక్కడ ప్రచురిస్తున్నాము.

స్త్రీని అబల అనడం నేరం. అది పురుషుడు స్త్రీలకు చేసే అన్యాయం. బలం అన్న మాటకు అర్థం పశుబలమే అయితే, స్త్రీ - పురుషునంతటి పశువు కాదని చెప్పాలి. అదే - బలం అన్నమాటకు అర్థం నైతికబలమే ఐతే, స్త్రీ తప్పకుండా పురుషుడి కంటే ఎన్నో రెట్లు అధికురాలని చెప్పాలి. స్త్రీకి సహజం గానే జ్ఞానం, ఆత్మ త్యాగ నిరతి, ఓర్పు, ధైర్యమూ ఎక్కువ. స్త్రీ లేకుంటే పురుషుడి మను గడలేదు. స్త్రీకంటే హృదయాన్ని కదిలించే శక్తి ఏముంది?

పురుషుడు స్త్రీని తన పరికరంగా పరిగణించాడు. ఆమె కూడా అలా ఉండడానికి అలవాటు పడింది. అలా ఉండడం ఆమెకు సులువు గాను, సంతోషకరంగానూ పరిణమించింది. ఎందుచేత? కిందికి పడిపోతూ ఉన్నవాడు తనతోబాటున్న వ్యక్తిని దిగలాగుతున్నప్పుడు, అలా పడడం సులువుగానే ఉంటుంది మరి!

స్త్రీ పురుషుని స్నేహితురాలు. ఆమెకు పురుషునితో సమానమైన తెలివితేటలున్నాయి. ఆమెకు పురుషుని కార్యకలాపాలలో పాల్గొనే హక్కు ఉంది; అతని కున్నంత స్వాతంత్ర్యమూ స్వేచ్ఛా కూడా ఆమెకున్నాయి. అజ్ఞానులు, పనికిమాలిన వాళ్ళు అయిన పురు షులు కూడా స్త్రీలపై ఆధిక్యత కనబరుస్తున్నారు. ఆ ఆధిక్యత చూప డానికి వారికి అర్హతలేదు; వారలా చూపకూడదు కూడా. మన ఉద్యమాలన్నీ సగంలోనే ఆగిపోవడానికి మన స్త్రీలు వెనకబడి ఉండడమే కారణం.

నేను స్త్రీగా పుట్టిఉంటే -- స్త్రీ తన 'అటబొమ్మ' కావడానికే పుట్టిం దనుకొనే పురుషుణ్ణి ఎదిరించి విప్లవం లేవదీసి ఉండేవాణ్ణి.

స్త్రీ-తాను మగవాడి 'విలాస వస్తువు' అనుకోవడం మానాలి. అందుకు పరిష్కారం ఆమె చేతుల్లోనే ఉంది. ఆమె పురుషుడితో సమానమైనదే అయితే, అతని ఆనందం కోసం (ఆ పురుషుడు తన భర్త అయినాసరే!) అలంకరించుకోవడాన్ని వ్యతిరేకించాలి. రాముణ్ణి

తన సౌందర్యంతో ఆకర్షించడం కోసం సీత ప్రయత్నించి ఉంటుందని నేను అనుకోను.

పెళ్ళి చేసుకోవడానికి కట్నానికి ముడిపెట్టే యువకుడు -- తన చదువును, స్వదేశాన్ని, స్త్రీత్వాన్నీ కించపరుస్తున్నాడని నా భావం. కట్నాలు తీసుకునే వాళ్ళను సంఘం నుంచి బహిష్కరించాలి. ఆడ పిల్లల తండ్రులు డిగ్రీలను చూపి మోసపోకుండా - కులాల అడ్డు గోడలను దాటి, తమ కుమార్తెలను పెళ్లాడగల ధైర్య సాహసాలు కల యువకుల కోసం విశాల ప్రపంచంలో అన్వేషించాలి.

స్త్రీ అహింసకు మరో రూపం. అంతులేని ప్రేమే అహింస. ఓర్పుకు ఉనికి అదే. అలా ఓర్పుకు నిదర్శనం స్త్రీ. గర్భభారంతో తొమ్మిది నెలలు కష్టపడినా, ప్రసవనంతరం తన కన్నబిడ్డ కంట బడగానే స్త్రీ హృదయం మాతృప్రేమతో జాలువారుతుంది....

స్త్రీజాతి తన ప్రేమను మానవజాతిపై కురిపించాలి. మగవాడి తల్లిగా, మార్గదర్శిగా స్త్రీ ఉన్నతస్థానం పొందాలి.

స్త్రీలకు చదువు అక్కరలేదనే వారితో నేను ఏకీభవించలేను. చదువు కొన్న స్త్రీ, తన పిల్లలను విద్యావంతులు చెయ్యడంలో గొప్ప పాత్ర వహిస్తుంది. చదువు స్త్రీలను 'మంచి' మనుషులుగా తీర్చి దిద్దుతుంది.

ఆడవాళ్ళు మగవాళ్ళు వేర్వేరని నేను అనుకోను. స్త్రీ పురుషులు ఒక నాణెం రెండువైపుల వంటివాళ్లు. కనుక ఈ రెండు జాతులలో ఎవరు ఎక్కువ, ఎవరు తక్కువ అనే ప్రశ్నకే తావులేదు. ఒకరు లేకపోతే ఇంకొకరు లేరు. స్వార్థపరులైన పురుషులు చాలామంది స్త్రీలు తమకంటే తక్కువ వారని చెవిని ఇల్లు కట్టుకుని పోరవచ్చు. అయితే మహాత్ములు మాత్రం స్త్రీల విలువను గుర్తించారు. శక్తి స్వరూపమైన స్త్రీ లేకుంటే పురుషుడు ఏం చెయ్యగలడు?

నవరాత్రి తామ్రాది ముగ్గులు

ముగ్గులు పెట్టడం ఒక కళ. మనదేశంలో ఇంటిని, ఇంటి పరిసరాలనూ శుభ్రం చేసి, ఇంటి గుమ్మం ముందు కళ్ళాపి చల్లి, ముగ్గులతో సింగ రించడం ప్రాచీనకాలం నుంచీ ఆనవాయితీగా వస్తున్నది. చక్కని ముగ్గులు ఇంటికి ఎంతో ఆకర్షణ కలిగిస్తాయి. పండగలూ పబ్బాలూ వచ్చి నప్పుడు ఇంటిని ముద్దులొలికే ముగ్గులతో అలంకరించడం అంటే మన వారు ఎంతో ఇష్టపడతారు. ముగ్గులు పెట్టడం మంగళకరమే కాక ఆరోగ్యకరమైన అలవాటని బామ్మగారు చెప్పనే చెప్పారు.

‘దసరా’ శ్రీలకు చాలా ఇష్టమైన పండుగ. ఆ తొమ్మిదిరోజులూ బొమ్మల కొలువు పెట్టి, తమ యింటికి తక్కిన ఇరుగు పొరుగు శ్రీలను, పేరంటానికి పిలవడం, తామూ అలా పేరంటానికి వెళ్ళడం — చేస్తూ ఉంటారు. దేవీ నవరాత్రుల పేరిట సాగే ఈ తొమ్మిదిరోజులూ చాలా హుషారుగా, సరదాగా గడిచిపోతాయి. పోతే ‘దసరా’ తొమ్మిది రోజులూ, అమ్మవారి కొలువు ముందు రోజుకో ముగ్గు చొప్పున వెయ్యి దానికి తొమ్మిది అనుకూలమైన ముగ్గులు వున్నాయి. వీటికి ఒక ప్రత్యేకత కూడా ఉంది. ఈ తొమ్మిది ముగ్గులూ మన సంప్రదాయం ప్రకారం తొమ్మిది గ్రహాలకూ ప్రతీకలు. అలాగే గ్రహాలలో సూర్యుడు, చంద్రుడు, కుజుడు, బుధుడు, గురు, శుక్రుడు, శని మొదలైన వాటికి క్రమంగా ఆదివారం నుంచి శనివారం దాకా ఉన్న ఏడు రోజులతో సంబంధం ఉందని మనవాళ్ళ నమ్మకం. ఈ ఏడుగ్రహాలకు సంబంధించిన ఏడు ముగ్గులూ, ఇవికాక రాహు కేతువులకు సంబంధించిన మరో రెండు ముగ్గులూ వున్నాయి. సూర్యుడి నుంచి శనిదాకా ఉన్న ఏడుగ్రహాలకు సంబంధించిన ఏడు ముగ్గులనూ ఆదివారం నుంచి శనివారం దాకా రోజుకోకటి చొప్పున వేస్తూ సూర్యుని నమస్కరించుచున్నాను.]

రావచ్చు. రాహువుకు సంబంధించిన ముగ్గును కూడా మంగళవారం నాడు వేయవచ్చు. కేతువుకు సంబంధించిన ముగ్గును శనివారం నాడు వేయవచ్చు.

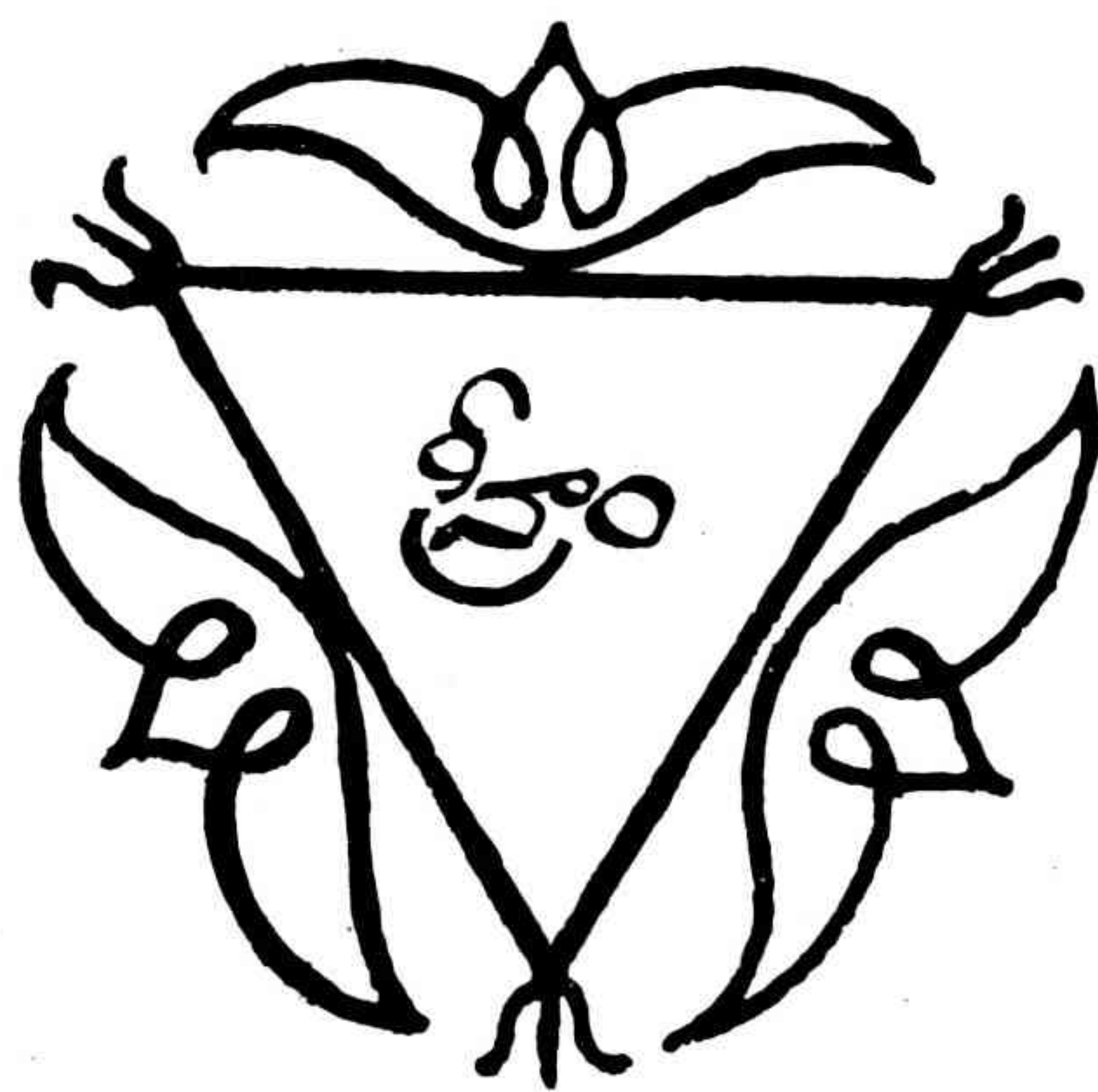
ఈ ముగ్గుల మధ్య బీజాక్షరాలు ఉన్నాయి కనుక వీటిని కాళ్ళు తగిలే చోట్లలో వెయ్యకూడదు. దసరా రోజుల్లోనే కాక, మామూలు రోజుల్లో కూడా వేసుకుందామనుకున్న వారు ఈ ముగ్గులు వేసుకోవచ్చు.

ఈ ముగ్గులు వేసి, దీపం వెలిగించి ఉంచి భక్తితో ఆయా వారాలకు సంబంధించిన గ్రహాల స్తోత్రాన్ని చదివితే, గ్రహాల అనుగ్రహానికి కూడా పాత్రులు కాగలరని పెద్దలు చెబుతారు.

నవగ్రహ స్తోత్రములు

సూర్యస్తుతి

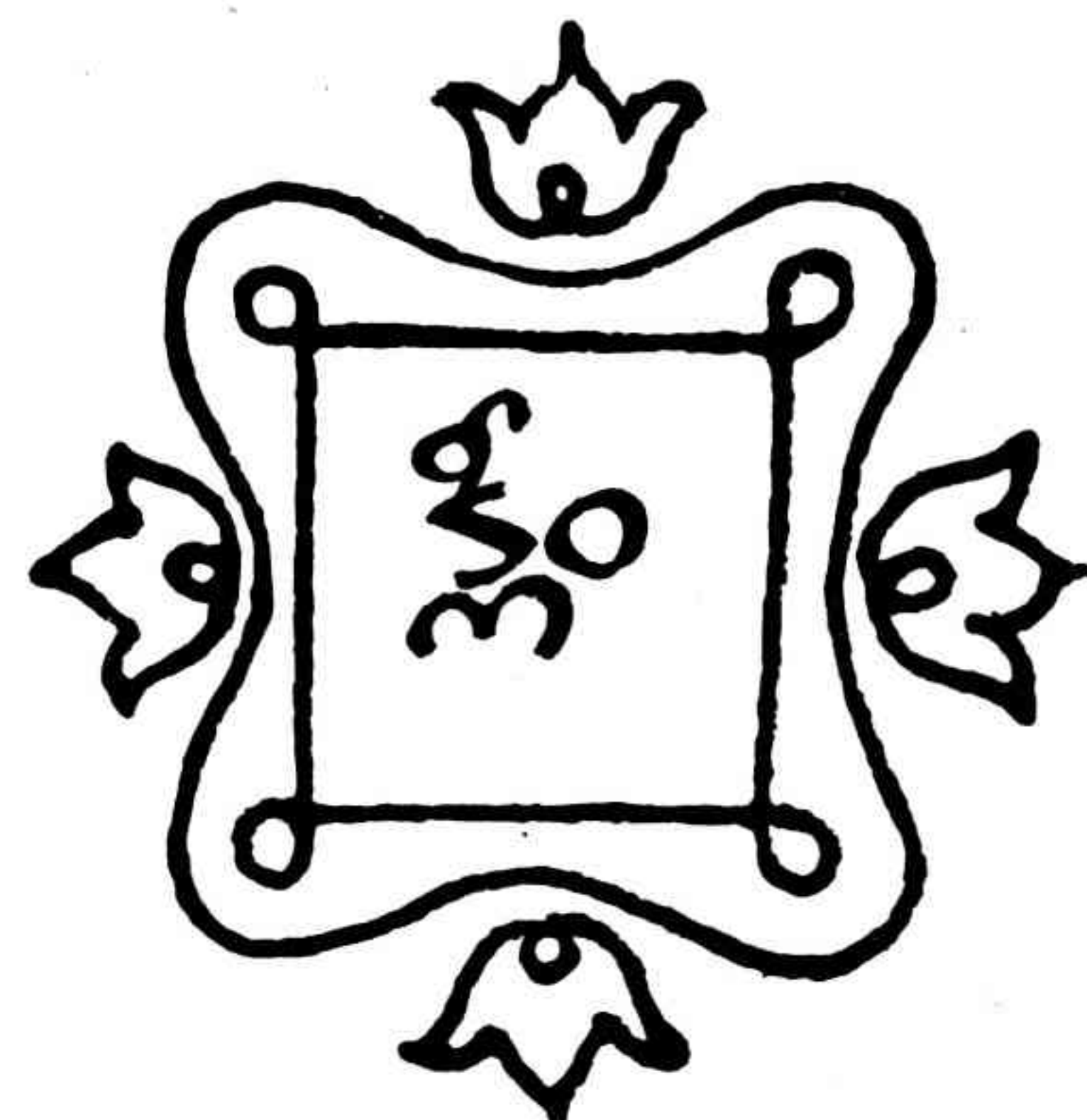
జపాకుసుమ సంకాశం కాశ్యపేయం మహాద్యుతిమ్
తమోరిం నర్వపావఘ్నం వ్రణతోస్ని దివాకరమ్ ।

[కాశ్యపుని కుమారుడు, దాసాని పూవుల వంటి కాంతిగలవాడు, చీకటిని తొలగించువాడు. అన్ని పాపములను నాశనము చేయువాడు అయిన శనివారం దాకా రోజుకోకటి చొప్పున వేస్తూ సూర్యుని నమస్కరించుచున్నాను.]

చంద్రస్తుతి

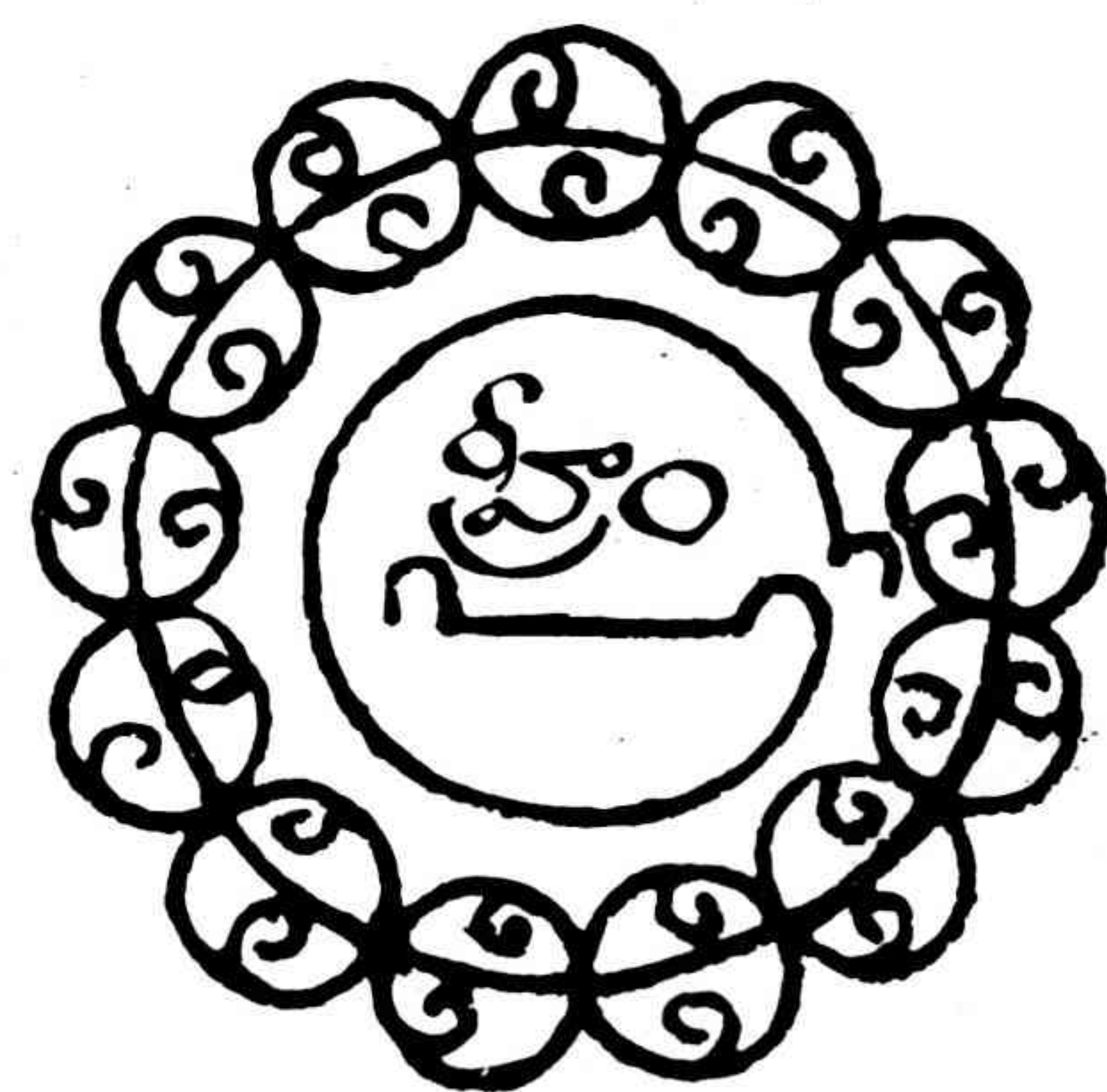
దధిశంఖ తుపారాభం క్షిరోదార్ద్రవ సంభవమ్
సమామి శశినం సోమం శంభోర్భుకుట భూషణమ్ ।

[పెరుగు, శంఖము, మంచు మున్నగు వాని వలె మెరిసెడువాడు, పాలకడలిలో పుట్టినవాడు, శివుని సిగను నగగా అలంకరించువాడు అయిన చంద్రుని నమస్కరించుచున్నాను.]

అంగారకస్తుతి

ధరణీగర్భ సంభూతం విద్యుత్కాంతి సమప్రభమ్
కుమారం శక్తిహస్తంచ మంగళం వ్రణమామ్యహమ్ ।

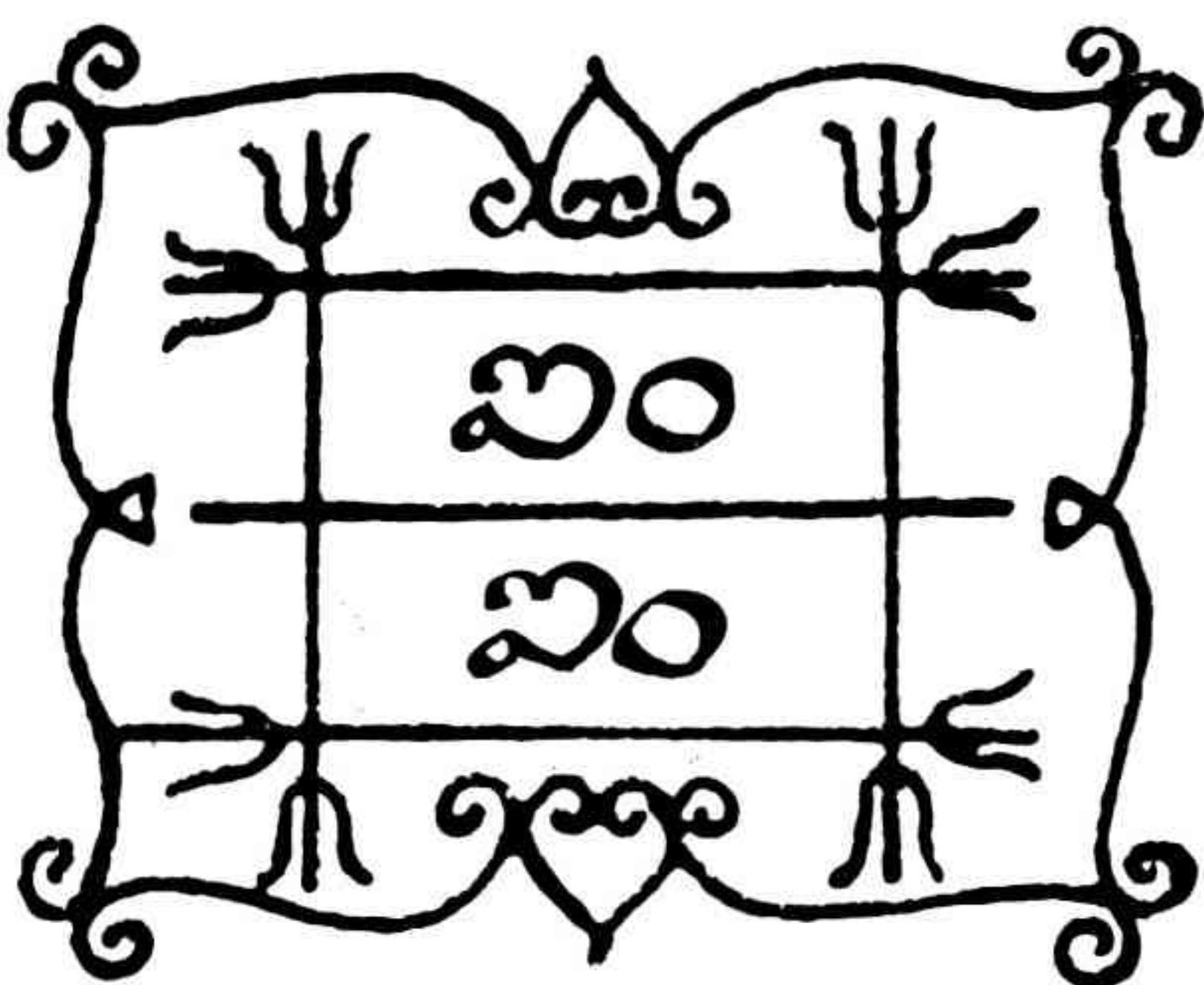

[పుడమి కడుపున పుట్టినవాడు, మెరపువలె ప్రకాశించువాడు, శక్తిని చేతకలిగి ఉండువాడు అయిన మంగళుని (కుజుని) నమస్కరించుచున్నాను.]

బుధస్తుతి

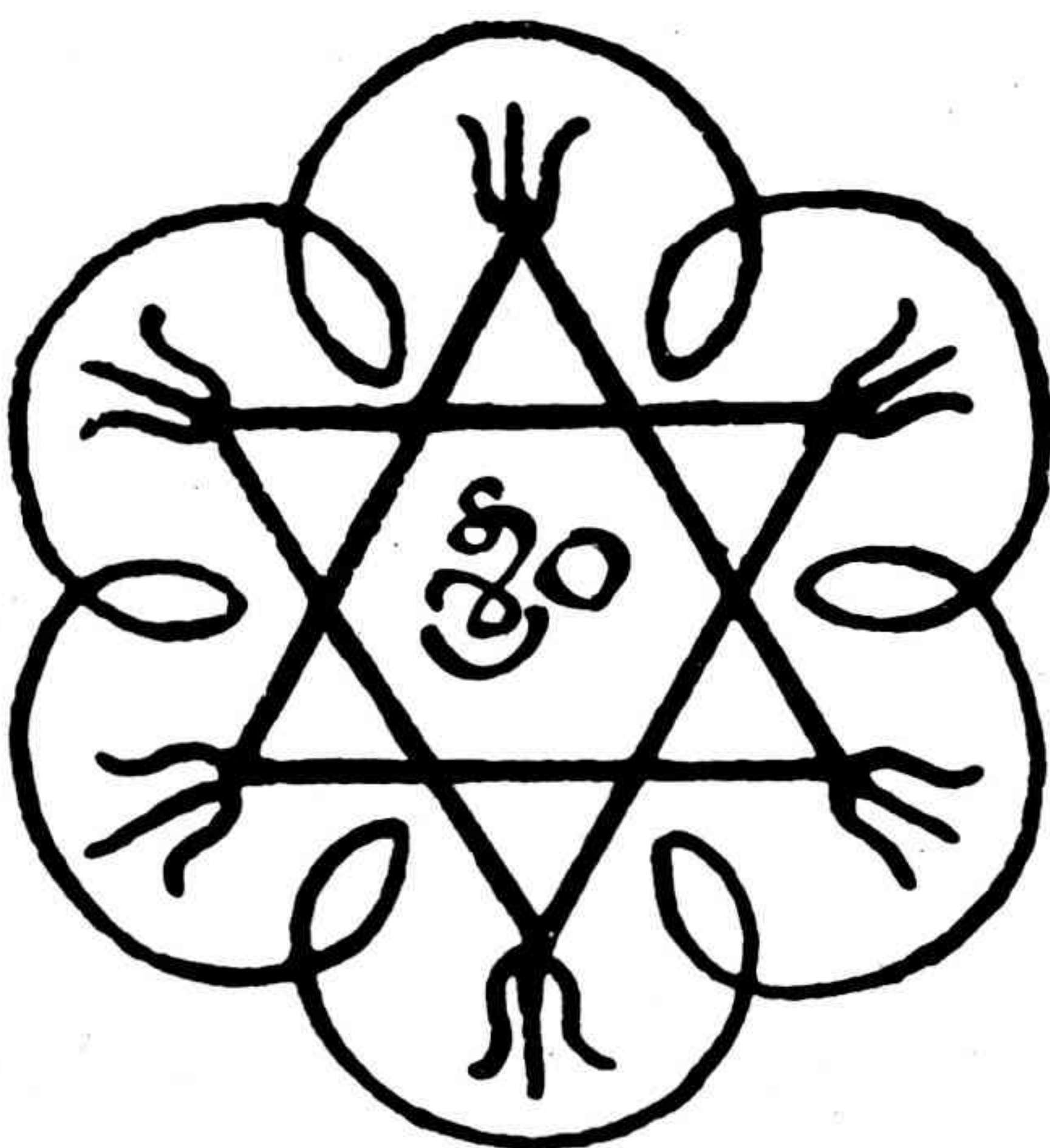
ప్రియంగు కలికాశ్యామం రూపేణాప్రతిమం బుధమ్
సౌమ్యం సౌమ్యగుణోపేతం తం బుధం
ప్రణమామ్యహమ్ ।

[ప్రియంగు లతవలె నల్లనివాడు, సాటిలేని సౌగంధ్య కలవాడు, సుగుణములతో కూడినవాడు, చంద్రుని కుమారుడు అయిన బుధుని నమస్కరించుచున్నాను.]

గురుస్తుతి

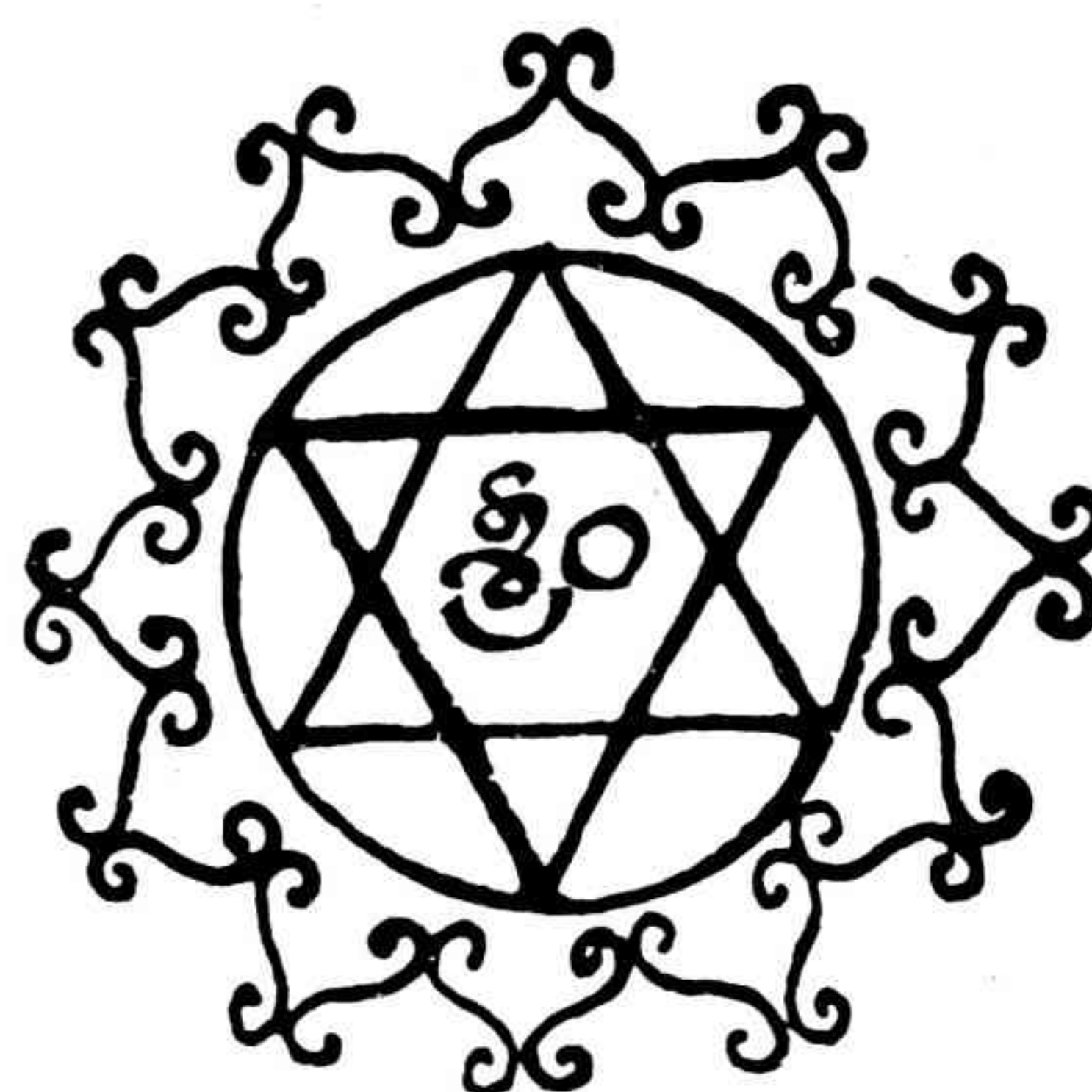
దేవానాం బుక్షిణాం గురుం కాంచన సన్నిభమ్
బుద్ధిభూతం త్రిలోకేశం తం నమామి బృహస్పతిమ్ ।

[దేవతలకు, ఋషులకు గురువైనవాడు, బంగారమువంటి కాంతి కలవాడు, తెలివికి కారణమైనవాడు, ముల్లోకములకు అధిపతి అయినవాడు అయిన గురుని నమస్కరించుచున్నాను.]

శుక్రస్తుతి

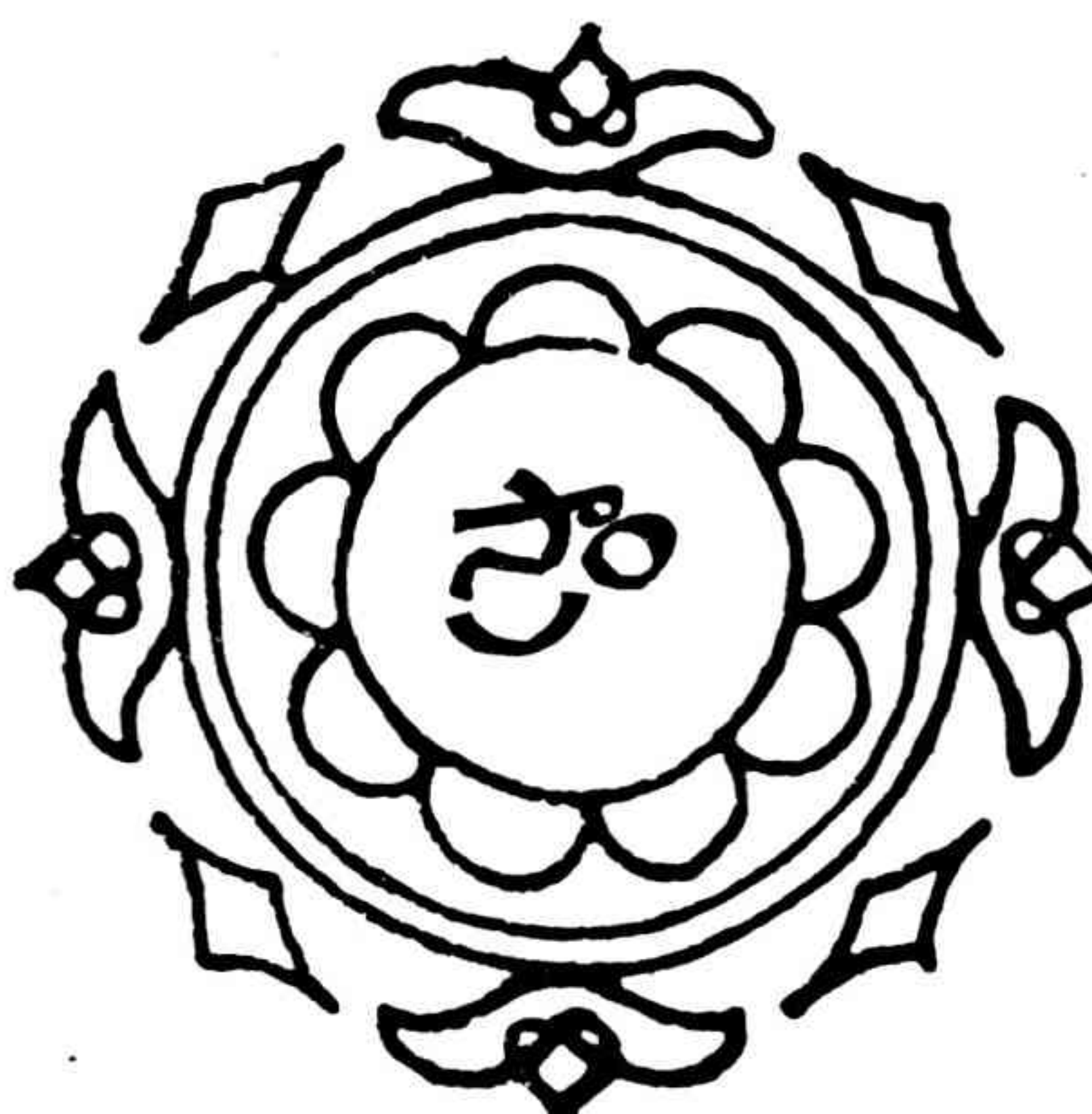
హిమకుండ మృణాళాభం దైత్యానాం పరమం గురుమ్
సర్వ శాస్త్ర ప్రవక్తారం భార్గవం ప్రణమామ్యహమ్ ।

[రాక్షసుల పరమ గురువు, సర్వశాస్త్రముల ప్రవక్త అయిన శుక్రుని నమస్కరించుచున్నాను.]

శనిస్తుతి

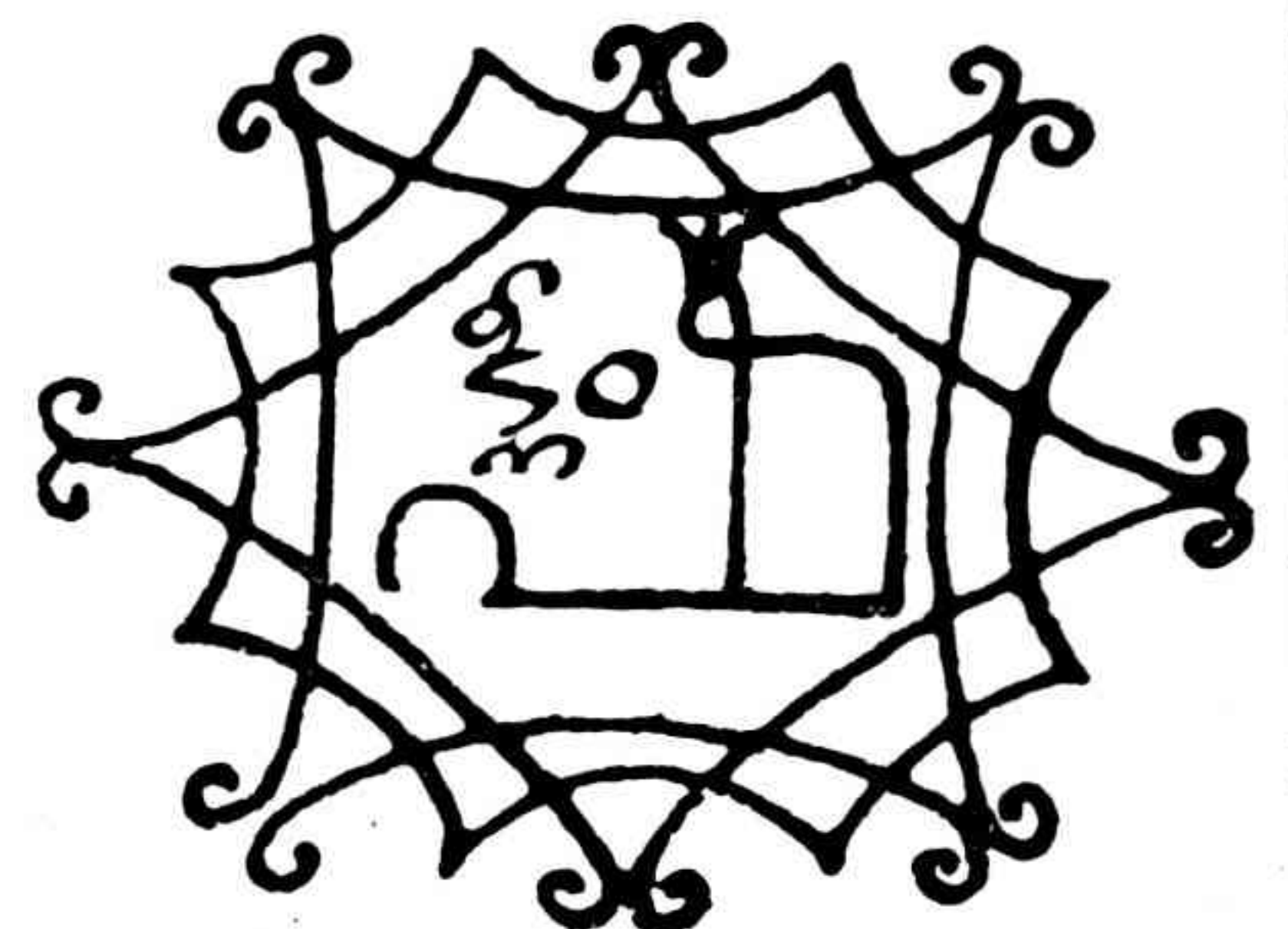
నీలాంజన సమాభాసం రవిపుత్రం యమాగ్రజమ్
ధాయా మార్తాండ సంభూతం తం నమామి
శవైశ్చరమ్ ।

[కాటుకను పోలినవాడు, సూర్యుని కుమారుడు, యముని అన్న, సూర్యునికిని భాయకును జన్మించినవాడు, మెల్లగా నడుచువాడు (శనైః - మెల్లగా; చరః - చరించువాడు) అయిన శనిని నమస్కరించుచున్నాను.]

రాహుస్తుతి

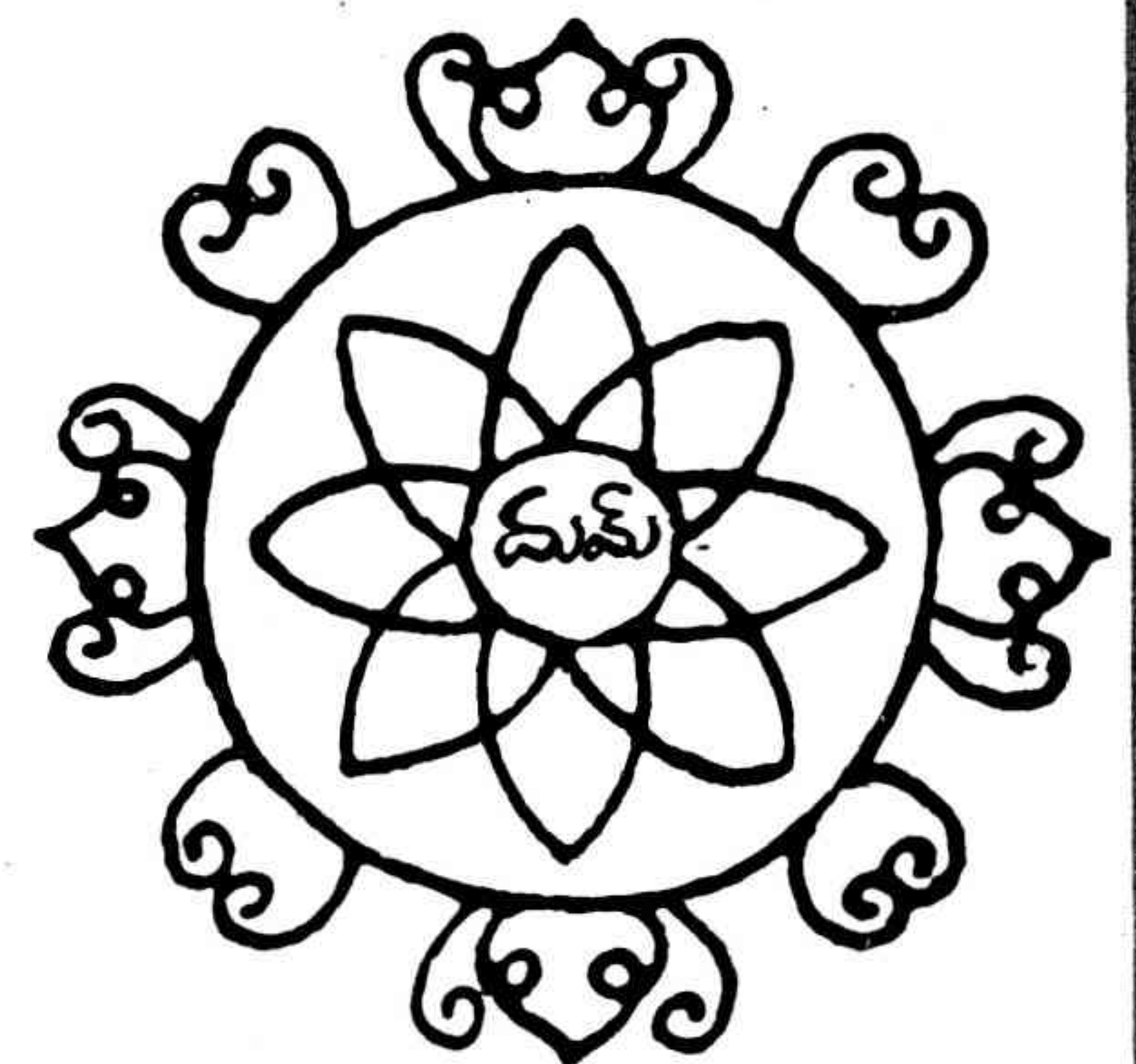
అర్థకాయం మహావీర్యం చంద్రాదిత్య విమర్శనమ్
సింహికా గర్భసంభూతం తం రాహుం
ప్రణమామ్యహమ్ ।

[సగము దేహము కలవాడు, మహావీరుడు, చంద్ర సూర్యులను హింసించువాడు, సింహికకు పుట్టినవాడు అయిన రాహువును నమస్కరించుచున్నాను.]

కేతుస్తుతి

వలాశపుష్ప సంకాశం కారకాగ్రహ మస్తకమ్
రాద్రం రాద్రాత్మకం ఘోరం తంకేతుం
ప్రణమామ్యహమ్ ।

[మోడుగు పూవువలె మెరిసెడువాడు, నక్షత్రములకు గ్రహములకు శిరపైనవాడు, రాద్రము కలవాడు, భయంకరమైనవాడు అయిన కేతువును నమస్కరించుచున్నాను.]

గడ్డపల్లి

జలంధర

“వదినా! రెడీయా?” బైటనుంచి అడిగాడు శేఖర్.

“వస్తున్నాను. పదవయ్యా!” అంటూ ఎర్ర అంచున్న తెల్లరంగు గద్వాలు చీర ఒంటినిండా కప్పుకుని, మెళ్ళో చంద్రహారం సరిచేసుకుని బైటకు వచ్చింది స్వర్ణ. కారులో వెనక సీటులో కూర్చుంటూ, “పూలు, పళ్ళు అన్నీ కార్లో పెట్టించావా?” అని అడిగింది.

“ఆ! అయినా, అవన్నీ నీ డిపార్టుమెంటు. ఎందుకైనా మంచిది ఒకసారి చూడు—నేను దేవుడి కోసం గుడికి రావడంలేదు కదా వదినా!” అన్నాడు శేఖర్ నవ్వుతూ.

మాట్లాడకుండా అన్నీ సరి చూసుకుంది స్వర్ణ. శేఖర్ గుడికి రావడానికి గల కారణం ఆమెకు తెలుసు కనుక లోలోపలే నవ్వుకున్నది.

రాజారావుగారు ఆ ఊళ్ళోని ధనవంతుల్లో ఒకరు. ఫాక్టరీ వాధ్యతలన్నీ పెద్ద కొడుకుకు వదిలిపెట్టారు. కుటుంబ వాధ్యతలన్నీ పెద్దకోడలు స్వర్ణకు విడిచిపెట్టారు. సాయంత్రం ఆరు గంటలయ్యేటప్పటికి నిశ్చింతగా క్లబ్బుకు వెళ్ళిపోతారు. ఆయన రెండో కొడుకు శేఖర్. సరదాకొద్దీ ఏదో ఉద్యోగం అంటూ చేస్తున్నాడతను. ఐదుగంటల కల్లా ఆఫీసునుంచి వచ్చే అతని మీద, అన్నగారు స్వర్ణను శుక్రవారం పూట గుడికి తీసుకువెళ్ళే వాధ్యత పెట్టారు. కానీ, అది ఒక కారణం అయినా, అతనికి అక్కడ బోలెడంత కాలక్షేపం. అక్కడికి వచ్చే రకరకాల అమ్మాయిలు, పాత స్నేహితులు, పూజారుల కక్కుర్తి, అమ్మవారి అలంకరణ, బ్లాక్ మార్కెటీర్ల భక్తి, కొత్త దంపతుల అన్యోన్యత....ఇలా బోలెడు కాలక్షేపం. నానరకాల అల్లర్లు చెయ్యొచ్చు భక్తి చాటున; స్వర్ణకు అది తెలుసు. అందుకనే నవ్వుకుంది. వదినంటే ఎంత చనువుందో, అంత గౌరవమూ

ఉంది శేఖర్ కు. తనకన్న ఆరేడు ఏళ్ళు పెద్దదే అయినా, ఆమె తన ప్రవర్తనతోను, మంచితనం తోనూ ఆ గౌరవం సంపాదించుకుంది. సామాన్య సంసారుల ఇంటినుంచి, లక్షాధికారుల కోడలైన స్వర్ణకు జీవితంలో ఆటూ, పోటూ అన్నీ తెలుసు.

‘అయినా, ఆ అమ్మాయిని చూసి మారచ్చు నేమో,’ అనుకుంది. డ్రైవింగ్ సీట్లో ఉన్న శేఖర్ ను పరీక్షగా చూసింది. దాదాపు ఆరడుగుల పొడుగుతో, పచ్చటి చాయతో, అకర్షణీయంగా కనిపించే అతను అందగాడికిందే లెక్క. అతని బట్టలు ఐశ్వర్యానికి చిహ్నాలు. అతని గుణం—అహంకారం, అమాయకత్వం—ఈ రెండింటినేత. అందరి డబ్బున్న కుర్రాళ్ళలాంటి వాడే అతను. కానీ, ఏమో....

కారు గుడి ముందు ఆగింది. ఒకసారి చుట్టూ కలియజూసి, కారు దిగింది స్వర్ణ. జనం చాలా త్రొక్కిడిగా ఉన్నారు.

ఆ రోజు శ్రావణ పౌర్ణమి. శుక్రవారం.

జనాన్ని తప్పించుకుంటూ, పూలు పళ్ళు పట్టుకుని, ముందుకు వెళుతోంది స్వర్ణ. వెనకాల విసుక్కుంటూ వస్తున్నాడు శేఖర్.

“హల్లో! ఆంటీ!” తీయటి కంఠస్వరం వినబడింది.

తలెత్తి ఎవరా అని చూసింది స్వర్ణ.

లావణ్య!

“హల్లో! అమ్మ వచ్చారా?” అంది స్వర్ణ.

“అదిగో! అక్కడ కూర్చుందిగా!” అంది లావణ్య అమ్మవారి గుడిదగ్గర కూచుని ఉన్న లావుపాటి ఆవిడను చూపిస్తూ.

“ఆహా! నేను చూడనేలేదు. హల్లో మినెన్ రావ్! కులాసా?” అంటూ ఆమె దగ్గరకు వెళ్ళి పలకరించింది స్వర్ణ.

“ఆ! ఆ! కులాసానే....లావణ్య వచ్చింది చూశావా? ఈ అబ్బాయి ఎవరూ? నీ మరిదా! ఇంకా పెళ్ళి కాలేదు కదూ?” ఏదేదో మాట్లాడు తూనే, శేఖర్ ను ఆపాదమ స్తకం కళ్ళతోనే పరీక్ష చేసి, లెక్కలేస్తోంది ఆవిడ.

మెల్లిగా, ఆవిడను వదుల్చుకుని, ఒక ప్రదక్షిణంచేసి అమ్మవారి గుడివైపు అడుగు వేసింది స్వర్ణ. అక్కడ అష్టోత్తరానికి కూర్చుంటూ ఆ కాసేపట్లో అమ్మవారికి చేయించే అర్చనలోనూ, చేయబోయే దర్శనంలోనూ, మిగిలినవారికన్న అధికులు కావాలని మనుష్యులు పడే తపనంతా అక్కడ కనబడుతోంది!

అమ్మవారికి హారతి ఇచ్చారు. త్రొక్కిసలాట ఎక్కువైంది. పసిపిల్లల ఏడుపులతో నానా బీభత్సంగా ఉంది. పూజారి తెచ్చిన హారతి కళ్ళ కద్దుకుని పళ్ళెంలో రూపాయి వేసింది స్వర్ణ.

“వదినా!” పిలుపు విని స్వర్ణ వెనక్కి తిరిగింది. శేఖర్ చేతిలో చిల్లరడబ్బు.

“పూజారి పళ్ళెంలోవి....వేరునెనక్కాయలు కొనుక్కోవచ్చు.” అన్నాడు చిలిపిగా..

“ఛా! పడేయ్ముందు. ఏం వనది?” కోపంగా కసిరింది స్వర్ణ.

“అః! వాడికి తెలియొచ్చిందా ఏమిటి? అయినా నువ్వు రూపాయ్ వేశావ్. నేను అర్థ రూపాయ్ తీశాను. ఇంకా వాడికే లాభం.....”

కోపంగా వెనక్కి తిరిగింది స్వర్ణ.

“వదినా ఆ మాజిక్ చూడు,” అన్నాడు శేఖర్. పూజారి ప్లేట్లో డబ్బులు, కొన్ని అమ్మ వారి వెనక బెట్టి, కొన్ని బొడ్డో దోపేసి, మరి కొన్ని హుండిలో వేశాడు. “ఇందులో ఎవరి ఎవరి కెంతెంతంటావ్?”

మాట్లాడలేదు స్వర్ణ. ఆమెకు కోపమొచ్చిందని గ్రహించాడు శేఖర్. మళ్ళీ అర్చనకు ప్లేటు వచ్చినప్పుడు ఎనిమిది అణాలు పడేసి మరో ఐదుపైసలు కూడా స్వర్ణ చూసేట్లుగా పడేసి, “పాపపరిహారంతోసహా ఇచ్చేశాను వదినా!” అన్నాడు. నవ్వుతూ ఊరుకుంది స్వర్ణ. చుట్టూ వయస్సులో ఉండే ఆడపిల్లలు ఈ అల్లరంతా చూసి, పైట కొంగులు అడ్డం పెట్టుకుని నవ్వుతున్నారు. వాళ్ళను చూసి, మరి రెచ్చిపోయి అల్లరి చేస్తున్నాడు శేఖర్. అది తెలుసు స్వర్ణకు.

జనం మరింతగా ఎక్కువ అవుతున్నారు. నిలుచునే చోటులేకుండా ఉంది. “కొంచెం జరుగుతారా! అమ్మవార్ని చూసి దణ్ణంపెట్టుకు వెళతాను. కొంచెం.....”

“అసలే గోలగా ఉంటే నువ్వేమిటమ్మా మధ్య. ఊ కానీ, వెళ్లు!” అని విసుక్కుంటోంది ఎవరో మామీ.

“ఊరికే చూసి వెళ్ళిపోతానండీ అంతే!” ఆ కంఠం విని, అటుగా వంగి చూసింది స్వర్ణ. “అరే! ఆ అమ్మాయి....” అంది గట్టిగా.

“ఏ అమ్మాయి వదినా!” చాలా కుతూహలంగా ముందుకు వంగి చూశాడు శేఖర్.

చామనదాయ, నీరు దిగిపోయిన ముక్కుపుడక, నలిగిపోయిన వాయిల్ చీర, పొడుగాటి జడ, తల్లో ఎండి వాడిపోయిన గన్నేరు పూవు. భక్తిగా కళ్ళు మూసుకుని నిలబడి ఉంది ఆ అమ్మాయి.

“ఈ అమ్మాయి? నేనింకా ఆ అమ్మాయి అనుకున్నా!” అన్నాడు కటకటాలలో నుంచి బైటికి చూస్తూ-శేఖర్. అటు చూసింది స్వర్ణ.

లావణ్య వాళ్ళమ్మ పక్కన, మారేడు వృక్షం మొదట్లో ఉన్న సిమెంటు చప్టా మీద కూర్చుని నాజుగా కొబ్బరి ముక్క కొరుకుతోంది. మబ్బురంగు జరీ ఎంబ్రాయిడరీ చీర, మెళ్ళో ముత్యాల హారం, వేలికున్న రవ్వల ఉంగరం, దీపాల కాంతిలో తళతళలాడాయి. ఐశ్వర్యమిచ్చిన ఆరోగ్యం ఆమె బుగ్గలకు గులాబులద్దింది. సుఖమైన జీవితం ఆమె కళ్ళకు మెరుపుల నిచ్చింది. యౌవనమిచ్చిన అందంతో, నీరెండవేళ కొమ్మలో ఊగే రోజాపూవులా వుంది ఆమె. చటుక్కున చూపులు మార్చి తనముందున్న అమ్మాయిని చూసింది స్వర్ణ. శకుంతల కాబోలు ఆ అమ్మాయిపేరు. నిజమే! వీళ్ళిద్దరికీ పోలికెక్కడ? అష్టోత్తరం చేయించడమైన తరవాత బైటకు వచ్చారు. మండపం మీద కూర్చుని కొబ్బరి కాయ కొడుతున్నాడు శేఖర్. శకుంతల గుడి చుట్టూ ప్రదక్షిణలు చేస్తోంది. ఏం కోరుకుంటోందో?

అష్టోత్తరం చేయించడమైన తరవాత బైటకు వచ్చారు. మండపం మీద కూర్చుని కొబ్బరి కాయ కొడుతున్నాడు శేఖర్. శకుంతల గుడి చుట్టూ ప్రదక్షిణలు చేస్తోంది. ఏం కోరుకుంటోందో?

“దేవుడా! నాకేమీ వద్దు. నాకు ఎవరో ఒక పెళ్ళికొడుకుని చూపించి, మా వాళ్ళకు నా బాధను విరగడ చెయ్యి!”-అనా?

మోకాళ్ళమీద తల ఆన్చి, అలవోకగా అటే చూస్తూ ఆలోచిస్తున్న స్వర్ణ “హాయ్! స్వర్ణక్కా!” అనే పలకరింపు విని తలెత్తి చూసింది. మీనాక్షి. ముదురు లేత నీలం కలయికతో, ఏవో గళ్ళు గళ్ళుగా ఉన్న బెల్ బాటమ్స్ వేసుకుంది. అవి ఖరీదైనవి కాకపోయినా, ఆకర్షణీయంగావున్నాయి. మెళ్ళో ఏవో పూసలదండ, చేతికి కడియం, చెవులకు ఆర్టిఫిషియల్ ముత్యాల దుద్దులు. తమాషాగా ఉంది మీన.

“హాయ్ శేఖర్! తమరు కూడా ఏమిటి గుడికి!” అంది చటుక్కున ఇద్దరి మధ్య కూర్చుంటూ.

“చూడండి మీనాంబికగారూ! తమరి ఉద్దేశం నేను గుళ్ళోకి రాకూడదనా లేక....” కొబ్బరి ముక్క మీనా మీదుగా వంగి స్వర్ణకు అందిస్తూ అన్నాడు శేఖర్.

అది మధ్యలోనే అంది పుచ్చుకుంది మీన.

“అహః! ఐడియా అది కాదు. నైతాన్ కూడా వేదాలు వల్లిస్తుందేమిటా అని. బైదిబై

నా పేరు మీనాంబిక కాదు. మీన. నీ కొబ్బరి ముక్కకు థాంక్స్!

“అనవసరంగా థాంక్స్ చెప్పకు. నీకేం ఇవ్వలేదు నేను. నువ్వు పుచ్చుకున్నావ్ అంతే. అయినా, మీ వాళ్ళు నీకు పెట్టిన పేరు అదేకదా తల్లీ!”

“వాళ్ళకు బుద్ధిలేకపోతే విలిచేవాళ్ళకుండాలి. అది సరే స్వర్ణక్కా-” అంటూ స్వర్ణ వంక తిరిగి ఏదో అడుగుతోంది మీన. ఆమెవంకే చూస్తోంది స్వర్ణ పరీక్షగా. మీన పెద్ద అందగత్తే కాదు. కానీ, ఆ అమ్మాయిలో ఆకర్షణ వుంది. ఎదుటి వాళ్ళను ఆకట్టుకునే శక్తి వుంది. చటుక్కున గుడివైపు చూసింది స్వర్ణ. ముప్పయ్యో ప్రదక్షిణానికి గుర్తుగా కాబోలు చింతగింజ పెట్టుకుని వెళుతోంది శకుంతల.

మీన రాకతో చుట్టుపట్ల సంచలనం ఏర్పడింది. కొందరి కళ్ళల్లో కుతూహలం, కొందరి కళ్ళల్లో నిర్లక్ష్యం, మొత్తానికి అందరినీ ఆకర్షించింది మీన.

“వెళ్ళొస్తాం అంటే!” అంటూ నాజుగా అడుగులు వేస్తూ అటుగా వచ్చింది లావణ్య.

“నువ్వా లావణ్య! రా!” అని పిలిచి మీనకు శేఖర్కు ప్రచయం చేసింది స్వర్ణ. వాళ్లు ముగ్గురూ చాలా సులభంగా మాటల్లోకి దిగారు. మీన ఏవో జోక్స్ చెబుతోంది. వాళ్ళ వంకే మౌనంగా చూస్తూ, వాళ్ళ ఉత్సాహాన్ని ఆనందాన్ని పంచుకుంటోంది స్వర్ణ. లావణ్య చాలా చక్కగా, హుందాగా కూర్చుని మాట్లాడుతోంది. ఆమెకు తెలుసు-శేఖర్ చూపులు తనను వెంటాడుతున్నాయని. మరింత మెల్లగా తెచ్చి పెట్టుకున్న నిర్లిప్తతతో మాట్లాడుతోంది లావణ్య. గబగబ ఏవో కబుర్లు చెప్పేస్తోంది మీన. ఇద్దరి ప్రయత్నం అంతరాంతరాళంలో ఒకటే-అది శేఖర్ను ఆకర్షించాలని. యౌవనంలో ఉన్న అమ్మాయిల మనస్తత్వం కొత్త కాదు స్వర్ణకు.

పక్కగా ఏదో అలికిడైతే తిరిగి చూసింది స్వర్ణ. శకుంతల ప్రదక్షిణలు పూర్తి అయినట్లున్నాయి. అలుపుగా వచ్చి, స్వర్ణకు కాస్త దూరంగా కూర్చుంది. ఆమె ముఖమంతా చెమట పట్టింది. ముంగురులు చెరిగినాయి. బొట్టు చెమ్మగిల్లింది. ఆ కళ్ళల్లోని యౌవనంలో ఉండే తళుకులను, బ్రతుకుభయం దాచేసింది. ఆ అమ్మాయి కూర్చున్న తీరులో పొందిక, బేలతనం స్వర్ణను కదిలించి వేశాయి.

“ ఏమమ్మా ! ఒక్కదానివి వచ్చావా ? ”
అడిగింది స్వర్ణ.

శకుంతల ఉలిక్కిపడి చూసి, “మీరా ? ఎవరో అనుకున్నాను ” అంది. ఆమె చూపులు స్వర్ణను దాటి శేఖర్ ను గమనించాయి. అందంగా, హుందాగా, ఇద్దరు ఆకర్షణీయమైన అమ్మాయిలు తనను గమనిస్తున్నారని తెలిసి, బ్రహ్మాండమైన ఉత్సాహంతో మాట్లాడుతున్నాడతను. శకుంతల కళ్ళలో అందమైన అబ్బాయిని చూసిన ఆడపిల్ల హృదయస్పందన తక్కువమన్నది. వెంటనే చూపు మార్చేసుకుంది. శేఖర్ గమనించలేదు కానీ స్వర్ణ చూసింది. ‘ఎంత చక్కటి కళ్ళు ఈ పిల్లవి’ అనుకుంది.

‘ఈ అమ్మాయిని శేఖరుకు పరిచయం చేసి చూద్దాం’ అనుకుని పక్కకు తిరిగింది.

“ దోరా దోరా దోరా చూశారా....అందులో ” అని ఏదో మాట్లాడుకుంటున్నారు ఆ ముగ్గురూ.

“ మా బామ్మ అప్పదాలు చేస్తూ, పీట ఏదో చేతిమీద వేసుకుందండీ ! చెయ్యి వాచి జ్వర మొచ్చింది. ఒకటే గోల. అందుకే ఒంటరిగా వచ్చాను నేను ప్రదక్షిణలు ఆపడమెందుకని.... ” ఏదో మాట్లాడుతోంది శకుంతల.

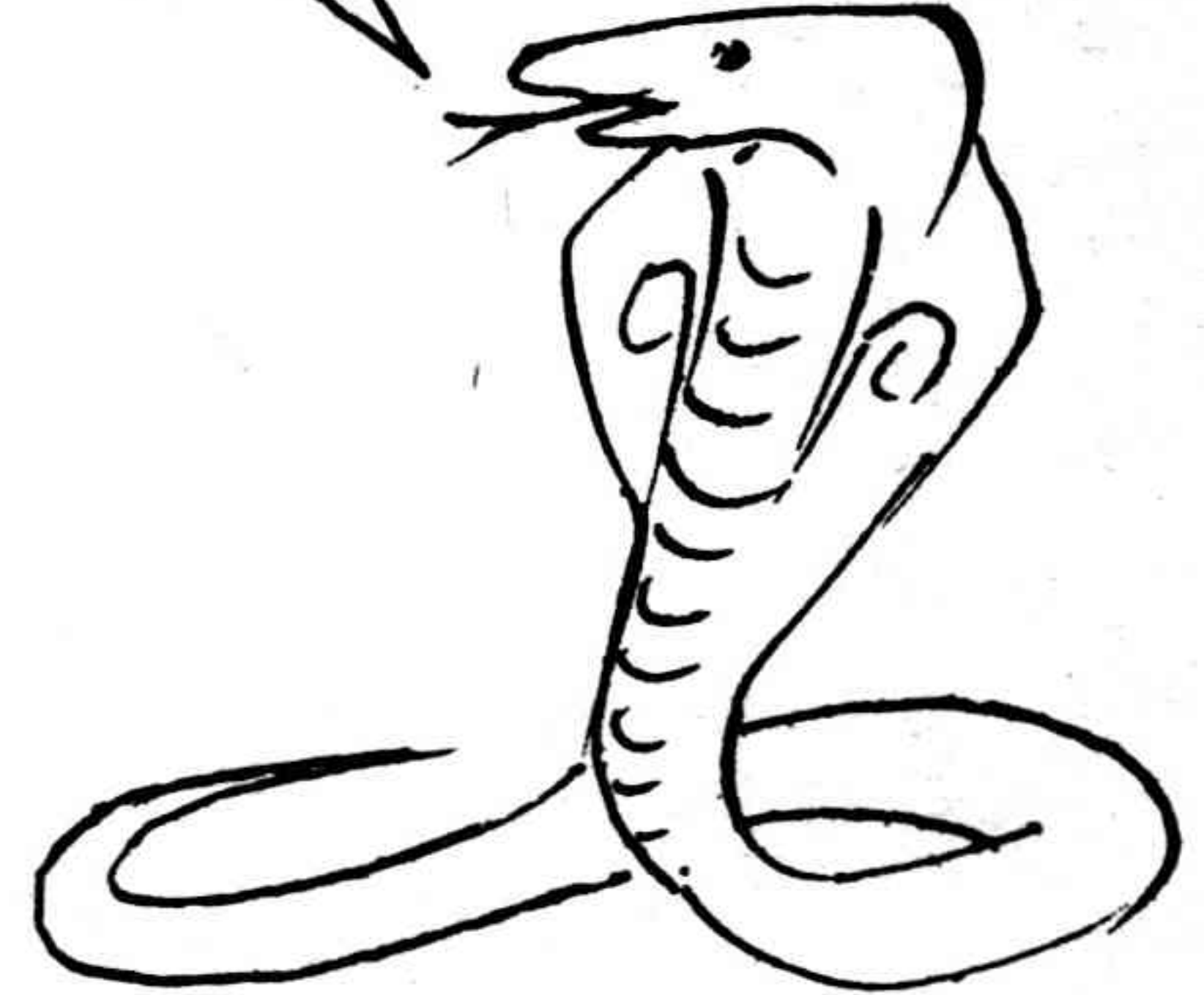
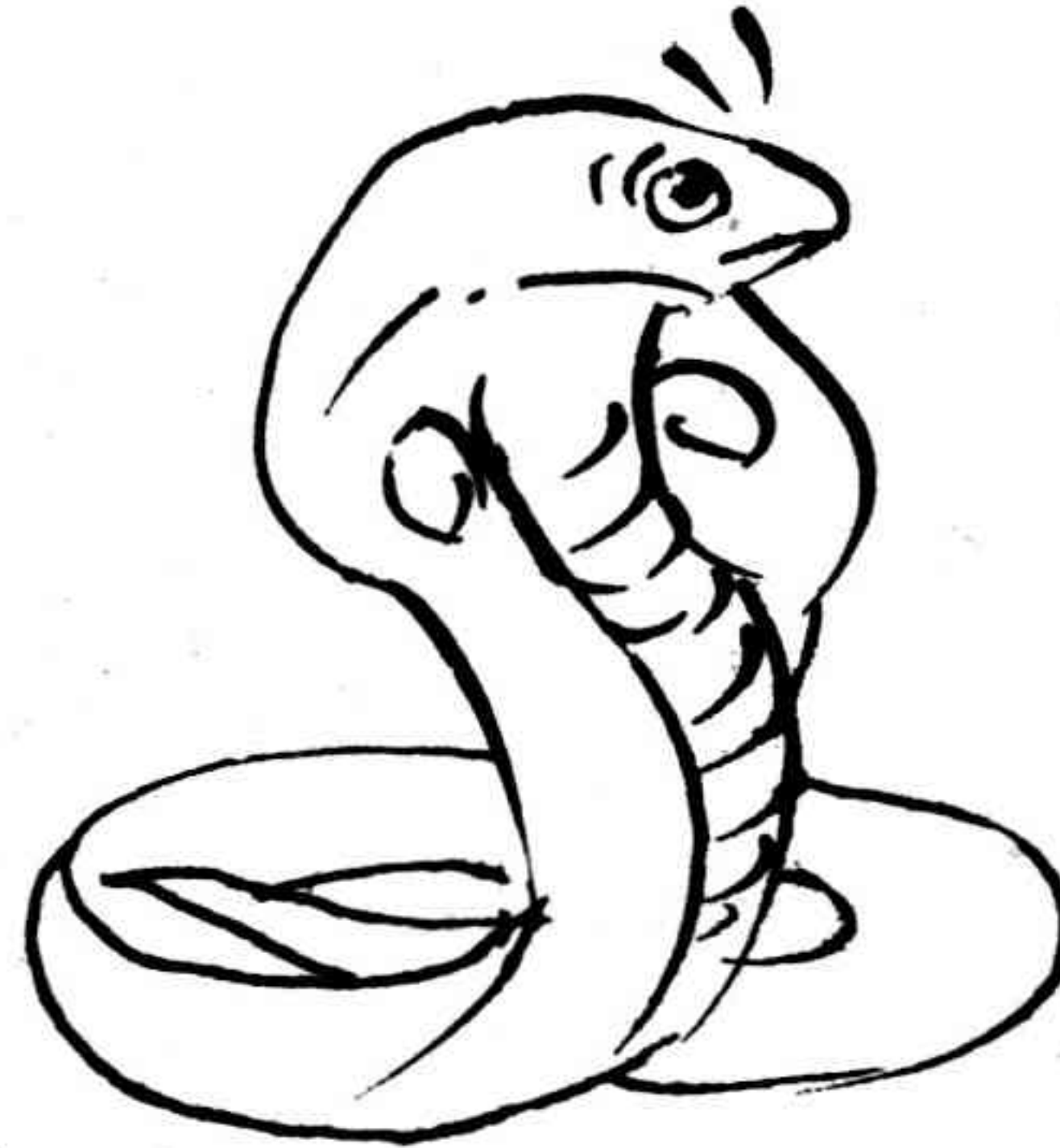
“ లాభంలేదు.... ” అనుకుని తిరిగిపోయింది స్వర్ణ. ఒక్క టిక్కెట్టు నాలుగు రూపాయలు పెట్టి సినిమా చూడగల తాహతు ఉంది లావణ్యకు, శేఖర్ కు. ‘జీవితం జీవించడానికే’ అనే మీన ఎవరినో బోకరా కొట్టి, అదే క్లాసులో కూర్చుని సినిమా చూసెయ్యగలదు. కానీ, అప్పడానికి పది పైసల చొప్పున, నలభై అప్పదాలు చేసి నాలుగు రూపాయలు సంపాదించే కాని, జీవితం గడవదు శకుంతలకు. ‘వీళ్ళ పరుధులు కలవవు,’ అనుకుంది స్వర్ణ. కాసేపు తరువాత అంతా బయలుదేరారు.

*

శకుంతల పరిచయం చాలా విచిత్రంగా అయింది స్వర్ణకు. ప్రతి శుక్రవారం గుళ్ళో చూస్తుండేది ఆ అమ్మాయిని. అదే సహనం, అదే నడక-తీర్చిదిద్దినట్లు ఉండేది ఆ అమ్మాయి. కుతూహలంగా గమనించేది ఆ అమ్మాయిని స్వర్ణ.

“ ఎవరో లక్ష్మీదేవిలా ఉంది కదూ పిన్నిగారూ పిల్ల, ” అంది పక్కనే కూర్చున్న బామ్మగారితో.

ఎందుకండీ అప్పుడూ అలా కన్ను... కన్ను మూటూంటాడు

“ అహా ! ఉందమ్మా ! ఏం ప్రయోజనం ? తల్లి తండ్రీ ఇద్దరూ లేరు. వేరే దిక్కు లేదు. ఇక్కడ మేనత్త ‘కుంటి కొడుకున్నాడు. కోడల్ని చేసుకుంటాను ర’మ్మంటే, అంతకన్నా దిక్కులేక వచ్చింది. ఇక్కడ పరిస్థితి మరీ ఘోరం. వాడికి అప్పుడే పెళ్ళై ఇద్దరు పిల్లలట. ఆ కుంటివాడికి, ఆ అనాకారి నచ్చలేదట. రూపసి కావాల్సివచ్చింది, రూపసి ! ‘నా మొగుడి వంక చూశావా చంపుతాను’ అంటుంది వాడి పెళ్లాం. ‘దాంతో నీకేమిటి ? నా మాట విను. మూడు ముళ్ళు వేయిస్తాను’ అంటుంది మేనత్త. ఇద్దరి మధ్య నలిగి చస్తోంది ఈ పిల్ల. చంపేశాడన్నా కాదు పాపిష్టి దేముడు, ” అని గబగబా తూర్పు దేశపు యాసతో చెప్పేసింది ఆ బామ్మగారు ముసుగు సవరించుకుంటూ.

“ అదేం మాట బామ్మగారూ ! ఆ పిల్ల మీకేం భారమైందని ? ” నొచ్చుకుంటూ అంది స్వర్ణ.

“ ఏం భారమేమిటమ్మా ! అది నా మనవరాలు. ఇద్దరం ఆ పల్లెటూరు నుంచి మరే గతి లేక ఇక్కడికి వడివచ్చాం. ఇక్కడా అక్కడా కూడా నిత్యదరిద్రం తల్లీ ! అప్పదాలు ఒత్తి, వడియాలు పెడితే జీవితాలు గడుస్తాయా అమ్మా ! నా ఖర్మ ” అంది బామ్మగారు కొంగుతో, కళ్ళు అడ్డుకుంటూ.

అదిరిపోయింది స్వర్ణ. బామ్మగారి వంక పరీక్షగా చూసింది. ముతక నీరుకావి పంచ, పీక్కుపోయిన దవడలు, గజా కాయల్లాంటి కళ్ళు, నిత్యకష్టానికి అలవాటుపడి నరాలు ఉబ్బి

మోటుదేలిన చేతులు.... ఏమిటోగా అనిపించింది స్వర్ణకు. వెంటనే పర్చు తీసి ఓ పది రూపాయలు ఇవ్వబోయింది.

“ ఏమిటిదీ ? వద్దమ్మా వద్దు. వాటితో మా రోజులు గడవబోవు. ఒకళ్ళకు పెట్టే వంశంలో వుట్టాం. ఉరేసుకున్నా చస్తాం. కానీ, ఊరికే చెయ్యి చాచం తల్లీ ! ” ఎంతో అభిమానంతో అంది బామ్మగారు.

ఏం మాట్లాడలేకపోయింది స్వర్ణ. వెంటనే, “ ఊరికే వద్దలెండి. మా ఇంటికి అప్పదాలు తెచ్చిపెట్టండి పోనీ, ” అని బలవంతాన, ఆవిడ చేతుల్లో పెట్టింది. అయిష్టంగానే ఆ పది రూపాయల్ని తీసుకుంది ఆవిడ. ఆ నోటు ఆవిడకు ఎంత అవసరమో అర్థమైంది స్వర్ణకు. ‘అవసరాల ముందు ఏ ఆత్మాభిమానాలూ ఆగవు’ అనుకుంది.

అప్పుడే అక్కడికి వచ్చి కూర్చుంది ఆ అమ్మాయి. అలిసిపోయినా, అందంగానే ఉంది ఆ అమ్మాయి. ‘దీపకళికలా ఉంది పిల్ల’ అనుకుంది స్వర్ణ.

“ నీ పేరేమిటమ్మా ? ” అని అడిగింది.

“ శకుంతలండీ ! ” మెల్లిగా చెప్పింది.

“ నా అమ్మ, నా తల్లీ ! ఎక్కడైనా మంచి సంబంధం ఉంటే చూసిపెడుదూ.... ఆడపిల్ల. గుండెల మీద కుంపచైపోయింది. మాది గడవదాటని వంశం తల్లీ ! రెండో పెళ్ళైనా, మూడో పెళ్ళైనా సరే. కన్నెచెర వదిలిస్తే చాలు. ఏమీ ఇచ్చుకోలేనమ్మా ! ఏదో గుళ్ళో పెళ్ళి చేస్తాను. ఆ ఇంటి నుంచి బయట పడితే చాలు. బిడ్డ

[31 వ పేజీ చూడండి]

దసరా రోజులు చాలా సరదాగా వుండే రోజులు—ముఖ్యంగా స్త్రీలకూ పిల్లలకూ. విజయదశమికి ముందు—తొమ్మిది రోజుల పాటు 'నవరాత్రులు' జరుపుతారు. ఈ రోజుల్లో పూజలు, ఉత్సవాలు, వేడుకలూ జరుగుతాయి. ఇప్పుడంటే, ఆనవాయితీ తగ్గిపోయిందిగాని—వెనకటి రోజుల్లో అయితే, ఈ దసరా రోజుల్లో బడిలోని ఉపాధ్యాయులు పిల్లల్ని తీసుకుని ఇంటింటికీ తిరగడం, పప్పుబెల్లాలు పుచ్చుకోడం పరిపాటి. పిల్లలందరూ పువ్వుల పువ్వుల బాణాలు పట్టుకుని, వాటిల్లో పువ్వులు పెట్టి 'రావ్' మని కొడుతూ 'అయ్యవారికి చాలు అయిదు వరహాలూ; పిల్లవాళ్ళకు చాలు పప్పుబెల్లాలూ' అంటూ పాడుతూ, అందర్నీ మెప్పించడం అలవాటు. బాణాలు పుచ్చుకుని పిల్లలంతా కదిలి వెళ్తూ వుంటే, చూడ ముచ్చటగా వుంటుంది. అందుకనే పిల్లలకు — ఈ దసరా రోజులు — దీపావళి రోజుల్లా చాలా ఉత్సాహంగా, సరదాగా వుంటాయి.

ఈ తొమ్మిది రోజులూ స్త్రీలు ఇళ్ళలో బొమ్మల కొలువులు పెట్టి, పేరంటాళ్ళను ఆహ్వానిస్తారు. బొమ్మల కొలువులు పెట్టడం అనాదిగా వున్న ఆచారం. విజయదశమి రోజులు దుర్గాదేవి జరిపిన యుద్ధపు రోజులు. అందుకని చిత్ర విచిత్రమైన వేషాలు వెయ్యడం, బొమ్మలతో ఇళ్ళను అలంకరించడం అలవాటయింది. ముఖ్యంగా బొమ్మల కొలువులు పెట్టడం పట్టణాల్లో కూడా నేటికీ ఆచారంగానే వున్నది.

రంగు రంగుల బొమ్మలను సేకరించి, మెట్లు మెట్లుగా పేర్చిన గట్లను అందంగా అలంకరించి, వాటి మీద బొమ్మలను పేరుస్తారు. ఆ బొమ్మలకు రంగు రంగుల గుడ్డలు కడతారు; అలంకారాలు చేస్తారు. బొమ్మల కొలువు పెట్టడం — ఒక కళ. ఈ కళలో ఒక్కొక్క ఇల్లాలు ఒక్కొక్క రీతిలో ఆరితేరి వుంటుంది. పక్కవారు పెట్టిన బొమ్మల కొలువు కంటే—తమ కొలువు

బొమ్మల కొలువు

బాగా వుందన్న పేరు తెచ్చుకోడానికి ఎంతో కృషి చేస్తారు. చూడవచ్చిన పిల్లల్ని స్త్రీలనీ ఆకర్షించడానికి వింత వింతగా రక రకాల పద్ధతుల్లో కొలువులు తీర్చిదిద్దుతారు. కొలువుకు వచ్చిన పేరంటాళ్ళలో పాటలు తెలిసిన వారు పాటలు పాడతారు; వాయిదాలు పుచ్చుకుంటారు.

ధనవంతుల ఇళ్ళలోని బొమ్మల కొలువులు చాలా ఆధునికంగా వుంటాయి. పెద్ద హాలు నిండా కొలువు—కొలువులో ఆధునికమైన బొమ్మలూ—కన్నుల పండువగా వుంటుంది. కింద పార్కులు, ఆనకట్టలూ చిన్నసైజులో ఏర్పాటు చేసి, నీరు ప్రవహింపజేస్తారు. పార్కుల్లోని 'ఫౌంటెన్స్'లో నీరు రంగు రంగుల్లో దుముకుతూ వుంటుంది. కొందరైతే, ఆ హాలులో కింద—నెల, రెండు నెలలకు ముందు నుంచే మట్టివేసి, విత్తనాలు అవీ వేసి, నిజంగానే చిన్న చిన్న మొక్కల్ని పెంచుతారు. గడ్డి పెంచుతారు. ఒక చిన్న 'ఎగ్జిబిషన్' లా అందంగా, ఆకర్షణీయంగా ఏర్పాటు చేస్తారు. ఈ సరదా వున్న వాళ్లు సంవత్సరం పొడుగునా, మంచి మంచి బొమ్మల్ని సేకరిస్తూనే వుంటారు.

'ఫలానా వారి యింట్లో బొమ్మల కొలువు ఎంతో ముచ్చటగా వుంది' అనిపించుకోవాలని ప్రతి గృహిణీ కృషి చేస్తుంది. ఆమె కృషికి, భర్త, పిల్లలూ, అందరూ సహాయ సహకారాలు అందజేసి కొలువును అందంగా తీర్చిదిద్దుతారు. కొన్ని ప్రాంతాల్లో సంక్రాంతి రోజుల్లో కూడా బొమ్మల కొలువు పెట్టడం — ఆచారం. అయితే, దసరా రోజుల్లోనే బొమ్మల కొలువుకు ప్రాముఖ్యత ఎక్కువ. ఈ కొలువులు నిజానికి ఒక ఆకర్షణ అయినా—పదిమందీ ఒకచోట కలుసుకోడానికీ, కబుర్లు చెప్పుకోడానికీ పాటలు పాడుకోడానికీ, కాస్సేపు చక్కగా కాలక్షేపం చెయ్యడానికీ ఎంతో దోహదం చేస్తాయి. బహుశా, మన పెద్దలు అటువంటి దూరాలోచనలతోనే ఇలాంటివన్నీ ఏర్పాటు చేసినట్టుగా అనిపిస్తుంది—ఈ వేడుకల వెనక వున్న ఉద్దేశాలను ఊహించుకున్నప్పుడు. *

వనిత మాటల కాలువు - 4

రూ॥ 116 లు, బహుమతి!

1 క	ల	మి		2 వి		12	
3 ర	ధ	ము					
త			4		ము		13 తా
5 లా	మా	14 స		ము		6 క	వి
మ		దు			7 హ	మ	
8 ల	15 త		16 లి			న	
9 క	ర	17 వా	ల	18 ము		య	
10 ము	లు	కు		డి		11	

పేరు.....

చిరునామా.....

.....

.....

.....

నిబంధనలు

'వనిత మాటల కాలువు' శ్రీలకు మాత్రమే పరిమితం. ఈ సంచికలో వున్న గళ్ళలోనే అక్షరాలు నింపి, దాని కింద వున్న కూపను పూర్తి చేసి కవర్లో పెట్టి 'వనిత మాటల కాలువు-4' చందమామ బిల్డింగ్స్, మద్రాసు-26 చిరునామాకు అక్టోబరు నెలాఖరులోగా చేరేలా పంపాలి. ఆకవర్లో ఇంకేవిధమైన వ్యాసాలు, ఉత్తరాలూ వుండ కూడదు! ఇదొక్కటే వుండాలి! ఒక్కొక్క కవర్లో ఒక్కొక్క ఎంట్రీయే వుండాలి. గళ్ళలో వేసే అక్షరాలు శుభ్రంగా, తెలిసేలా వుండాలి. కొట్టివేతలు, దిద్దుబాట్లు వుండకూడదు. దీని సమాధానం, ఫలితాలు డిసెంబరు 1 వ తేదీగల సంచికలో ప్రచురింపబడతాయి. మా దగ్గర గల సమాధానంతో సరిపోయే సమాధానం పంపిన వారికి రూ. 116 లు బహుమతిగా పంపుతాము. సరైన సమాధానం పంపేవారు ఒకరికంటే హెచ్చుమంది గనక వుంటే, బహుమతి మొత్తం పంచబడుతుంది. దీనికి సంబంధించిన ప్రతి విషయంలోనూ 'వనిత' నిర్వాహక వర్గానిదే తుది నిర్ణయం.

ఆధారాలు - అద్దం

1. ఎక్కువమంది వనితలు ఎక్కువగా ఇష్టపడే ఒక వస్తువు పాపం - కొంత కరిగిపోయింది!
2. ఉత్తర దేశంలో ఉన్న ఒక దేవత.
3. దేవుళ్ళ వాహనం.
4. పుష్టిగా పోషించ దగ్గది.
5. ముసల్మానుల ప్రజామం తారుమారయింది.
6. ప్రతిభతో ప్రకాశించేవాడు.
7. కుట్టడంలో దిట్ట.
8. కాస్త ఆధారం చూపితే చాలు; అలా అల్లుకు పోతుంది.
9. పొడిచెయ్యడానికి వనికి వస్తుంది.
10. జాగర్ర! గుచ్చుకోగలదు.
11. యుద్ధమూ చెయ్యొచ్చు. ధర్మమూ చెయ్యొచ్చు.

ఆధారాలు - నిలువు

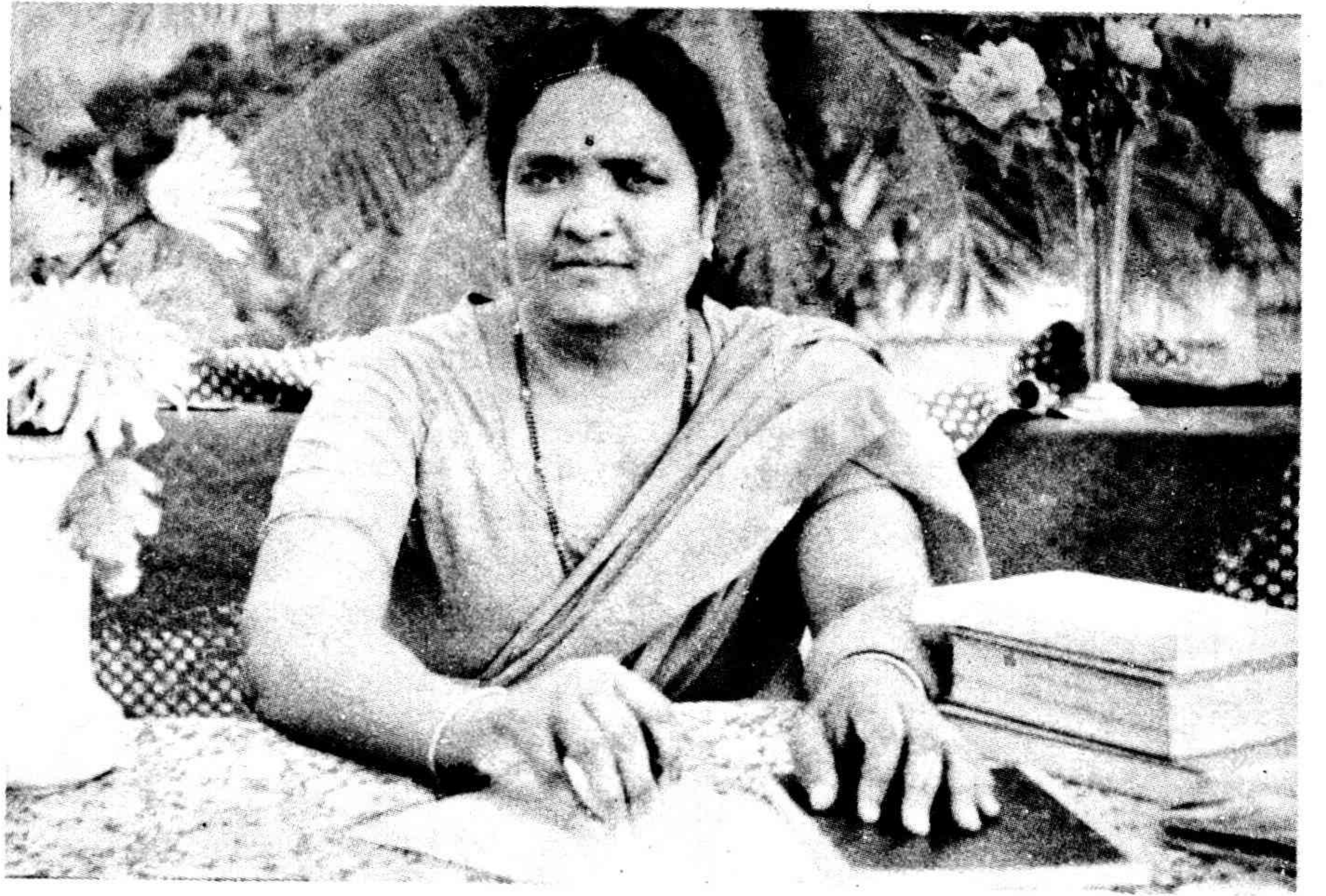
1. తెలియనిదేముంది? అంకా తెలిసిందే.
2. వార్తల్లో కనిపించేది
6. ఇంపైనదీ, సొంపైనదీ
12. దీని భయం మన ప్రాంతాల్లో లేదు.
13. ఆస్వాదించే కొద్దీ ఆనందాన్ని ఇచ్చేది.
14. ష...చప్పుడు చెయ్యకండి.
15. పద
16. ఆకాశానికి దిగువనే వుంటుంది.
17. ఒక మాట-పలుకు
18. వెయ్యనూవచ్చు; విప్పనూవచ్చు.

సాహిత్య

రచయిత్రి మాదిరెడ్డి సులోచనతో

“ఆడ రచనలు, మొగ రచనలు అని ఎవరైనా అంటున్నప్పుడు నాకు నవ్వు వస్తుంది. స్త్రీలు రచనలు చెయ్యలేరనుకోవడం అర్థం లేని మాట. చాలా మంది తాము చెయ్యలేని పనిచేసి పేరు ప్రఖ్యాతులు సంపాదించే వారిని చూసి ఈర్ష్యతో దహించుకుపోయి, చేసేదేమీ లేక కువిమర్శలకు పూనుకుంటారు. ‘ఆడ రచనలు’ అని తీసి పారేసే వాళ్ళ విమర్శల వెనక ఈ రకం మనస్తత్వమే నాకు కనిపిస్తుంది. ఇది రచయిత్రులు గర్వించదగ్గ విషయమే.”—ఇది ప్రసిద్ధ రచయిత్రి శ్రీమతి మాదిరెడ్డి సులోచన ‘వనిత’ జరిపిన గోష్టిలో మాట్లాడుతూ, చెప్పిన అభిప్రాయం.

దాదాపు యాభై నవలల దాకా వ్రాసి నవలా రచయిత్రిగా పేరు గడించిన శ్రీమతి సులోచన

హైదరాబాదు సమీపంలో ఉన్న షంషాబాదులో 1933 లో జన్మించారు. హైదరాబాదులోని బి. వి. ఆర్. రెడ్డి వనితా కళాశాలలో బి. ఎస్.సి. పాసైన ఆమె అక్కడ మదర్ సా ఏలియాలోనూ, నెయింట్ జాన్ బాలికొన్నత పాఠశాలలోనూ కెమిస్ట్రీ టీచరుగా పని చేశారు.

“రచయిత్రులు మంచి రచనలు చెయ్యడం లేదు అనే అభిప్రాయం గురించి మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?” అన్న వనిత ప్రశ్నకు సులోచనగారి సమాధానం—

“మంచి రచన అన్నది సాపేక్షమైన మాట. ఒకరికి మంచి అనిపించేది మరొకరికి చెడ్డ అని పించవచ్చు. మంచికి సరైన నిర్వచనం ఏమిటి? అందుచేత ‘నేను ఇవాళ్టి నుంచి మంచి రచనలు చేస్తాను’ అని ఏ రచయిత్రీ—ఆ మాటకు వస్తే—

ఏ రచయితా చెప్పలేరు. రచయిత్రి మంచి రచన అనుకొనేది పాఠకుల దృష్టిలో మంచి రచన కాకపోవచ్చు.”

“చాలా మంది రచయిత్రులు ఒకే రకమైన ఇతివృత్తాన్నే ఎన్నుకొని వ్రాస్తున్నారనే అభిప్రాయం ఒకటి ప్రచారంలో ఉంది. మరి ఈ అభిప్రాయం ఎంత మటుకు సమంజస మనుకుంటున్నారు?” అన్న ప్రశ్నకు—

“రచయిత్రులు ఎక్కువగా రాసేవి సాంఘిక నవలలు. కథలే. కనుక ఈనాటి సంఘ జీవనంలో తమకు కనిపించే జీవిత దృశ్యాల ప్రభావం వాళ్ళ రచనల మీద కనిపించడంలో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు. అయితే నవల, కథ ఏదైనా సరే—వాటి ఇతివృత్తమూ, వాటిలో చెప్పదలుచుకున్న శుమస్యా మన చుట్టూ ఉన్న

విద్యార్థినులకు ప్రత్యేకం:

కాలేజీ, హైస్కూళ్ళలో చదువుతున్న విద్యార్థినుల కోసమని “వనిత” ప్రతి సంచికలోనూ రెండు పేజీలు కేటాయించదలచు కున్నామని తెలియజెయ్యడానికి సంతోషిస్తున్నాము. ఈ పేజీలలో ఆయా స్త్రీల కాలేజీ, హైస్కూళ్ళకు చెందిన కార్యక్రమాలు, సమావేశాలు మొదలైన వార్తలతోపాటు, సాహిత్యం, సంగీతం, ఆటలు—మొదలైన వాటిల్లో జరిగే పోటీలలో గెలుపొందినవారి చాయా చిత్రాలు; అలాగే మంచి మార్కులు తెచ్చుకున్న విద్యార్థినుల చాయా చిత్రాలు, విద్యార్థినుల చిన్న చిన్న రచనలు మొదలైనవి ప్రచురిస్తాము. విద్యార్థినులు, కాలేజీ హైస్కూళ్ళ అధికారిణులు మాతో సహకరించవలసిందిగా కోరుతున్నాము. ఈ శీర్షికకు విద్యార్థినులు పంపే ఎలాంటి అంశమైనా, అందులో విద్యార్థిని పేరు, చదువుతున్న క్లాసు, హైస్కూలు లేదా కాలేజీ పేరు వగైరా వుండాలి. కాలేజీ, హైస్కూళ్ళకు సంబంధించిన వార్తలు, చాయా చిత్రాలు పంపేటప్పుడు హెడ్ మిస్ట్రెస్ లేదా ప్రిన్సిపాల్ సంతకంతో పంపాలి. పంపే కవరుపైన ‘విద్యార్థినుల శీర్షిక’ అని పైన రాయాలి.

[వ. సం]

సమాజం నుండి తీసుకున్నప్పుడు కాకతాళీయంగా ఎక్కడో ఒక పోలిక తప్పకుండా వుంటుంది.

“ఉదాహరణకు నా ‘సజీవ స్మృతులు’ నవల ఇతివృత్తం, వాసిరెడ్డి సీతాదేవిగారి ‘వైతరణి’ నవల ఇతివృత్తం దగ్గరగా వున్నాయి. నా నవల ఇథియోపియాలో వ్రాశాను. సీతాదేవిగారు ఇక్కడే వ్రాశారు. ఒకరి నవల మరొకరు తర్వాతే చదివాము. ఇలా జరగడానికి సమకాలీన సమాజంలో విశ్వరూపంతో సాక్షాత్కరించే సమస్యలు మా మీద ప్రచరించిన ప్రభావమే కారణమని చెప్పవచ్చు. ఇలాంటిది రచయిత్రుల సాంఘిక బాధ్యతకు గుర్తునకోవచ్చు.

“కాని ఇద్దరు వేర్వేరు రచయిత్రులు రాసిన నవలల ఇతివృత్తం, ఎన్నుకొన్న సమస్యలు వంటివి ఒకటిగా ఉన్నట్టు కనిపించినా రచనా శైలి, కథను నడిపించే తీరు, పరిష్కారం భిన్నంగా ఉంటాయి. అయితే ఇంకో ప్రమాదమూ లేకపోలేదు. విజయవంతమైన సినిమా కథను ఆ తర్వాత సినిమాలు తీసేవాళ్ళు అనుసరించి నల్లే, కొందరు అంతకు ముందు మంచి ఆదరణ పొందిన నవలలను అనుసరించడం కూడా జరుగు తూనే ఉంది. అయితే ఇవాళ పేరు ప్రఖ్యాతులు గడించిన రచయిత్రులు ఇలా ఒకరి నొకరు అనుకరించడం కానీ, అనుసరించడం కానీ చెయ్యడం లేదని చెప్పవచ్చు.” అని సమాధాన మిచ్చారు ఆమె.

“కొందరు రచయిత్రులు తమ జీవితంలో తారసపడిన వ్యక్తులను, చివరికి తమ్ము తామే కూడా పాత్రలుగా తీసుకుని కథలు, నవలలు వ్రాస్తున్నారంటారు. అది ఎంత వరకు నిజ మంటారు?” అని ‘వనిత’ ప్రశ్నించింది.

శ్రీమతి మాదిరెడ్డి సులోచన జవాబు ఇది : “జరిగింది జరిగినట్టు రాయదలుచుకుంటే కథలు, నవలలు రాయనక్కరలేదు. జీవిత చరిత్రలు రాయాలి. కాని ప్రతి కథలోనూ, నవలలోనూ ఆయా రచయిత్రుల జీవితమే ఉంటే ఆ కథలూ, నవలలూ అన్నీ ఒక్కలా ఉండాలి. జీవితంలో కొన్ని సంఘటనలు, సందర్భాలు ఎదురవుతుంటాయి. అలాంటి వాటిని తన ఊహతో సజీవం చేసి రాస్తే, రచయిత్రు నేర్పు వెల్లడవుతుంది. అదీకాక ‘సత్యం కల్పన కంటే విచిత్రమైనది’ అనే సూక్తి ఉంది కదా? అంచేత నవలలు, కథలు – జీవితానికి అద్దం పట్టవచ్చు. జీవితాన్ని

మరింత సుందరంగా గాని, మరి వికృతంగా గాని చిత్రించవచ్చు. జీవితాన్ని జీవితంగా రాయడం కష్టం. నా జీవితంలో తారసపడిన వ్యక్తుల రేఖా చిత్రాలను మాత్రం పాత్రలుగా తీసుకుని, నా కల్పనను ఉపయోగించి వాటికి రూపకల్పన చేసిన సందర్భాలు లేకపోలేదు. కథలలో పాత్రలు – మామూలు మనుషులలా నడుచుకోలేపోతే వాటిలో వాస్తవికత దెబ్బ తింటుంది కదా? ఇక్కడ నేను కొన్ని తమాషా వివరాలు చెప్పదలుచుకున్నాను. నా నవలలు ‘ప్రేమలు - పెళ్ళిళ్ళు’, ‘తరంగాలు’ తమ నిజజీవితంలో జరిగిన సంఘటనలే నని కొందరు నన్ను ప్రశ్నించారు. చిత్రమేమిటంటే నేను ఆ నవలల్లో వ్రాసినట్టే వాళ్ళ జీవితంలో జరిగిందట. అసలు విశేషమంతా నా నవలలు ముద్రించబడిన చాలా రోజుల తర్వాత, నవలలోని సంఘటనలను పోలిన సంఘటనలే వాళ్ళకు జీవితంలో ఎదురయ్యాయి. సమాజంలోని సమస్యలే తీసుకుని రాస్తున్నప్పుడు అవి జీవితానికి దగ్గరకాక ఏమవుతాయి?”

శ్రీమతి సులోచన ప్రస్తుతం హైదరాబాదులో ఉన్నారు. ఆమె భర్త శ్రీ మాదిరెడ్డి రామచంద్రా రెడ్డి డిప్యూటీ ఇన్ స్పెక్టర్ ఆఫ్ స్కూల్స్ హోదాలో డిప్యూటీషన్ మీద ఇథియోపియా, జాంబియాలకు వెళ్ళినప్పుడు శ్రీమతి సులోచన కూడా ఆయా దేశాలకు వెళ్ళారు. ప్రయాణాలు చెయ్యడం, జీవితాన్ని చక్కగా పరిశీలించడం రచయిత్రులకు మంచి నవలలు, కథలు రాసే అవకాశాన్ని కలిగిస్తాయని ఆమె నమ్మకం.

ప్రేమచంద్, అడవి బాపిరాజు ఆమె అభిమాన రచయితలు. శ్రీమతులు రంగనాయకమ్మ, యద్దనపూడి సులోచనారాణి – ఆమె అభిమాన రచయిత్రులు. రంగనాయకమ్మగారి రచనలలోని సహజత్వం, సులోచనారాణిగారి కథన విధానం ఆమెకు ఎంతో ఇష్టం. ‘శిక్ష’, ‘ప్రేమలు - పెళ్ళిళ్ళు’ వంటి ఈమె నవలలు తెర కెక్కాయి.

“చాలా మంది రచయిత్రులు పత్రికలలో కథలు, సీరియల్స్ వ్రాసి రచయిత్రులుగా పేరు సంపాదించారు. నా విషయంలో అలా జరగ లేదు! నేను వ్రాసిన నవలలు మొదట పుస్తక రూపంలో వెలువడ్డాయి. ఆ తర్వాతే పత్రికలలో నా నవలలు రాసాగాయి” అంటారు శ్రీమతి సులోచన.

పుస్తకాలు

శృతి తప్పిన వీణలు

(నవల)

రచన : పోలాప్రగడ రాజ్యలక్ష్మి

[ప్రచురణ: ఛాయా పబ్లికేషన్స్, విజయవాడ 2; 1/8 క్రాస్ సైజులో 200 పేజీలు; వెల: 6 రూ.లు]

మీనాక్షి మంచి గాయని. ఆమె పాట విని మురిసిపోయి, ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకుంటాడు సారథి అనే యువకుడు. అంతే, పెళ్ళి రోజునే భార్య మీద అనుమానం కలుగుతుంది; ఆమెను వేరు చేసుకుంటాడు. చివరికి నిజం తెలుసు కుంటాడు. ఇతివృత్తం సూక్ష్మంగా ఇదే అయినా, వారిద్దరి మధ్యా రకరకాల పాత్రలు తారసిల్లి, నవలను ఉత్సాహంగా నడిపిస్తాయి. నవలా కథ నంలోనూ, పాత్రలలోనూ ‘కొత్తదనం’ కని పించకపోయినా పాఠకులకు విసుగు కలిగించ కుండా నవల సాగిపోతుంది. అనవసరమైన వర్ణనలూ, వాదోపవాదాలూ లేవు. ప్రతి అధ్యాయంలోనూ కథ అంతో ఇంతో కదుల్తూనే వుంటుంది. పాత్రలపరంగా వచ్చిన సంభాషణలు చక్కగా వున్నాయి. రచయిత్రుకి నవలను నడి పించే తీరు బాగా తెలుసు – అనిపిస్తుంది. అట్ట మీద బొమ్మ (బాపు) బావుంది; ముద్రణ బావుంది; కాగితమూ బాగానే వుంది; అచ్చు తప్పులు ఆటే లేకపోవడమూ (ఉన్న తప్పేదో పేరులోనే వుంది - ‘శృతి’ అని. నిజానికి ‘శ్రుతి’ అని వుండాలి) బాగానే వుంది. కాని ధర మాత్రం బాగున్నట్టు లేదు! ‘ఆరు రూపాయలు’ ఎక్కువ కాదా? – అనిపిస్తుంది.

[‘పుస్తకాలు’ శీర్షికలో సమీక్ష కోసం పుస్తకాలు పంపేవారు ఒక్క ప్రతిని పంపితే చాలు. ఆ పుస్తకాల ప్రచురణ మాత్రం, ఈ సంవత్సరంలోనే జరిగి వుండాలి; అవీ స్త్రీల రచనలే అయి వుండాలి.]

‘అమ్మా ఇయ్యాల మీటింగుందంట.
నే పోతుందాను’ అంటూ రావమ్మ పరుగు
తీయబోయింది.

‘ఏడకే. అగాగు. మీటింగుంటే నీకేంది.
అంటూ కూతుర్ని ఆపేసింది లక్ష్మమ్మ.

‘పంతులమ్మ తోడు రమ్మందే. పోవాల’
అంటూ వెళ్ళిపోయింది రావమ్మ.

లక్ష్మమ్మ విసుక్కుంది. పంతులమ్మకు పని
పాటా లేకపోతే తన కూతురికి లేదూ! మీటింగు
లకు తిరిగితే ఇంట్లో పనులెవడు చేస్తాడు. జాబ్బు
విడిలించుకుని గట్టిగా ముడివేసుకుని బయలు
దేరింది.

దారిలో మరి కొందరు కనిపించారు. అంతా
మీటింగుకే వెళ్తున్నారలా వుంది. తెలిసిన
వారినడిగింది. ‘ఎందమో తిరునాళ కెళ్తున్న
ట్టందారు?’

‘ఔను లక్ష్మమ్మా. మన ఆడవాళ్ళ కోసమే
మీటింగు. మన బాగోగులు చూస్తారు. మన
కష్టాలు గట్టెక్కుతాయి. మన హక్కులేమిదో
చెబుతారు’ అంది ఒకామె.

మొదటిమెట్టు

కామలాదేవి

‘అక్కలుంటే మాత్రం ఆటని మనకిత్రా
రామ్మా! ఆ మగ మహారాజులు మూడు గీతలు
గీసి పారేసినారుగా’ అంది లక్ష్మమ్మ జాలిగా.

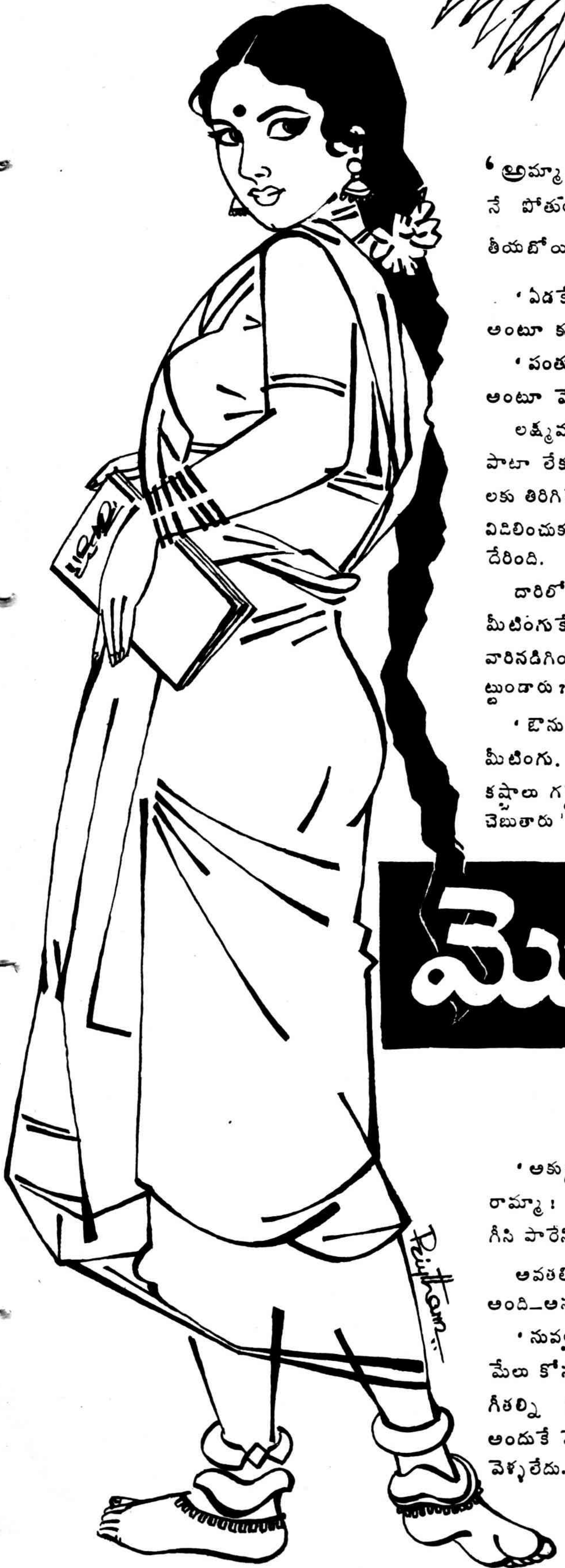
ఆవరలి ఆమె విస్తుపోయింది. లక్ష్మమ్మ బాగా
అంది-అనుకుంది.

‘నువ్వన్నది నిజమే. ఈ సంవత్సరం మన
మేలు కోసం అంతా పాటుపడ్తారు. ఆ మూడు
గీతల్ని చెరిపేసి మనం స్వేచ్ఛగా తిరగాలి.
అందుకే వెళ్తున్నాము’ అంది. లక్ష్మమ్మ వారితో
వెళ్ళలేదు.

లక్ష్మమ్మ తిన్నగా పంతులమ్మ ఇంటికెళ్ళింది.
రావమ్మ ముందు గదిలో చాప మీద కూర్చుంది.

‘అమ్మోయ్. టీవరమ్మా. రావమ్మ ఇంట్లో
పని చెయ్యకండా పారిపోయి వచ్చేసింది.’ అంటూ
ఫిర్యాదు చేసింది లక్ష్మమ్మ.

‘ఇవ్వాల నాకు తోడుగా వస్తుంది. ఎలాగో
నువ్వు సర్దుకుపో లక్ష్మమ్మా. మీ సుబ్బిగాడున్నా
డుగా. ఇవ్వాల వాడిని సాయం తీసుకుని వెళ్ళు’
అంది టీవరమ్మ.

'వాదామూ! వాడెందుకొస్తాడు? పరీచ్ఛ లంట. సదువుకోవాలంటాడు. పేదా - పెంటా పని వాడికేం చేతనైంది. చెలేడమ్మా!'

'టీచరమ్మా వినమ్మా. తమ్ముడు చెయ్య కూడవంట. ఆ పనులన్నీ నేనే చెయ్యాలంట. ఎందుకంటే నేను అడవిల్లను. వాడేమో మొగోడు.' రావమ్మ ఈసడింపుగా అంది.

టీచరమ్మ నవ్వుతూ ఇవతలికొచ్చింది. అంతా బైటికొచ్చారు. ఆమె వీధి తలుపు తాళం వేసింది.

'రావమ్మను తీసుకెళ్ళొద్దమ్మా. నా మాటిను' ప్రాచేయపడింది లక్ష్మమ్మ.

'త్వరగా వచ్చేస్తారే. ఈ మీటింగు మన అడవాళ్ళ కోసమే. పెద్దలు మగాళ్ళు కూడా వస్తున్నారు' అంది టీచరమ్మ.

రావమ్మ టీచరు సత్యవతమ్మ. రామిని తోడుగా తన దగ్గర పెట్టుకుంటుంది. సత్యవతమ్మ రెండేళ్ళ పిల్లను అడిస్తూ తీరిక సమయాల్లో వారింట్లో సాయం చేస్తుంది రావమ్మ. అక్కడి పని అయిపోయాక ఇంటి పని చెయ్యాలి.

సుబ్బిగాడు సరిగా చదువుకోడు. ఊరి మీద పడి తిరుగుతుంటాడు. ఐనా తల్లికి తండ్రికి వాడి మీద చాలా విశ్వాసం ఉంది. రావమ్మ పుస్తకం తీసుకుని బుద్ధిదీపం దగ్గర కూర్చోగానే తల్లి - సుబ్బిగాడు - తండ్రి అంతా పని గట్టుకుని పనులు చెబుతారు. సుబ్బిగాడిని ఎమీ అనలేక మౌనం దాల్చేది రావమ్మ.

మీటింగ్ ముగిసేసరికి రాత్రి ఎనిమిది గంట లయింది. సత్యవతి యింటి అరుగుమీద కూచున్న వెంకన్న ఆమె తన కూతురితోబాటు రావటం చూచి లేచి నిలబడి చుట్ట ఆర్పేసి చెవి తెనక పెట్టుకున్నాడు.

'ఏం వెంకన్నా. రావమ్మ కోసం వచ్చావా?'

'ఔ తల్లీ. దానికి చదువు మీటింగులు ఎందుకమ్మా?'

'నాకు తోడుగా ఉంటుందని తీసుకెళ్ళాను. నా చేతిలో విద్య ఉంది. రావమ్మకు నేర్పు తున్నాను. మంచి తెలివిగల పిల్ల. ఇంటికెళ్ళగానే ఏం విన్నదో చెప్పించుకో.'

సమస్కారంచేసి తండ్రి వెంట వెళ్తున్న రావమ్మకేసి ప్రేమతో చూచి లోపలి కెళ్ళింది సత్యవతి.

కూతురికి జొన్నరొట్టెలు పెట్టి గోడకానుకుని కూర్చుంది లక్ష్మమ్మ. తనొక నిలవరుగిన్నె ముందుంచుకుంది.

'అయ్యా మీటింగులో ఏం చెప్పిందో చెబునా' రొట్టె విరుస్తూ ఆత్రంగా అడిగింది రావమ్మ.

'తెల్పులే. అది సేద్యం, ఇది సేద్యం లేకుంటే ఇది నెయ్యింది అది నెయ్యింది. మీరు మంచి గుండాలే. కష్టపడి పం జెయ్యాలే. గవర్నెంట్లో అవేవేవో యిత్రారు. దీపాలు పెట్టితాం - దావి తవ్వితాం - అంటారు. అయన్నీ వినీ వినీ నెవులు పూడిపోయినై.' నోటి నిండా రొట్టె పెట్టెసుకున్నాడు వెంకన్న.

'అదేం కాదు....' అంటూ చెప్పబోయింది.

'ముందు తిను. అవి కాకపోతే అట్లాంటివే మరికొన్ని ఉత్తమాటలు.' తండ్రి మాటలు విని నోరెత్తలేక నిస్సహాయంగా చూచింది రావమ్మ.

అంతలోకి సుబ్బిగాడు లోపలికొచ్చాడు. వాడి తలంతా చెదరి ఉంది. షర్టు మీద గడ్డి పరకలున్నాయి.

'గడ్డిమోపు అడబడేస్తేవి. ఇంటికాడ పెట్టి పోలేదు నువ్వు.' అని కోపంగా అరిచినట్లే అన్నాడు.

'అడ అంటే?' అంది రావమ్మ తెలిసి కూడా.

'అదే వామి దగ్గర.'

'ఔనే రామీ ఆ వామి దగ్గర ఒదిలేస్తేవి. ఇంత దూరం వీడు తెచ్చించు' అంది లక్ష్మమ్మ.

'ఏం. వాడు తేలేడూ. చిన్నదేగా మోపు?'

'చిన్నదా? ఎత్తిసూడు ఎంత బరువుందాదో!' అని సుబ్బిగాడు రామిని గద్దించాడు.

'మరి నాకు మాత్రం బరువుగాదా? రోజూ అంతకన్నా చిన్న మోపు దెస్తే అమ్మ అయ్య పూరుకుంటాయా? రోజూ నేం మొయ్యటంలా?'

'నీకు అలవాటైంది. అది నీ పనయ్యె.'

'అలవాటైందా? నువ్వు మోస్తే అలవాటొతుంది. అది నా పనా? ఎట్లా దెల్పారా నీకు?' అంది రావమ్మ రెచ్చిపోతూ.

'అయన్నీ నీ పన్ను' అన్నాడు సుబ్బిగాడు షర్టు విప్పి విదిలిస్తూ.

'పో - బైటికిపోయి విదిలించు. రేపట్నుంచి మోపు కట్టి వస్తాను. నువ్వు ఇంటికి తీసుకరా.

నాకు టీచరమ్మగారింట్లో పనుంటుంది. అడ నుంచి అటే వెళ్ళిపోతాను.'

'నేనేం తేను పో' అంటూ తన పళ్ళెం ముందు కూర్చుని, ఫిర్యాదు చేస్తున్నట్లు తల్లి కేసి చూశాడు సుబ్బిగాడు.

'చిన్న సన్నాసి వాడెట్లా తెల్తాడే రావుదూ?' కూతురిని అడిగింది లక్ష్మమ్మ.

'చిన్న!....నాకన్నా రెండేళ్ళు చిన్న. ఐతే యేం - నా కంటే ఏపుగా వున్నాడు. గిద్దెడు పాలు తాగటం లేదూ. పల్లేడు. తెస్తాడేలే.'

ఎనాడు పేచీలు పెట్టని రావమ్మ యిలా నిష్కర్షగా చెపుతుంటే వెంకన్నకు ఆశ్చర్యం వేసింది. కూతురి వైపు చూచాడు. బుద్ధిగా కూర్చుని ఎంతో ముచ్చటగా తింటోంది. కొడు క్కేసి చూచాడు. అంతా తన తండ్రి పోలికలే. హడావిడిగా ఆవురావురుమంటూ తింటున్నాడు. నోటి నిండా రొట్టె పెట్టుకుని తండ్రి కేసి తిరిగి 'అయ్యా దానికి నువ్వు చెప్పు' అన్నాడు.

'రేమ్ - అదీ గిడీ అంటే చెంపలు పగల గొడ్తాను. అక్క అను. నా కంటే చిన్నాడివి. పేరెట్టి పిలిస్తే....'

'ఏం చేత్రావేం?' ఉరిమిమాస్తూ ప్రశ్నించాడు సుబ్బిగాడు.

'ఎం చేస్తానా? నా తమ్ముడికి బుద్ధి జ్ఞానం లేదు - అనుకుని పూరుకుంటాను.' కంచం గ్లాసు తీసుకుని వెళ్ళిపోయింది రావమ్మ.

తల్లి, తండ్రి, సుబ్బి - అవాక్కయి చూస్తూండి పోయారు. ఏమిటీ ధోరణి!

రావమ్మ తల్లి తండ్రి తిన్న గిన్నె, కంచెం తీసుకెళ్ళి కడిగి తెచ్చి లోపల పెట్టింది. ఆరు బయట మంచాలు వార్చి దుప్పట్లు పరచింది. సుబ్బి తినటం పూర్తయింది. చెయ్యి కంచంలోనే కడుక్కుని లేవబోతున్న తమ్ముడికి 'సుబ్బా కంచం గ్లాసు కడిగి పెట్టేమ్' అని చెప్పి బుద్ధి దీపం ముందు ఈత చాప పరచుకుంది రావమ్మ.

'వాడిని తియ్యమంటుందావే' తల్లి కళ్ళెర్ర జేసింది.

'ఔను. అలస్యంగా వచ్చినాడు కదా. నిదానంగా తిన్నాడు. మళ్ళీ నేను చేతులు తడి చేసు కోవటం దేనికమ్మా. బోలెడన్ని తెక్కలు చెయ్యాలి.'

'ఇన్నావా? సదువుకోవాలంట....లే-రెగు. ఆడ్ని కడగమంటావటే?' కూతురి రెక్కలు చురుకుంటుంది లక్ష్యమృ.

తల్లి చెయ్యి విడిపించుకుంటూ రావమ్మ అంది- 'తమ్ముడు మనిషి కాదేటమ్మా? వాడిని మీరట్టా యెనకేసుకు రాబట్టే చదువు లేకండా - కష్టం చెయ్యటం రాకుండా తిరుగుతున్నాడు.'

'నాకు సదువు రాదా?' అంటూ అక్క పీపు మీద గుద్దటానికి వచ్చాడు సుబ్బిగాడు.

చలుక్కున తల్లి చాటు తెళ్ళి 'వస్తే మరి పన్నెండు పదమూడు ఎక్కలైప్పు. నీ పుస్తకం లోని రెక్కలు చేసి చూపు. తెలుగు చదివి నే చెప్పింది రాయి' అంది రావమ్మ.

అక్క సవాలు చేస్తుంటే వాడికేం చెయ్యారో పాలుపోలేదు. తలెగరేసి బయటి కెళ్ళిపోయాడు.

'చూడయ్యా - ఎంత భయమో. వస్తే కదా రాయటానికి' అని పెన్సిల్ అందుకుంది రావమ్మ.

'నువ్వు వాడి పళ్ళెం తియ్యవా?'

'ఇప్పుడు తియ్యను. ఆడ్ని పాడు చేస్తున్నావే. మొగోడు - వాడి కేమే - మారాజు - అంటున్నావు. చదువు మాన్పించి పొలానికైనా పంపు - లేకపోతే చదివించాలంటే బాగా చదువు కునేటట్లు చూడు. అంతే గాని వాడు రొడీలా తిరుగుతూ ఇంటికొచ్చి పెద్దా చిన్నా లేకుండా అరుస్తుంటే నేనూరుకోను.'

'ఏం జేత్రావేం' తల్లి క్రోధంతో రావమ్మ చెంపకేసి కొట్టింది.

తల్లి అంతగా కొద్దుందని అనుకోని రావమ్మ బిత్తరపోయింది. శారీరకమైన బాధ కన్నా మానసికవేదన హెచ్చింది. కళ్ళలో నీళ్ళు సుళ్ళు తిరిగి ఆవేదనంతా వేడి కన్నీటి రూపంలో చెక్కిళ్ళ మీదుగా జారిస్తే. ఏదో వెళ్ళగ్రక్కాలని తన బాధనంతా - ఎదురు దిరిగి బయట పెట్టాలని ఆశించింది. కానీ టీచరమ్మ మాటలు చెవుల్లో గింగురుమంటున్నాయి: 'శాంతంతో నెట్టుకు రావాలి. ఎదురు తిరిగితే మన పనులు కావు. ఇంకా కక్ష కడారు, జాగ్రత్త.'

రావమ్మ తల్లి కేసి చూస్తూనే వుంది. వెక్కిళ్ళు పడుతూనే వుంది. 'అయ్యా.... అమ్మ కొట్టింది.... ఒక్క పది నిమిషాలు ఆడు కున్నానా? అన్ని పనులు చేసి మీతో సమా

నంగా ఇంటి పనులు జేసినా మీకు నేనంటే కనే. మీకు నా మీద జాలి - ప్రేమ లేవు' అంది.

'మొగోడ్ని అలా సులకన జేత్రే కోపం రాదా? అడవిల్లవి నోరు పారేసుకోరాదు.'

'అడు నోరు పారేసుకోవచ్చా? వాడికి నాకు ఏంటి భేదం. మేమిద్దరం ఒకటే. వాడికెంతో నాకూ అంతే.' తండ్రికి జవాబు చెప్పింది రావమ్మ.

'నీ కియ్యాల ఏదో మూడింది' అంది లక్ష్యమృ.

'ఎదీ మూడలేదు. వాడు మారాజైతే - నేను మారాణిని. చక్కగా పనులు చేసి చక్కగా చదువుకుంటాను. వాడికంటే నేనేం తక్కువ కాదు. మేమిద్దరం సమానమే' అంది వెక్కిళ్ళ మధ్య రావమ్మ.

లక్ష్యమృ - వెంకన్నల కర్ణమైంది. అదేదో మీటింగ్ కు వెళ్ళింది. పిల్ల పాడైపోయింది. ఇంకే ముంది? ఇలా ఎదురు తిరిగితే ఏం చెయ్యాలి? నాలు తంతే అదే సర్దుకుంటుంది. సమానం గిమానం అన్నీ మాయమైపోతాయి. కొంతసేపైన తర్వాత ఇద్దరూ రావమ్మకేసి చూచారు. దీక్షగా రాస్తోంది. తండ్రికి జాలేసింది. తల్లి గట్టిగా సిట్టూర్చి కళ్ళు మూసుకుంది.

మరుసటి రోజు రావమ్మ తన పనులన్నీ చక్కచక్కా ముగించుకుంది. ఉతికిన పరికిణీకి చిరుగు ఉంటే కుట్టుకుంది. తడితే చాటుకెళ్ళి స్నానం చేసింది. పుస్తకాలు తీసుకుని తల్లి దగ్గర కొచ్చింది.

అప్పటికే సుబ్బిగాడొచ్చి పీట మీద కూర్చుని 'నాకు తొందరగా పెట్టు పరీచ్చరాయాల' అంటూ తొందరచేస్తున్నాడు.

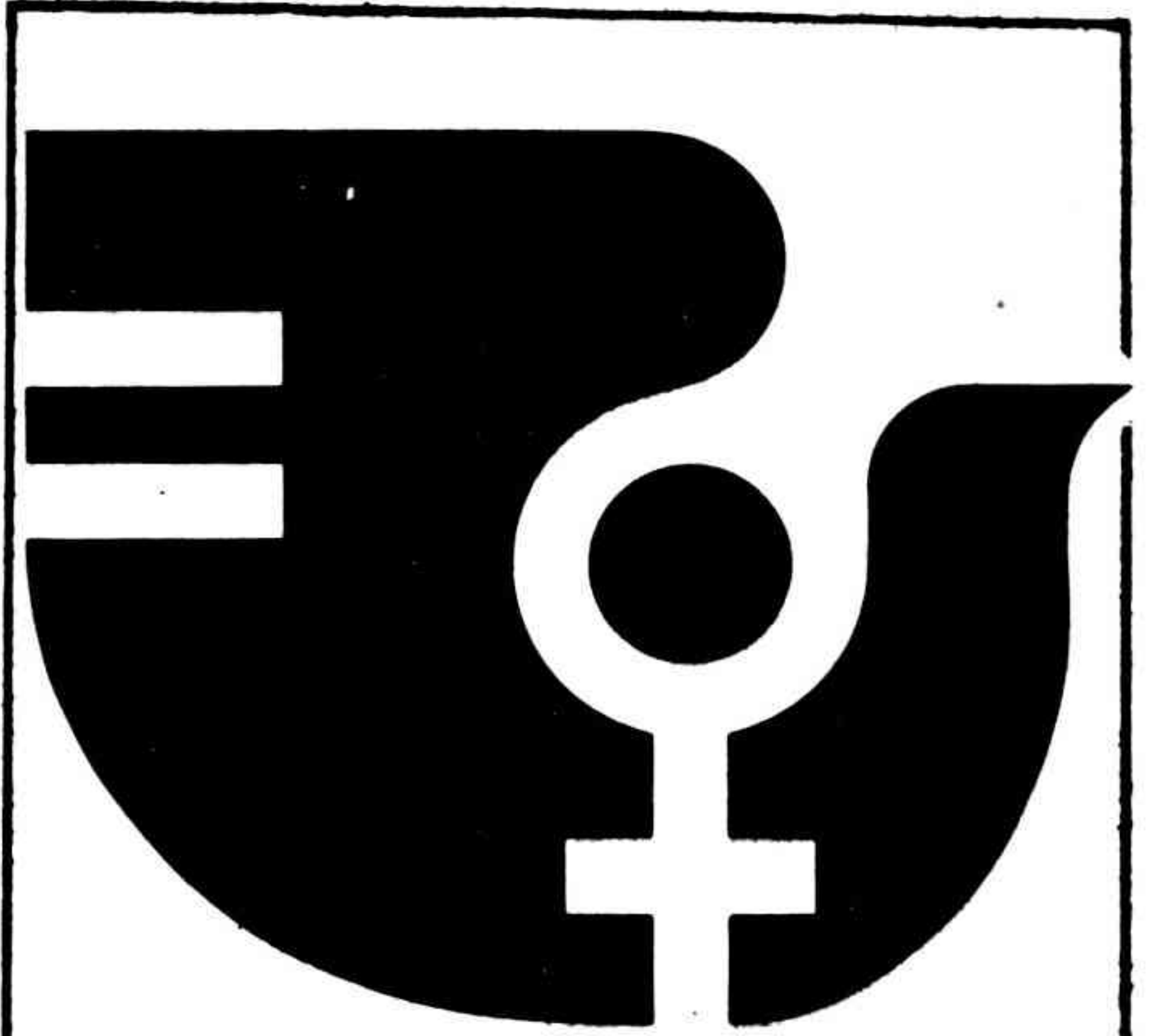
'ఈ రోజు రెండో శనివారం. బడి లేదు కదురా' అంది రావమ్మ.

మామూలుగా వాడు క్రోధంతో అక్కను చూస్తూ అన్నాడు: 'నువ్వు పుస్తకాలు తీసుకుని పోతుందావుగా?'

'టీచరమ్మగారింట్లో పన్నేసి చదువుకుంటాను. నువ్వూ రా. నీకుచెప్తారు. ఆయమ్మ విసుక్కోరు.'

'నువ్వు పో - నేను రాను' చీదరించుకుంటూ అన్నాడు.

'ఎల్లారా. ఇయ్యాల నెలవేగా' లక్ష్యమృ అంది. 'నే పోను.'

పై చిహ్నం అంతర్జాతీయ వనితా వత్సరానికి సంబంధించిన చిహ్నమని అందరికీ తెలిసినదే. ఈ చిత్రాన్ని రూపొందించినవారు వాలెరీ పెటిస్ (దిగువ వున్న చాయాచిత్రం) ఆనే అమెరికన్ వనిత. ఆమె ఈ డిజైన్ ను చిత్రీకరించి యునైటెడ్ నేషన్స్ కు ఉచితంగా అందజేశారు. శాంతికి చిహ్నమైన పావురాన్ని, ప్రీలకు సంబంధించిన శాస్త్రీయ (వృత్తానికి దిగువ క్రాస్) చిహ్నాన్ని, సమానత్వానికి సంబంధించిన గణిత శాస్త్రపు చిహ్నాన్నీ ఆమె ఈ చిత్రంలో ఉపయోగించి, 'డిజైన్' రూపొందించారు.

రావమ్మ మరి మాట్లాడలేదు. పీట వాలుకుని కూర్చుని తల్లిని పరీక్షగా చూస్తోంది.

లక్ష్మమ్మ సుబ్బి కంచంలో వేడివేడి అన్నం పెట్టింది. కంది పచ్చడి వేసింది. నేతి విడతలోంచి నెయ్యి వంచింది. గ్లాసు నిండా మజ్జిగ పెట్టింది.

ఆమె రావమ్మకు కూడా వేడివేడి అన్నం పెట్టింది. పచ్చడి వేసింది. నేతి విడతలోంచి నెయ్యి పడక ముందే హోటల్ లో లాగున ఎత్తేసింది. సగం గ్లాసుడు మజ్జిగ పెట్టింది. రోజూ అలాగే తిన్నా ఆ రోజు ఆ భేదాన్ని సహించలేకపోయింది రావమ్మ. 'అమ్మా నెయ్యి' అని నోరు తెరచి అడిగింది.

లక్ష్మమ్మ విడత వంచింది. కానీ నాలుగు చుక్కలు పడి పడకముందే ఎత్తేసింది.

అమ్మకు ఎంత భేదం - రావమ్మ చిన్నారి హృదయం తల్లిడిల్లిపోయింది. ముందరే తెలుసు తల్లి తనను వేరుగా చూస్తోందని - కాని అప్పుడనుకునేది అంతకుదప్ప తాను ఏమీ ఆశించకూడదని. తిండి దగ్గర - గుడ్డల దగ్గర - సరదాల దగ్గర త్యాగం చేసి తండ్రికి - తమ్ముడికి సరిగా ఉంటే చాలనుకునేది.

గబగబ తిని కంచం తీసి కడిగిపెట్టి 'వెళ్తున్నానమ్మా' అని తమ్ముడి కోసం ఆగకుండానే వెళ్ళిపోయింది.

దారంతా ఒకటే ఆలోచన. తనకు నెయ్యి ఎక్కువగా వేసుకోవాలని ఉండదు. గ్లాసు నిండా మజ్జిగ త్రాగాలనీ లేదు. తమ్ముడు తిన్నంత అన్నమూ తినలేదు. తినాలన్న ఆశకూడా లేదు. తల్లి వడ్డించినా తినలేదు. కానీ వాళ్ళ కెండుకంత పక్షపాతం! తనను తక్కువగా చూడటం దేనికి? అన్ని పనులు తనకు పురమాయస్తారు. ఎంత చేసినా తృప్తిలేదు. సుబ్బిగాడు ఊరంతా తిరిగి వెధవలు అడి జల్సాగా తిరిగి బడి కెళ్ళకుండా వచ్చినా ఏమీ అనరు. వాడు మగమహారాజుట! మరి తను పేద ఆడదా?

రావమ్మ సత్యవతి ఇంటికెళ్ళి గదులన్నీ పూడ్చింది. గిన్నెలు కడిగాక, వరండాలో చాప వేసుకుని కూర్చుంది.

'ఏం రావమ్మా. అలా ఉన్నావేం?' సత్యవతి అడిగింది.

రావమ్మ ఆమెకు రాత్రి జరిగినదంతా వివరించింది. తల్లి కొట్టినట్లు చెపుతుంటే దుఃఖం ముంచుకొచ్చింది.

సత్యవతి హృదయం జాలిలో నిండిపోయింది. దగ్గరకొచ్చి కూర్చుని తలమీద చేయి వేసింది. 'ఊరుకో రావమ్మా. నువ్వు చిన్నపిల్లవి - ఇవన్నీ చిన్న చిన్న బాధలు. అసలు మొట్టమొదట నీలో మార్పు రావాలి. నేను తమ్ముడి కన్నా తక్కువేం కాదు. తమ్ముడెంతో నేనూ అంతే అన్న భావన నీలో దృఢంగా నాటుకుపోవాలి. చదువుకోవటం వల్ల నీకు పొగ రెక్కిందని - మగపిల్లాడిని పట్టుకుని నానామాట లంటున్నావనుకుంటారే గాని - చదువు వల్ల నీకు అబ్బిన అమూల్యమైన మనోవికాసం వాళ్ళ కర్థం కాదు. అక్క నాకన్నా ఎందులోను తీసిపోదు అన్న జ్ఞానోదయం తమ్ముడికి కలిగించటం నీ విధి. కంచం కడగటం - మోపు తేవటంలో నీ విలువ తగ్గదు. ఆ పనుల నేనూ చేయవచ్చు అన్న భావన వాడికి కలిగించాలి. ఏడ్చి బాధపడకు. మీ అమ్మ నిన్ను కొట్టకుండా చూచుకో.'

'ఓర్పుతో చాకచక్యంతో నీ స్థానం ఏమిటో మీ వాళ్ళకు తెలియజేయాలి. ఊ... ఇక కళ్ళు తుడుచుకుని రాత్రి చేసిన లెక్కల్ని చూపించు' అంది.

రావమ్మ గబగబా కళ్ళు తుడుచుకొని నోటు పుస్తకం టీచర్ కు అందించింది.

ఆ సాయంత్రం రావమ్మ హుషారుగా ఇంటి కొచ్చింది. సుబ్బిగాడు గుమ్మంలోనే ఎదురయ్యాడు. మోపు తేవారేమో - తప్పించుకోవాలని చూశాడు.

'సుబ్బా, ఇది తిను. టీచరమ్మ ఇచ్చారు. నీ క్కూడా ఇదంటే ఇష్టమని తెచ్చాను,' అంటూ అకు పొట్లాన్ని అందించింది.

వాడు ఆత్రంగా అందుకుని తెరచి చూశాడు. రెండు బొబ్బలున్నాయి అందులో. ఆ పొట్లం రావమ్మ విప్పినట్లు లేదు.

'నువ్వు తిన్నే?'

'లేదు. ఇక్కడ కూర్చో తిందాం. చిన్న ముక్క అమ్మకిద్దాం' అంటూ మంజం మీద కూర్చుంది రావమ్మ.

'టీచరమ్మ బాగా చేసిందే' అంటూ గబగబా తిన్నాడు సుబ్బిగాడు. చేతులు కడుక్కుని 'రా పోదాం. టీచరమ్మ దగ్గరికి మరి పోనక్కర్లేదు. మోపు తెచ్చుకుందాం. నాతో రా! నువ్వు మొయ్యెద్దులే 'అంటూ త్రాళ్ళు తీసుకుంది. సుబ్బు మారు పలక్కుండా అక్క వెంట వెళ్ళాడు. రావమ్మ

తమ్ముడికి ఏమేమో కబుర్లు చెబుతోంది. అక్క మీద కసి ఎలా తీర్చుకోవాలా - అని అంత సేపు ఆలోచించిన సుబ్బు అదంతా మరిచిపోయాడు. అక్కలోని మార్పుకు అశ్చర్యపోతున్నాడు. అక్కకు తనంటే ఎంత ప్రేమ. టీచరమ్మ ఏది ఇచ్చినా తనకు తెస్తుంది. తను ఒక్కనాడు ఒక్క వేరు నెనగపప్పు గాని - ఒక్క సీమచింతకాయ గాని ఇచ్చి ఎరుగడే!

ఏదో ముచ్చట్లాడుకుంటూ వామిని సమీపించారు.

రావమ్మ ఆ రోజు కావాలనే పెద్ద మోపు కట్టింది.

తల మీద కుదురు సర్దుకుని, 'ఎత్తురా' అంది తమ్ముడితో.

'బరువే. ఇంత పెద్దది కట్టావే?'

'మరి చాలొద్దూ. అమ్మ కోప్పడుతుంది.' తమ్ముడికి జవాబు చెప్పింది రావమ్మ.

సుబ్బు ఆ మోపు కేసిచూస్తూ కొంత సేపు నుంచు న్నాడు. 'అప్పా రెండు చెయ్యి. నేనొకటి తెత్తాను' అన్నాడు.

'బ్రానోయ్. మంచి ఉపాయమే చెప్పావు. నీది చిన్నది కట్టారే' అంటూ చిన్న మోపు కట్టింది. ఇద్దరు చెరొక మోపు మోసుకొస్తున్నారు. రావమ్మ మననంతో తేలికగా ఉంది.

మెల్లిగా అంది. 'రాత్రి నా దగ్గర కూర్చుని చదువుకో సుబ్బా. ఎక్కడికోపోయి చదువు కొస్తానంటావు. అదంతా ఒట్టిదేనని నాకు తెలుసు. చక్కగా చదువుకుంటే ఎంత బావుంటుంది?'

సుబ్బు మాట్లాడలేదు.

ఇద్దరూ ఇంటి దారి పట్టారు.

'వాడినెత్తిన మోప్పెట్టావా - అనుకుండానే...' అంటూ క్రోధంతో ముందుకొస్తున్న తల్లి ఎదురుగా మోపు పడేసి 'పెద్దమోపని సగం నేను తెచ్చాను' అన్నాడు సుబ్బిగాడు. ఏనాడూ చిటి కెన వేలయినా కదపని తన కొడుకు నోట ఆ మాట రాగానే అవాక్కయి నుంచుంది లక్ష్మమ్మ. 'ఊ... అడబడేయ్' అంటూ రోపలికెళ్ళి పోయింది.

రావమ్మ హాయిగా ఊపిరి పీల్చింది. ఇంట్లోకి మెల్లెక్కుతూ ఇది మొదటి మెట్టు - అనుకుని ఉత్సాహంగా తల్లికి సాయం చెయ్యటానికి వెళ్ళి పోయింది.

*

పోయినసారి కొన్ని పువ్వులు వాటి గుణాల గురించి చెప్పానే— ఈ సారి మరికొన్నింటిని గురించి చెబుతానన్నాను— చెబుతున్నాను వినండి.

ఏమిటో అనుకుంటాంగాని, పొగడ చెట్టు ఎంత మేలు చేస్తుంది! ఇంటి ముందు పొగడ చెట్టు వుంటే— భూతాల భయం వుండదంటారు పెద్దలు. భూతాలు, దెయ్యాల మీద నమ్మకం వున్న వాళ్ళు-దీన్ని బాగా నమ్ముతారు. క్షయ రోగం వున్న వాళ్ళకు పొగడ చెట్టు గాలి చాలా మంచిది. క్షయ రోగం వున్నవాళ్ళు—కొంతకాలం పొగడ చెట్టు కింద కూచుంటే, ఆ రోగం అలాగే నయమై పోతుందిట! అంత గొప్పదనం వుందన్న మాట ఆ గాలిలో. పొగడ పువ్వులు నముల్తూ వుంటే, పళ్ళ బాధలు రావు. దంతాలు కదలడం, చిగుళ్ళు వాచడం— మొదలైన పళ్ళ బాధలున్న వాళ్ళు ఉదయం, సాయంకాలం పొగడ పువ్వుల్ని నమిలి తంటే, ఆ బాధలు తగ్గిపోతాయి! పొగడ చెక్కలో కూడా ఈ గుణం వుంది. ఆ చెక్కను వీళ్ళలోవేసి, బాగా వుడికించి ఆ వీళ్ళను, కాస్త వేడిగా, నోట్లో పోసుకుని పుక్కిరించినా కూడా,

పళ్ళ బాధలు తగ్గుతాయి. అకుల్ని ఎండబెట్టి పొడిగాచేసి, ఆ పొడిని గోరువెచ్చని నీళ్ళలో కలుపుకుని పుక్కిరించినా పళ్ళ బాధలు తగ్గు తాయి. క్రమం తప్పకుండా అలా చెయ్యడంవల్ల, పళ్ళ వ్యాధులు రాకుండా వుంటాయి.

పొగడ చెక్క చూర్ణాన్ని పాలలో కలుపుకుని ఉదయం, సాయంకాలం పుచ్చుకుంటే సంతాన యోగ్యతను కలగచేస్తుంది! జలుబు, తలనొప్పి వంటివి వున్నప్పుడు, ఈ పొడిని ముక్కు పొడి పీల్చినట్టుగా పీల్చితే, ఆ వ్యాధులు తగ్గిపోతాయి. పొగడ పువ్వులు తలకు కట్టుకున్నా కూడా తల నొప్పి తగ్గుతుంది. పొగడ పువ్వులు వాడుతున్న కొద్దీ పరిమళిస్తాయి.

ఇకపోతే, పారిజాతపు పువ్వులు, అకులూ కూడా మందుగా బాగా పనికొచ్చేవే. ఇంట్లో ఎవరికైనా మలేరియా, ఫ్లూ, టైఫాయిడు లాంటి జ్వరాలు వచ్చాయనుకోండి— ఏమీ అక్కర్లేదు— పారిజాతపు అకులు పది, మిరియపు గింజలు నాలుగు కలిపి దంచి, కషాయంగా కాచి, రోజుకి నాలుగు మోతాదులు చొప్పున తాగితే, రెండు మూడు రోజుల్లో ఆ జ్వరాలు మటుమాయమై పోతాయి! దీర్ఘ జ్వరాలు కూడా తగ్గిపోతాయి.

జ్వరానికి— పారిజాతానికి మించిన ఔషధం లేదని, పెద్ద పెద్ద డాక్టర్లు, వైద్య శాస్త్రవేత్తలు కూడా ఒప్పుకున్నారు!

చేమంతాకుల్లో కూడా మంచి గుణాలున్నాయి. చేమంతి పువ్వులు, అకులు కలిపి కషాయంగా కాచి, ఉదయం, సాయంకాలం పుచ్చుకుంటే— ‘ఋతుబద్ధం’ వుండదు. మూత్ర, విరేచనాలు సాఫీగా వుంటాయి. చర్మరోగాలు తగ్గుతాయి; తలనొప్పి తగ్గుతుంది.

సన్నజాజి పువ్వులు, అకులూ కూడా మంచి మందు. నాలుగైదు సన్నజాజి అకులు, గోరం టాకులూ కలిపి నమిల్తే, పళ్ళపోటు, దంతాలు కదలడం తగ్గుతాయి. తలనొప్పి, కళ్ళ నొప్పులు వచ్చినప్పుడు జాజి పువ్వులు గుడ్డలోవేసి కట్టు కుంటే, ఆ నొప్పులు తగ్గుతాయి. చర్మరోగాలున్న వారు, సన్నజాజి పువ్వుల రసాన్ని రెండు పూటలా అర ఔన్ను చొప్పున తాగితే, ఆ రోగాలు తగ్గి పోతాయి. కురుపులు ఏవైనా వుంటే అవి తగ్గుతాయి.

అలాగే, గన్నేరు పువ్వులు కూడా బాగా మేలు చేసేవే. గన్నేరులో రెండు రకాలున్నాయి. తెల్ల గన్నేరు; పచ్చ గన్నేరు. తెల్ల గన్నేరు అంటే— దీని అకులు పొడుగ్గా వెడల్పుగా వుంటాయి. పువ్వులు తెలతెల్లగా ఎర ఎర్రగా వుంటాయి. పచ్చగన్నేరు పువ్వు గొట్టంలా వుంటుంది. కొంత మందికి చూడండి— ‘వేను కొరుకుడు’ అనే వ్యాధి వల్ల జుట్టంతా వూడిపోతూ వుంటుంది. టైఫాయిడ్ జ్వరం వస్తే కూడా జుట్టు వూడిపోతుంది. ఇలా జుట్టు వూడిపోతున్నప్పుడు, గన్నేరు పువ్వులముద్ద-జుట్టు వూడకుండా చెయ్యగలుగుతుంది. మళ్ళీ జుట్టు వచ్చేలా కూడా చేస్తుంది. దీనికి ఏం చెయ్యాలంటే— గన్నేరులలో ఏ గన్నేరు పువ్వులనైనా తెచ్చి, బాగా మెత్తగా నూరాలి. రాత్రి పడుకునేటప్పుడు ఆ ముద్దను తలకు బాగా పట్టించాలి. అలా ఒక నెల రోజులపాటు పట్టిస్తే, మళ్ళీ మంచి జుట్టు పెరుగుతుంది. చర్మరోగానికి, గన్నేరు వేరు మంచిది. ఆ వేరును గంధంలా నూరి, చర్మం మీద రాస్తే, ఆ వ్యాధులు నయమవుతాయి. ఇలా మనకి తేలిగ్గా దొరికే మొక్కల్లోనే ఎన్నో మందు లున్నాయి. దీనికైనా నమ్మకం, శ్రద్ధ వుండాలి గాని, ‘గృహ వైద్యం’ మాత్రం తక్కువ దంటారా!

*

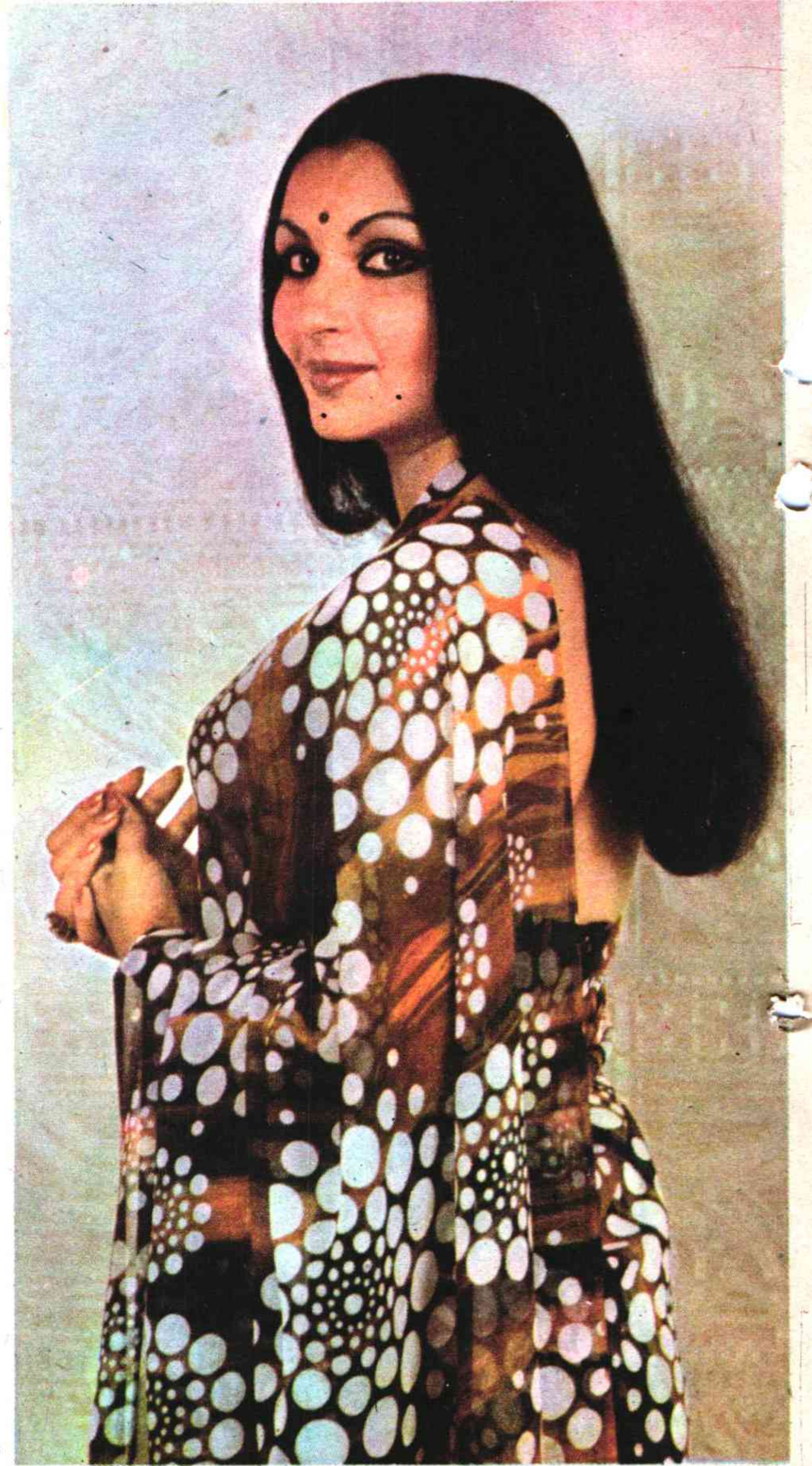
బొమ్మగారి పళ్ళి

అంద చందాలు - రంగు రంగుల చీరలు

మంచి రంగులూ, డిజైన్లూ గల చీరలు ధరిస్తే అందమైనవారు మరింత అందంగా కనిపిస్తారు. ఈ పేజీలలో కనిపించే చీరలు 'బాంబే డ్రైయింగ్' వారు తయారు చేసినవి. చీరలు ధరిస్తూ — 'మోడల్' గా కనిపించడానికి ఇష్టపడే — చలనచిత్ర నటీమణి-పర్మిలాటాగూర్ ఈ చీరలు ధరించి కనిపిస్తున్నారు. ఇందులో కనిపించే నీలం రంగు చీరె మీద 'పింక్' పువ్వులు, తెలుపు, అకుపచ్చ రంగులు గల పమిట —

ఆ చీరెను ఏ సందర్భంలోనైనా ధరించడానికి వీలుగా వుండేందుకు ఏర్పాటు చేసినవి. నలుపు, ఊదా రంగుల మీద తెల్లని చుక్కలు గల చీరలు ఎక్కడికైనా వెళ్ళినప్పుడు కట్టుకుంటే బావుంటాయి. ఎరుపు, పసుపు, తెలుపు రంగులు కలిసిన ఎర్రని చీరె మీద, ఎర్ర రంగు జాజెట్టు ధరించి, ఏ సాయంకాలం పూట ఎవరింటి కెళ్ళినా మెచ్చుకుంటారు.

కుట్టుపని: అభ్యాసం

వనిత - డి.ఎ. కుట్టుపని బడి

[కుట్టుమెషిన్లు తయారు చేసే ప్రసిద్ధ సంస్థ 'ఉషా' వారి సౌజన్యంతో]

ఈలు లక్షణాలు :

1. వెచ్చదనాన్ని ఇవ్వటంలో ఉన్ని తర్వాత ఈలునే చెప్పాలి.
2. అది సాగుతుంది కనుక, తొందరగా ముడతలు పడదు.
3. అసలైన ఈలు పోగులకు జిగి ఉంటుంది.
4. తడిస్తే, పొడిగా ఉన్నప్పటి బలం ఉండదు. నూలు కంటే బరువెక్కుతుంది.
5. రంగు వేయడానికి సులభం.
6. మన్నిక కలది.
7. ఉతకవేస్తే తీసిపోతుంది. తక్కిన పోగులతో కలిసిన ఈలు అసలు ఈలు కంటే తక్కువ తీస్తుంది.

ఈలు పరీక్ష :

1. ఈలులో కత్తి తెలుసుకోవాలంటే, పోగులను విప్పి చూడాలి. అసలైన ఈలు పోగులు రేగి వుంటాయి; తక్కినవి తిన్నగా వుంటాయి.
2. ఒక పోగును కొన బట్టి లాగి చూడండి. నూలు పోగైతే తెగి వూరుకుంటుంది. అదే ఈలు దారమయితే కొసల వెంబడి పీచులు సాగుతాయి.
3. ఈలు దారాలు పూర్తిగా వస్తాయి గాని తెగిపోవు.
4. ఈలు కాలినప్పుడు వెంట్రుకలు కాలిన వాసన వేస్తుంది. కాలగా మిగిలిన ఉండలు

జిగురుగా వుంటాయి. పత్తిపోగులు కలిసివుంటే, కాగితం కాలిన వాసన వేస్తూ, బూడిదై వూరు కుంటుంది.

5. ఈలు దారాలను మామూలుగా రేయాన్ లేక నూలు దారాలతో కలుపుతారు. ఒక చిన్న ప్రయోగం : ఒక చిన్న ఎనామిల్ గిన్నెలో నీళ్ళు తీసుకోండి. టీ-చెంచాడు లై సొల్యూషన్ కలపండి. ఒక మచ్చు గుడ్డముక్కను దానిలో ఉడికించండి. 5 నిమిషాల తరవాత ఈలు మాయమైపోయి రేయాన్, పత్తినూలు మట్టుకే మిగులుతాయి.

సిల్కు లక్షణాలు :

1. మనకు తెలిసిన నాలుగు రకాల గుడ్డలలో సిల్కు గుడ్డ బలమైనది.
2. ఇది 30% (కాతం) చెమ్మనే పీలుస్తుంది కనుక, తేలికగా వుంటుంది.
3. చల్లదనాన్నిస్తుంది కనుక, వేసంగికి బాగుంటుంది.
4. మురికి చప్పున పట్టుదు; వేగంగా ముడతలు పడదు, నలగదు.
5. ఎంతో మెత్తగా, మృదువుగా, హాయిగా వుంటుంది.
6. చక్కగా వేలాడుతుంది. చేతికి లొంగు తుంది. రంగు బాగా అంటుతుంది. రకరకాల అల్లికలకూ నేతలకూ పీలుగా ఉంటుంది.

సిల్కుకు పరీక్ష :

1. ఉతకటం తేలికే. ఘటయిన సబ్బులు గుడ్డను పాడుచేస్తాయి.
2. మృదువుగా వుండి, చెయి లొంగుతుంది. చింపినప్పుడు సన్నటి ధ్వని చేస్తుంది.
3. కాలిస్తే, ఉంగరా లుంగరాలుగా, నీలి మంటతో కలుతుంది. వెంట్రుకలు కాలిన దుర్వాసన కొడుతుంది. చివరికి మిగిలే ఉండలు సులువుగా చితుకుతాయి.

రకరకాల బరువులలో పట్టు పరీక్ష :

1. నెమ్మదిగా కాలుతూ, బూడిదే అవుతూ, నేతను స్పష్టంగా అగవుస్తుంది.
2. రూడిస్తే చప్పుడవుతుంది.
3. అసలు సిల్కు కంటే దీనికి సాగుదల ఎక్కువ; కనుక త్వరగా ముడతలు పడుతుంది.
4. కొద్ది వాడుకకే పిగిలిపోతుంది.
5. లై సొల్యూషన్లో కరిగిపోతుంది.
6. సముద్రపు నీటిలో తడిసినా, చెమటలో నానినా, వెలుతురుపడే ఆ భాగాలు చేవ తగ్గుతాయి.
7. హెచ్చు బరువుండే సిల్కు కాలిస్తే, నల్లగా మాడుతుందిగాని మంట రాదు.

క్యూట్ సిల్కుకు పరీక్ష :

బట్టమీద వేలిమొన ఉంచి వెంటనే తీసేయండి. అది అసలైన సిల్కు అయితే ఆనవాలుండదు. నేతలో పత్తి కలిస్తే ఆ మరక అలానే నిలుస్తుంది.

రేయాన్

1. రేయాన్కు రసాయనిక పదార్థాలతో చర్మ జరిపించవచ్చు. దానికి రంగులు వేయవచ్చు. స్వచ్ఛమైన తెలుపులో, తక్కిన రంగుల లేత షేడ్సులో, ఇంతకంటే బరువు రకం నారను తయారుచేయటానికి కలగలుపు చేసుకోవచ్చు. బలం తక్కువైనా, సాగుదల (ఎలాస్టిసిటీ) అతి కొంచెమే అయినా, ధరించటానికి బాగానే వుంటుంది. ఫిలమెంటు దారాన్నుంచి తయారు చేసినప్పుడు దాని టెక్స్చరు మృదువుగావుంటుంది. మురికి చప్పున అంటదు. స్టేపిల్ దారం నుంచి తయారైతే, కొంత వెచ్చదనాన్ని కూడా ఇస్తుంది.

2. తడిస్తే చేప తగ్గిపోతుంది. ఎండితే మళ్ళీ వుంజుకుంటుంది.

3. చప్పున నీరు పీల్చుకు; నీళ్ళు పైపైనే నిలిచి వుంటాయి గనుక, సులువుగా తుడిచెయ్య వచ్చు.

4. కొన్ని కొన్ని ఉతుకు వస్తువులవల్ల రేయాన్ పాడవుతుంది. మరి మరమ్మత్తుకు కూడా వీలుకాదు. బలమూ, ఎలాస్టిసిటీ తక్కువగా ఉండటం అనే లోపంవల్ల ఉతుకు విషయంలో అతి జాగ్రత్త ముఖ్యం.

రేయాన్ పరీక్ష :

1. పత్తిలాగానే ఇది పసుపుపచ్చ మంట మండుతుంది. కర్రకాలిన వాసన వేస్తుంది. గుడ్డ పూర్తిగా కాలిపోయినా, అంచులు మాత్రం కొద్దిగా మిగులుతాయి.

2. ఇది క్లోరోఫారమ్లో కరిగిపోతుంది.

రేయాన్ రంగుల పరీక్షల :

తడిపినప్పుడు రంగుపోతే, అది పక్కా రంగు కాదన్నమాట. కనుక, రంగును కాపాడుకునేందుకు డ్రై - క్లీనింగ్ చేయించాలి.

మార్కెటులో లభించే నేతగుడ్డల పైన నంబరు, డిజైను, టెక్స్చరు—వివరాలన్నీ ఉంటాయి. కనుక, ఈ వివరాలనుబట్టి ఏ రకం ఎందుకు ఉపయోగమో తెలుసుకోవటం అవసరం.

ముఖ్యమైన గుడ్డల రకాలు, వాటి వివరాలు, ఏ రకం గుడ్డ ఏ దుస్తుకు పనికివస్తుందో చూడండి.

అవార్డ్ పొందిన విద్యార్థిని కవిత

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయం వారి బి. ఎ; బి. ఎస్ సి పట్ట పరీక్షలలో తెలుగులో ఎక్కువ మార్కులు సంపాదించి ఈ ఏడాది జవహర్లాల్ నెహ్రూ మెమోరియల్ ఫండ్ అవార్డు పొందిన యువతి— కుమారి కవిత. ఆమె ప్రసిద్ధ సాహిత్య దంపతులు— ఆరుద్ర, రామలక్ష్మి ఆరుద్రల—పెద్ద కుమార్తె.

మద్రాసు క్వీన్ మేరీస్ కాలేజీలో బి. ఎ. చదివి ఉత్తీర్ణురాలైన కుమారి కవిత బి. ఎ. లో చరిత్ర మె యిన్ గానూ, ఎకనామిక్స్, సోషియాలజీ అన్నింటిని గానూ తీసుకున్నారు. బి. ఎ; బి. ఎస్ సి చదువు చదివే అందరిలాగే ఆమె కూడా ఆంగ్లంకో బాటు తన మాతృభాష తెలుగు కూడా చదివింది. బి. ఎ. మొదటి రెండేళ్ళలోనూ తెలుగులో ఆమె మంచి మార్కులు సంపాదించింది.

బి. ఎ; బి. ఎస్ సి లలో ఆయా సబ్జెక్టులలో ఎక్కువ మార్కులు పొందే వారికి మద్రాసు విశ్వ విద్యాలయం బహుమతు లిచ్చి ప్రోత్సహిస్తున్నది. 1975 లో ఉత్తీర్ణురైన వారిలో తెలుగులో ఎక్కువ మార్కులు తెచ్చుకున్న కుమారి కవితకు అలా జవహర్లాల్ నెహ్రూ స్మారక నిధి బహుమతిని సెప్టెంబర్ 20 నాడు జరిగిన విశ్వవిద్యాలయ స్నాతకోత్సవంలో అందజేశారు.

పందొమ్మిది సంవత్సరాల వయసుగల కవిత బి. ఎ. లో హై సెకండ్ క్లాస్ సంపాదించింది.

చదవడం అన్నా, సినిమాలు చూడడం అన్నా ఆసక్తి కనబరిచే కుమారి కవిత 'మోడల్' గా కూడా కనిపించి ప్రశంసలు పొందింది. మంచి కవిత్వమన్నా, నవలలన్నా ఆమెకు ఇష్టం. 'మా నాన్న, అమ్మ నాకు కావలసినంత స్వాతంత్ర్యం ఇచ్చారు. వాళ్ళు ఇచ్చిన స్వాతంత్ర్యం నన్ను చెడగొట్టలేదు. బి. ఎ. లో చరిత్ర ప్రధానంగా తీసుకుని చదువుతానంటే వాళ్ళు ఏ అభ్యంతరమూ చెప్పలేదు. బి. ఎ. పాసయ్యాక ఇక చదువు చాలు నన్నప్పడూ వాళ్ళు నన్ను పెద్ద చదువులు చదవమని బలవంతం చెయ్యలేదు' అన్నది ఆమె. పిల్లల బాగోగులు—తల్లి తండ్రులు వాళ్ళను అర్థం చేసుకొని పెంచడంపై ఆదారపడి ఉంటుందని ఆమె ఉద్దేశం.

'కాలేజీ విద్యార్థిమలు ఫేషన్లకు ప్రాముఖ్యం ఇవ్వడం తప్పుకాదు. అయితే ఫేషన్ పేరిట అర్థనగ్నంగా కనిపించడం నేను ఇష్టపడను. అదీ కాక కాలేజీలో చదువుతున్నంత కాలం ఫేషన్లకు కాక చదువుకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం అవసరం' అని కవిత విశ్వాసం.

'యువకులకు చదువు తప్పకుండా కావాలి. అయితే వాళ్ళు ఏ చదువు చదవాలో తమకుతామే నిర్ణయించుకోవాలి. తల్లిదండ్రులు ఈ విషయంలో ఏవైనా నిర్ణయాలు తీసుకుంటే, అవి ఒక్కోసారి ఆ యువకులకు కష్టం కావచ్చు' అని ఆమె అభిప్రాయపడుతున్నది.

'ఉద్యోగం తప్పకుండా చెయ్యాలి అనే నిర్బంధం ఉన్న వాళ్ళు తప్ప తక్కిన స్త్రీలు ఉద్యోగం చెయ్యడం అవసరం కాదని నేననుకుంటాను. చదువుకున్న స్త్రీలు ఉద్యోగాలే చెయ్యాలని నియమమేమీ లేదు. వాళ్ళు తమ చదువుతో ఇంటికి, దేశానికి మేలు కలిగించే పనులేవైనా చెయ్యొచ్చు' అన్నది కవిత.

కుమారి కవిత త్వరలోనే కెప్టెన్ చిర్రావూరి అశోక్ చింతామణిని పెళ్ళాడనున్నది. పెళ్ళి చేసుకున్న తర్వాత ఆదర్శ గృహిణిగా నడచుకోవాలన్నది ఆమె కోరిక.

జీవితం వల్ల ఆమెకు కొన్ని వికలమైన అభిప్రాయాలు ఉన్నాయి; తన జీవితాన్ని ఎలా మలుచుకోవాలో నిర్ణయించుకోగల అత్త విశ్వాసమూ ఉన్నదామెకు.

వైద్య సలహాలు

నిర్వహణ :

డాక్టర్ ఆర్. సత్యభామారెడ్డి యమ్. డి., డి. జి. ఓ

తుమ్మల సత్యవాణి, మునునూరు

నా వయసు 15 సంవత్సరాలు. నేను పులుపు, కారం ఎక్కువ తింటాను. అలా తింటే 'అల్సర్' (రణం) వస్తుందని చాలా మంది అన్నారు. అది నిజమేనంటారా ?

'అల్సర్' ఇంత చిన్న వయసులో వచ్చే ఆస్కారం అంతగా లేదు. కడుపులో నొప్పి, కడుపు మండి నట్లు ఉండడం-వాంతులు రావడం లాంటివి సాధారణంగా 'అల్సర్'ను సూచిస్తాయి. ఆహారాన్ని తీసుకోవడంలో సరైన పద్ధతులు అవలంబించక పోవడం, పులుపు, కారం ఎక్కువగా తినడం, కాఫీ ఎక్కువగా తీసుకోవడం-విపరీతమైన శ్రమకు లోనుకావడం - ఇవన్నీ 'అల్సర్' రావడానికి దోహదం చేస్తాయి. మీది చిన్నవయసే అయినా ఆహారంలో పులుపు - ముఖ్యంగా కారం చాలా మితంగా తీసుకోవడం అవసరం.

జి. సత్యవతి, మల్లవరం

నేను ముగ్గురు పిల్లల తల్లిని. నా వయసు 30 సంవత్సరాలు. నాకు ఇంటి పని ఎక్కువగా వుంటుంది. చిన్నప్పటి నుంచీ నాకు పగలు, రాత్రి కూడా విపరీతమైన కలలు వస్తుంటాయి. నిద్రలో ఏడుపు వస్తుంది. మెలకున వస్తే నీరసంగా ఉంటుంది. చిన్నప్పటినుంచీ వారానికి ఒకసారి విరోచనం అవుతుంది. దీనికి, కలలు రావడానికి ఏదైనా సంబంధం ఉంటుందంటారా ? కలలు రాకుండా ఏదైనా వైద్యం ఉంటే దయచేసి చెప్తారా ?

మీ ఆరోగ్యానికి, కలలకు ఉన్న సంబంధం మాట ఎలా వున్నా, వారానికి ఒకసారి విరోచనం కావడం

అన్నది ఎంతమాత్రం మంచిది కాదు. మీరు మొట్టమొదట విరోచనం రోజూ సరిగ్గా అయ్యేలా చూసుకోవాలి. అందుకు తరచుగా, 'డల్కో లాక్స్' కాని 'గ్లాక్సెన్నా' కాని వాడడం మంచిది. ఆహారంలో దోహదాలు, తేటకూర ఎక్కువగా ఉపయోగించండి. రాత్రిళ్ళు అరటి వళ్ళు, పాలు వంటి తేలిక ఆహారం తీసుకొని పెండలాడే నిద్రపోవడం మంచిది. వైద్య పరీక్ష చేయకుండా మీ ఆరోగ్యాన్ని

'వనిత మాటల కొలువు-2'

సరైన సమాధానం

1 హే	ము	2 త	ము	3 డే	బా	కా
4 మ	ల	లి	ను	ట్టు	మా	
5 ము	పు	ని	సు	వు	క్ష	
6	లె	త	ట			
7 చీ	నె	దె	వి	ప	చ	చ
8	గు	బా	వ	సు	ని	య
9 బా		ప	గ	పు	స	
10 మ	చె	లె	లు	నే	ము	

పై సమాధానంతో సరిపోయే సమాధానాలు పంపినవారు ఇద్దరు. వారు :

వి. శ్యామలా ప్రసాద్
(విశాఖపట్నం)

మాదాను సుబ్బలక్ష్మి
(తాడేపల్లిగూడెం)

బహుమతి మొత్తం 116 రూ.లను ఈ ఇద్దరికీ సమానంగా పంచి అందజేస్తున్నాము.

గురించి చెప్పడం కష్టమైనా-ఈ సూచనలు కొంత వరకు మంచి ఫలితాలకు దోహదం చేస్తాయి.

వి. భారతి, తిరుపతి

ఎక్కడికైనా వెళ్ళాలనుకున్న సమయంలోనే చాలా మందికి ఋతుస్రావం అవుతూ ఉంటుంది. అలా కాకుండా - ప్రయాణానికి ముందు వెనకలుగా వచ్చేటట్లు చేసుకోడానికి ఏవైనా మాత్రలుంటే వాటి గురించి చెప్పవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

'ప్రైమోలుట్' (Primolut. N) మాత్రలు ఇందుకు ఉపయోగపడతాయి. ఋతుస్రావం కావడానికి నాలుగు రోజులు ముందుగా (అంటే 15 వ తేదీకి ఋతుస్రావం అవుతుందనుకుంటే-11 వ తేదీ నాడు) రోజూ-రెండు మాత్రలు చొప్పున వేసుకోండి. మీకు ఎన్ని రోజులు 'గావ్' కావాలంటే అన్ని రోజులు-రోజూ రెండు మాత్రలు చొప్పున వేసుకోవాలి.

శ్రీమతి జి. కె., మద్రాసు

చాలామంది వైద్యులు - 'రక్తపు పోటు' ఉన్న వాళ్ళకు 'సపోలా' నూనె వాడమని సలహా ఇస్తున్నారు. ఇది అందరూ వాడవచ్చునంటారా ? దీనికి, మామూలు వేరుశనగ నూనెకూ ఉన్న తేడా ఏమిటి ?

సాధారణంగా 35 సం. వయసు పైబడ్డ వారి దేహంలో 'బ్లడ్ కాలెస్టరాల్' (రక్త నాళాలలో పెరిగే ఒక విధమైన క్రొవ్వు) ఎక్కువ పెరగడం ప్రారంభమవుతుంది. 'రక్తపు పోటు' ఉన్న వాళ్ళకు 'బ్లడ్ కాలెస్టరాల్' పెరగడం హానికరం కాబట్టి, వాళ్ళు నెయ్యి, డాలా, రిఫైన్డ్ ఆయిల్ వంటివి ఉపయోగించకుండా (ఇవి 'కాలెస్టరాల్' పెరగ

దానికి దోహదం చేస్తాయి) వాటికి బదులు 'సపోలా ఆయిల్' వాడడం మంచిది. ఇది అందరూ ఉపయోగించవచ్చు కానీ దీని ఖరీదు-సామాన్యలకు అందుబాటులో ఉన్నట్లు కనిపించదు!

అంగర శ్రీదేవి, విశాఖపట్టణం

15-8-75 సంచిక 'వనిత'లో 'పోషక పదార్థాలు' అన్న అంశంపై జరిగిన చర్చను - సుశీలా జయకర్నగారు రాస్తూ 'గర్భిణీ స్త్రీలు బొప్పాయి తింటే గర్భస్రావం అవుతుందనడం - కాకమ్మ కథగా, కొట్టిపారేశారు. కానీ అది నిజం కాదు. బొప్పాయి పండు లేదా కాయ - గర్భ విచ్ఛిత్తికి ఏ టాల్లెట్లూ పని చేయనంత శక్తివంతంగా పని చేస్తుందని ఆయుర్వేదం మనకు ఏనాడో చెప్పింది. ఇటీవలేనే నైంటిస్టులు - బొప్పాయిపండు గింజల నుంచి - గర్భస్రావానికి పనికొచ్చే టాల్లెట్లను అతి చౌకగా తయారుచేయవచ్చని రుజువు చేశారు. ఈ విషయంగా మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?

'పచ్చి బొప్పాయి'లో గర్భవిచ్ఛిత్తికి దోహదం చేసే పదార్థాలు కొన్ని ఉన్నాయంటారు కానీ ఈ విషయం ప్రైవేటుగాలు, పరిశోధనలూ ఇంకా జరుగుతున్నాయి. ఏ విషయమూ ఇదమితంగా తేలలేదు. కొంత మందికి బొప్పాయి వల్ల అలాంటి హాని ఏదీ జరగక పోయినా కూడా ఆశ్చర్యవదడానికి ఏమీ లేదు. ఐతే బొప్పాయి కొంచెంగా తింటే ఏ ప్రమాదమూ ఉండదని నా అభిప్రాయం.

యమ్. ఇందిర, నందిగామ

నేను రోజూ రాత్రి తొమ్మిదిన్నరకు నిద్రపోతాను. ఉదయం ఆరున్నర గంటలకు లేస్తాను. కానీ నాకు రోజూ నిద్ర వస్తూ ఉంటుంది. పగలు ఏ పని చేస్తున్నా నిద్ర వస్తూ ఉంటుంది. నిద్ర ఆపుకుంటే తల నొప్పిగా ఉంటుంది. నా సమస్యకు పరిష్కారం ఏమిటంటారు?

ముందు మీకు 'అసీమియా' ఉండేమో-పరీక్ష చేయించుకోండి. అలా లేకపోతే తరచుగా 'డెక్సిడ్రిన్' మాత్రలు - రోజుకు ఒకటి చొప్పున వాడండి. ఉత్సాహంగా ఏదో ఒక పనిని కల్పించుకుంటూ-చేస్తూ ఉండండి. 'డెక్సిడ్రిన్' మాత్రలు ఎక్కువగా ఉపయోగించడం మాత్రం మంచిది కాదు.

శ్రీమతి పి. పి. ఆర్., రాజమండ్రి

నాకు చిన్నప్పటినుంచీ నత్తి ఉన్నది. నత్తి పోవడానికి పూనాలో ఒక సంస్థ రూపొందించిన సాధనం ఉపయోగించినా ఫలితం కనిపించలేదు. మీరేదైనా మార్గం చెప్పారా?

మీరు ఒక ఇ. యన్. టి స్పెషలిస్టును సంప్రదించండి. నత్తిని నివారించడానికి వైద్యంలో ఇప్పుడు మంచి వద్దతులున్నాయి. ముఖ్యంగా 'స్పిచ్ బ్రెయినింగ్' వద్దతి ద్వారా మీ సమస్యను నివారించవచ్చును.

శ్రీమతి కాంతిరేఖ, యలమంచిలి

నాకు ఐదు సంవత్సరాలక్రితం వివాహం అయింది. అప్పటికి నా వయసు 18 సంవత్సరాలు. పెళ్లయిన రెండు నెలలకే తొలిసారి గర్భవతినయ్యాను. అప్పుడే మాకు పిల్లలెందుకని - మూడవ నెలలో 'డియో గై నన్' ఇంజెక్షన్ చేయించుకున్నాను. 'అబార్షన్' అయింది. తర్వాత మేము తీసుకున్న జాగ్రత్తలవల్ల - 2 సంవత్సరాల వరకు నాకు గర్భం రాలేదు. క్రిందటి సంవత్సరం మే నెలలో మళ్ళా గర్భవతినయ్యాను. ఈ సారి ఏ మందూ వాడకుండానే మూడవ నెలలో 'అబార్షన్' అయింది. అలాగే - మరోసారి నాలుగవ నెలలో జరిగింది. ఇక మాకు సంతాన యోగం లేదంటారా?

'డియో గై నన్' ఇంజెక్షన్ వల్ల మొదటిసారి

'అబార్షన్' జరిగిందనుకోవడం పొరబాటు. ఆ తరువాత రెండుసార్లు కూడా గర్భస్రావం అయిందని మీరు పొరబాటుగా ఉహించి ఉంటారు. మీరు వైజాగ్లోని-'గైనకాలజిస్టు'ను సంప్రదించడం మంచిది.

శ్రీమతి కె. యస్. డి., విశాఖపట్టణం

మాకు ముగ్గురు అబ్బాయిలు. మా ఆయన 'వేసక్టమీ' చేయించుకున్నారు. నేనేమో ఆడపిల్ల కావాలని ముచ్చటపడుతున్నాను. మా వారు 'రీ - కేనలైజేషన్' చేయించుకోవడం - తద్వారా మళ్ళీ సంతానం కలగడం వల్ల - మాకు ఏమైనా ప్రమాదం ఉంటుందేమోనని భయపడుతున్నాను. మీ సలహా ఏమిటో చెబుతారా?

మీ భర్తగారు 'రీ-కేనలైజేషన్' చేసుకోవడం వల్ల - ఆయనకు కాని, మీకు కానీ ఏ ప్రమాదం ఉండదు. ఐతే-'రీ-కేనలైజేషన్' - 'స్పెషలిస్ట్' పర్యవేక్షణలో జరగడం మంచిది.

డి. ప్రసన్నాంబ, మచిలీపట్నం

'హెట్రాజన్' వాడితే 'ఫైలేరియా' తగ్గుతుందని మీరు సమాధానం రాశారు. ఇక్కడి వైద్యుల సలహా తీసుకోగా, ఆ వ్యాధి వచ్చిన తర్వాత తగ్గదని, Florocid ఇంజెక్షన్లు, Unicarbozone-Forte మాత్రలు వాడాలని చెప్పారు. ఈ మందులవల్ల వ్యాధి పూర్తిగా నయం అవుతుందంటారా?

మందులు తయారు చేసే సంస్థలు వేర్వేరు కావడం వల్ల-పేర్లు మారతాయి కాని-'మందు' మాత్రం అదే. ఇవి వాడడం వల్ల 'ఫైలేరియా' పూర్తిగా నయం అవుతుందని చెప్పడానికి లేదు. వాపు తగ్గడం, 'ఫైలేరియా' విజృంభించకుండా చేయడానికి-ఇవి ఉపయోగపడతాయి.

శ్రీ రాజేశ్వరీవిలాస్ కాపీ క్లబ్

(విజయావారి సినిమా కథ)

యువ మాస పత్రికలో నవంబరు నెల నుంచి సీరియల్ గా ప్రచురిస్తున్నాము. పాఠకులు తమకు కావలసిన కాపీ ముందుగా విజంటు వద్ద రిజర్వు చేసుకొమ్మని కోరుతున్నాము.

పబ్లిక్ గార్డెన్ రోడ్

హైదరాబాద్ 500 001

మేనేజరు

యువ

టెన్నిస్ 'తార' బిల్లీ జిన్ కింగ్

ఇంగ్లండులోని 'వింబుల్డన్'లో ప్రతి సంవత్సరము జూన్ నెలలో ఆల్ - ఇంగ్లండు లాన్ టెన్నిస్ క్లబ్ నిర్వహించే టెన్నిస్ పోటీకి ఎంత ప్రాధాన్యం వుంది. ఈ పోటీని ప్రపంచ ఛాంపియన్ షిప్ క్రింద బావిస్తారు. "వింబుల్డన్ పోటీ గొప్పతనాన్ని వర్ణించడానికి వాక్యాలనవసరం, ఒక్క మాటలో 'ది గ్రేటెస్ట్ అంటేచాలు' అన్నాడు ప్రముఖ భారతీయ ఆటగాడు, టెన్నిస్ వ్యాఖ్యాత శ్రీ నరేష్ కుమార్

1877లో పురుషుల సింగిల్స్ తో ప్రారంభమయిన వింబుల్డన్ టెన్నిస్ పోటీలలో 1884లో మొదటి సారిగా స్త్రీల సింగిల్స్ ప్రవేశపెట్టారు. మెడ నుంచి కాలి మణికట్టువరకూ శరీర భాగం ఏ మాత్రమూ కనిపించనట్లు దుస్తులు ధరించి ఆ కాలంలో స్త్రీలు టెన్నిస్ ఆడారు. కుమారి మౌడ్ వాట్సన్ తన సోదరి లిలియన్ వాట్సన్ ని చివరి పోటీలో ఓడించి స్త్రీల తొలి ఛాంపియన్ గా కీర్తి సంపాదించింది.

అమెరికాకు చెందిన శ్రీమతి హెచ్. ఎల్స్ మూడి 1927-38 మధ్య కాలంలో ఎనిమిదిసార్లు స్త్రీల సింగిల్స్ వెగ్గి చరిత్ర సృష్టించింది. 1903-14

మధ్య ఏడుసార్లు వింబుల్డన్ పోటీల్లో వెగ్గిన శ్రీమతి లాంబ్ బర్ట్ ఛాంబర్స్, 1919-26 మధ్య కాలంలో ఆరుసార్లు వెగ్గిన శ్రీమతి మిల్లీ సుజానీ లంగ్లెస్ అప్పటి ఆటగతెలలో ప్రసిద్ధులు.

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత లూయీస్ బ్రో, షిర్లీ ఫ్రై, అలిథా గిబ్బన్, మేరియా బ్యూనో, అంజలా మార్టిమర్, మార్గరెట్ కోర్ట్, బిల్లీజిన్ కింగ్, ఇవాన్ గూల్ గాంగ్, క్రిష్ ఎవర్ట్ వింబుల్డన్ పోటీలలో ప్రతిభావంతంగా ఆడి విజయం సాధించిన కొందరు ప్రముఖ మహిళలు.

వీరిలో ఎవరికి వారే సాటి అయినా శ్రీమతి బిల్లీ జిన్ కింగ్ కి మటుకు ఇంకెవరూ సాటి రారు. ఈ రోజున టెన్నిస్-వృత్తి క్షీణ అయింది. 1971లో టెన్నిస్ పోటీలలో పదిలక్షల రూపాయలు 'బహుమతి సొమ్ము'గా సంపాదించిన శ్రీమతి కింగ్ పురుషులతో సమానంగా స్త్రీలు ఆదరించబడడం లేదనీ, స్త్రీలకి జరుగుతోన్న అన్యాయం అతి దారుణమయినదనీ అధికారులతో 'యుద్ధం' చేసి గెల్చింది. వేడు స్త్రీలు స్వీకరిస్తోన్న 'బహుమతి సొమ్ము' కొంత 'ఎక్కువ'గా వుండడం బిల్లీ జిన్ కింగ్ పోరాట ఫలితమే.

1939లో బాబీరింగ్స్ వింబుల్డన్ పోటీ వెగ్గాడు. వింబుల్డన్ పోటీ వెగ్గిన మిగిలిన ఆటగాళ్ళకి 'లేని ప్రత్యేకత బాబీరింగ్స్ కి వున్న మాట నిజమే. మొట్టమొదటిసారి ఆడుతూ పురుషుల సింగిల్స్, పురుషుల డబుల్స్, మిక్సెడ్ డబుల్స్ వెగ్గాడు రింగ్స్. తర్వాత వింబుల్డన్ పోటీలలో అతను ఆడలేదు. అతనికి స్త్రీలంటే చిన్నచూపు.

స్త్రీలకి టెన్నిస్ ఆడే అర్హత లేదని, కావలిస్తే, ఏ వనితయినా తనను ఓడించి ఆమె ఆధిక్యతను నిరూపించుకోవచ్చునీ ఒక అర్థంలేని సవాల్ ని రింగ్స్ విసిరాడు. బాబీ రింగ్స్ వయసు 55. ఆ సవాల్ స్వీకరించిన శ్రీమతి మార్గరెట్ కోర్ట్ ని రింగ్స్ ఓడించాడు. ఆమె 1963లో వింబుల్డన్ విజేత.

కాని 1973 సెప్టెంబర్ 20న శ్రీమతి బిల్లీజిన్ కింగ్ ఎనిమిది లక్షల రూపాయల 'సవాలు పోటీ'లో రింగ్స్ ను ఓడించి, అతని ఆట కట్టించింది. పురుషులకు స్త్రీలు ఏ మాత్రమూ తక్కువ కారని నిరూపించిన ఘనత శ్రీమతి కింగ్ కే దక్కింది.

1962లో కుమారి బిల్లీ జిన్ మా ఫెడ్ గా వింబుల్డన్ పోటీలలో పాల్గొన్న ఆమెను వింబుల్డన్ ప్రేక్షకులు అన్ని సందర్భాలలోనూ అభిమాన తారగా గౌరవించారు. 1966, 67, 68,

72, 73, 75 సంవత్సరాలలో—మొత్తం ఆరుసార్లు—వింబుల్డన్ పోటీ వెగ్గిన శ్రీమతి కింగ్ కీర్తిని అధిగమించిన కీర్తి ఎల్స్ మూడి, లాంబ్ బర్ట్ ఛాంబర్స్ లకి గతంలో దక్కింది. ఈ రోజున స్త్రీల స్థాయి ఎంతగానో పెరిగిన దృష్ట్యా చూస్తే శ్రీమతి కింగ్ ప్రతి విజయమూ ఒక ప్రత్యేక విజయం క్రింద బావించాలి.

అతి సామాన్యమయిన కుటుంబంలో పుట్టి, టెన్నిస్ ఆడడానికి అవకాశం లేని పరిస్థితుల్లో కూడబెట్టుకున్న చిల్లర డబ్బులతో టెన్నిస్ రాకెట్ కొనుక్కుని కన్న కలలు వండించుకున్న నబల శ్రీమతి కింగ్. వింబుల్డన్ లోనే కాక అనేక ప్రధాన మయిన పోటీలలో విజయం సాధించిన ఘనత కూడా శ్రీమతి కింగ్ కే దక్కుతుంది.

అమెరికన్ పమాజంలో ఈ నాటికీ సమానావకాలు లేక వెనకబడిపోతున్న వర్గాలకు చెందిన బాలబాలికలకు శ్రీమతి కింగ్ టెన్నిస్ నేర్పుతూ వుంటుంది. అందుకే ఆమెను 'మార్ల్ బరో అవార్డు'తో సత్కరించారు. క్రిడారంగంలో సాటిలేని మహిళగా 1973లో, శ్రీమతి కింగ్ ని 'మిల్ డెడ్ - డిడిక్ సన్ జహారియస్' బ్రోఫీతో సన్మానించారు.

1975 వింబుల్డన్ విజయం తర్వాత ఇక తాను టెన్నిస్ పోటీలలో పాల్గొననని ఆమె ప్రకటించినా 'వనితలు మరచిపోలేని వనిత' 32 సంవత్సరాల బిల్లీజిన్ కింగ్.

పి. దుర్గ

వనిత పాఠకులకు

ప్రత్యేక సదుపాయ పథకం

లోగడ ఆరవింద్ లాబొరేటరీస్ వారు-వారి వస్తువుల మీద వనిత పాఠకులకు 'తగ్గింపు' ఇచ్చినట్టుగా-'బజాజ్' వారు-వారి విద్యుత్ పరికరాలపై 'ప్రత్యేక-తగ్గింపు సదుపాయం' కలగజేస్తున్నారు. వచ్చే సంచికలో వచ్చే 'కూపను'ను పాఠకులు వినియోగించుకోగలరు.

—[వ. సం]

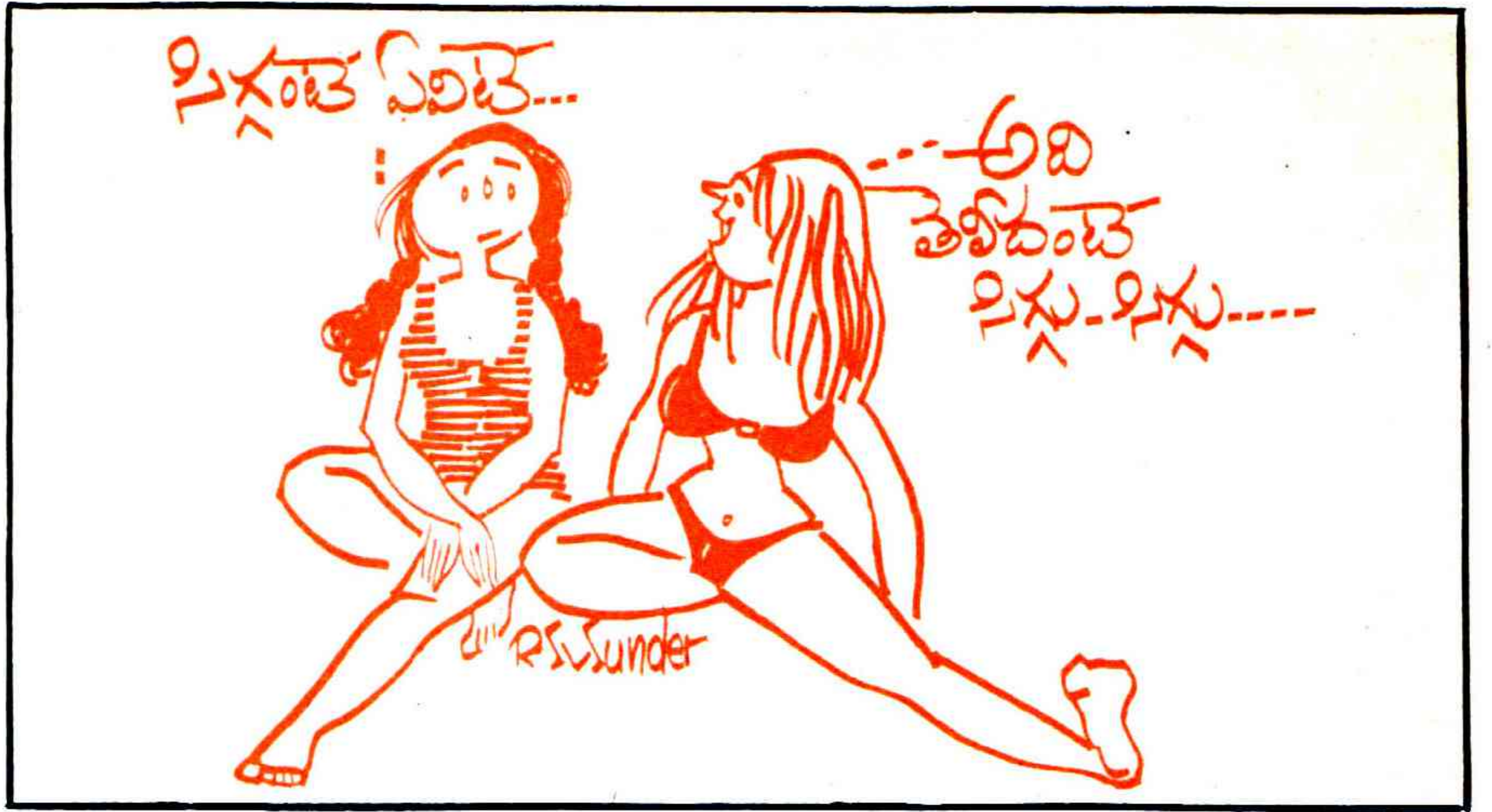

[గడ్డిపూలు : 13 వ పేజీ నుంచి]

నిగులుతో అన్నం తిని మూడు రోజులైంది :” గబగబా చెవుతోంది బామ్మగారు. ఆ అమ్మాయి వంక చూసింది స్వర్ణ. ఆ రేతగుండెలో యెన్ని అగ్నిపర్వతాలు రేగుతున్నాయో ? ‘భగవంతుడా : ఎలాంటి జీవితాలు సృష్టించావు ?’ అనుకుంది స్వర్ణ. బామ్మగారికి అడ్డను చెప్పి బయలుదేరింది. ఇంటికి వచ్చేదాకా ఆలోచిస్తూనే ఉంది ఆమె విషయం. ఏదో ఒక రకమైన ఆవేశమొచ్చింది స్వర్ణకు. ఆ పిల్ల జీవితం నాశనం కాకూడదు. చాలామంది రూప విహీనుల కన్నా, గుణహీనుల కన్నా కొద్ది రెట్లు అదృష్టవంతురాలే, ఆ పిల్ల. సంప్రదాయం, సౌందర్యం, సుగుణం మూడూ ఉన్నాయి ఈ అమ్మాయికి.

ఆమె దృష్టిలో తెలిసిన కుర్రాళ్ళు అందరూ మెదిలారు. అందులో మంచి పెళ్ళికొడుకులెంత మంది ఉన్నా, బామ్మగారికి కావలసిన, కులం గోత్రం చాలా విధాల అడ్డు తగిలాయి; ఆ పిల్ల ప్రాణాలు పోయినా ఒప్పుకుంటుండేమో కానీ, వర్ణసంకరం కానీయదు బామ్మగారు. పోనీ, తనకు తెలిసిన ఏ శరణాలయంలోనో, స్త్రీ సంక్షేమ కేంద్రంలోనో చేర్చిస్తే .... ఆలోచించింది స్వర్ణ. కానీ, వాటి గురించి విన్న కథలు భయ పెట్టాయి స్వర్ణను. ఏమీ తెలియని ముగ్ధ ఆ పిల్ల. ఆలోచిస్తే అన్నింటికీ, ఆ అమ్మాయి మంచి తనం, సంప్రదాయం రెండూ అడ్డు తగులు తున్నా యనిపించింది స్వర్ణకు. ఒక్కసారిగా, మెదడులో తక్కుమన్నట్లు శేఖర్ గుర్తుకు వచ్చాడు. అవును ! శేఖర్ ఎందుకు చేసుకో కూడదు ?

“మీనా ఎందుకో నాకు నచ్చదు వదినా ! తను మంచి స్నేహితురాలు. ఒప్పుకుంటాను. చాలా హాయిగా కబుర్లు చెబుతుంది నిజమే. కానీ, నా భార్యగా ఉహించలేను; ఆ దైర్యాన్ని మెచ్చుకుంటాను కానీ భరించలేను. నాకు దరిద్ర మంటే అసహ్యం లేదు వదినా ! గుణవంతురాలు, బుద్ధిమంతురాలు అయితే చాలు; ఈ ఇంటి కోడ లంటే నీలా ఉండాలి వదినా : నీ నిర్ణయం మీద చాలా నమ్మకముంది. కానీ, జాలిపడి మీనాను చేసుకోమనకు. ఆ పిల్ల ఒక సుడిగాలి. భార్యగా భరించలేను నేను.” అన్నాడు శేఖర్ ఒకసారి. ఆరోజు అతని భావాలు విని, భార్య గురించిన అతని ఉహ విని ఆశ్చర్యపోయింది స్వర్ణ. ఆడుతూ, పాడుతూ ఉండే అతను అంత ఆలో చించగలడనుకోలేదు. అతని స్వార్థానికి నవ్వు

కూడా వచ్చింది. మీన అల్లరిచేసి కబుర్లు చెప్ప దానికి పనికి వచ్చే స్నేహితురాలు; భార్యగా పనికి రాదన్న మాట !

మీన, తండ్రి స్కూలు మాష్టరు. స్వర్ణ కుటుంబం కొత్త ఇల్లు కట్టుకుని రాక మునుపు, వాళ్ళ ఇంటి పక్కనే ఉండేవారు. ఆయనకు ఆరుగురు సంతానం. వాళ్ళలో మూడో పిల్ల మీనా. తండ్రి మూర్ఖత్వం, తల్లి చాదస్తం, త్వరగా పెళ్ళి చేసుకుని, విధవ అయిన అప్ప గారు, కాలుజారి జీవితానికి శాశ్వతంగా దూర మైన చిన్నక్కి, వీళ్ళందరూ చాలా పాఠాలు నేర్పారు మీనకు. రాత్రి ఎనిమిదింటికి సిగరెట్లు తెమ్మని ఆడపిల్లలను వానలో పంపే తండ్రిని గురించి ఏమాత్రం సదభిప్రాయంలేదు మీనకు. అందుకే వింతగా తయారైంది. ఏంచేస్తే ఇతరులు ఆకర్షింపబడతారో తెలుసు మీనకు. ఆ పిల్ల బోళాతనం, మరుకుతనం చూస్తే స్వర్ణకు మొదటి నుంచీ ఇష్టమూ, జాలీ. శేఖరంటే ఏదో ఆకర్షణ ఆ పిల్ల పెంచుకుంటోందని తెలుసు. ఇల్లు మారినా, శేఖరుండే సమయం చూసి, ఉప్పెనలా వచ్చి, కానేపు కబుర్లు చెప్పి, అల్లరి చేసిపోతుంది మీన. ఆమె వున్నంతసేపూ సరదాగానే మాట్లాడి సమానంగా అల్లరిచేసేవాడు శేఖర్. ఆ దైర్యం తోనే ఒకరోజు, ‘పోనీ మీనాను పెళ్ళిచేసుకుంటా వేమిటి శేఖర్’ అని నవ్వుతూ అడిగింది. అతని జవాబు విని మారు మాట్లాడలేదు స్వర్ణ.

“ఈ ఇంటి కోడలంటే నీలాగ ఉండాలి వదినా !” శేఖర్ మాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి. తను ఏ పరిస్థితుల్లో ఈ ఇంటి కోడలైంది? అర్థ రాత్రి దాటినా ఆ అమ్మాయే గుర్తుకువచ్చి నిద్ర పట్టని స్వర్ణ తన గురించి ఆలోచించింది. రాజా రావుగారి చిన్ననాటి స్నేహితుడి కూతురు స్వర్ణ.

చూసిన రెండు రోజుల్లోనే ఆమె గురించి చాలా చక్కని అంచనా వేసింది రాజారావుగారి బిజినెస్ బుర్ర. ఎవరో క్రిశ్చియన్ అమ్మాయితో తిరు గుతూ ఫారిన్ వెళ్ళిపోదామని ప్రయత్నిస్తున్నాడు పెద్దకొడుకు చంద్రం. ఇంట్లో బాధ్యత నిర్వహించే దిక్కు లేదు. ఇన్ని సమస్యలకు తీర్పు స్వర్ణ అనుకున్నాడాయన. “నీ కిష్టమైతే నీ స్నేహాలు వదులుకోవద్దురా అబ్బాయి. అలా అడ్డుపడే పిల్ల కాదు. నా మాట విను. కానీ స్నేహితురాలైన ప్రతి ఆడదీ పెళ్ళాంగా పనికి రాదురా” అని చాలారకాలుగా మధ్యపెట్టి కొడుకును ఒప్పించాడు. “నేను అయిష్టంగానే పెళ్ళికి ఒప్పుకున్నాను స్వర్ణ ! ఆ తరువాత నిన్ను చాలా రోజులు మనిషిగా గుర్తించలేదు నేను. కానీ, కేవలం నీ ప్రవర్తనతో నాలో మార్పు తెచ్చావు. నాన్న చెప్పింది నిజం ! ప్రతి ఆడదీ పెళ్ళాం కాలేదు. అందులో నా స్వర్ణ అసలు కాలేదు” అనే భర్త మాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి స్వర్ణకు. ఆ రాజారావుగారి కొడుకేగా శేఖర్ ! ఏమో చూద్దాం. “శకుంతల అదృష్టం ఎలా ఉంటే అలా జరుగుతుంది.” అనుకుంది స్వర్ణ ఆ రాత్రి.

కానీ, ఈ శుక్రవారం అనుకున్నవన్నీ తల క్రిందులైనాయి. శకుంతల శేఖర్లు ఉత్తర దక్షిణ ద్రువాలని తెలిసిపోయింది స్వర్ణకు.

మరో నాలుగైదు రోజుల తరువాత కాబోలు ఎవరో వచ్చారని పనిమనిషి చెబితే, భర్త బట్టలు సర్దుతున్న స్వర్ణ కిందికి వెళ్ళింది. బామ్మగారు “అమ్మా ! నా మనమరాలికి సంబంధం కుది రింది తల్లీ ! ఎన్ని అవస్థలు పడ్డానో, ఎందరి కాళ్ళు పట్టుకున్నానో, మీలాంటి వారితో చెప్పు కోవల్సినవి కావవ్వి. ఆ రోజు మీరు డబ్బిస్తే అభిమానపడ్డాను. ఈ రోజు నోరు తెరిచి అడుగు

చున్నాను. ఈ పెళ్ళికి మీలా ఎవరైనా నలుగురు సాయపడాలి తల్లీ ....!" ఇంకేమిటో చెప్పి ప్రాదేయపడింది దావిడ.

"పిల్లాడెవరు?" కుతూహలం ఆపుకోలేక అడిగింది స్వర్ణ.

"పిల్లాడూ!! హయ్యో రాత! పిల్లాడా చట్టు బండలా?: రెండో పెళ్ళివాడు. పగలు చూస్తే రాత్రి కల్లో కొస్తాడు." తల కొట్టుకుంటూ అంది అవిడ.

"మరి శకుంతల ఒప్పుకుందా?"

"తప్పదుగా తల్లీ! దాన్నడిగితే చేసుకుంటా నంది. ఏం చేస్తుంది మరి! మరో దారేదీ?" దీర్ఘాలు తీస్తూ, కళ్లు తుడుచుకుంటూ, దారంతో చుట్టిన కళ్ళద్వారా సవరించుకుంటూ చెప్పతోంది బామ్మగారు. వసివాడని పూవులాంటి ఆ పిల్ల భవితవ్యం-పాతకాలపు మూర్ఖత్వం, అంతులేని

తోచిన సహాయం చెయ్యటం వరకూ, అంతే. ఆ అమ్మాయి బాధ్యత మరే విధంగా మనం తీసుకోగలం? అయినా చూడు, ఒకటి నేర్చుకో. హక్కులేని ఆప్యాయతలు చెల్లవు. ప్రతి చిన్న విషయానికి బాధపడితే ఎలా అమ్మా? పద-ఏదో తోచింది ఇచ్చి పంపు." ఆప్యాయంగా చెప్పినా, ఆ మాటల వెనక సూక్ష్మగ్రాహ్యత, అధికారం ఆమెకు చిరపరిచితాలే.

మౌనంగా పైకి వెళ్ళి కొత్త చీర, రెండు వందలు తెచ్చి బామ్మగారికిచ్చింది. గోడకు జారగిలబడి నీరసంగా కూర్చున్న బామ్మగారు ఒక్కసారి నిటారుగా నిలబడి, ఒక వంద పొగిడి పది కాలాలపాటు చల్లగా ఉండాల్సి అని దీవించి, "అప్పుడాలు, ఇదుగో ఈ హడావిడి తరవాత తెస్తానమ్మా! మర్చిపోలేదు," అని వెళ్ళి పోయింది.

సన్నటి నడుముకు వడ్డాణం, మెళ్ళో రాళ్ళ నెక్లెసు, పసిమి శరీరానికి ఎర్రటి పట్టునీర, మెళ్ళో మెరుస్తున్న పసుపు తాడు, నల్లచూసలు, కాటుకతో చెమర్చిన కళ్ళు....చాలా అద్భుతంగా ఉంది శకుంతల! 'పోన్లే, ఎవరో డబ్బున్నవాడు చేసుకున్నట్లున్నాడు. అదృష్టవంతురాలు. తిండికి కష్టపడదండ' అనుకుంటూ పక్కకు చూసింది. నల్లగా, పొడుగ్గా ఉన్నాడతను. పైన ఉత్తరీయం, కొత్త పంచ, చేతికి రాళ్ళఉంగరాలు, నలభయ్యో పడిలో ఉన్నాడతను. ఎందుకో వెనక్కి తిరిగి చూసింది శకుంతల. "మీరా?" అని పలక రించబోయి ఆగిపోయింది. ఏమిటా అనుకుంటూ పక్కకు చూసింది. స్వర్ణ-శేఖర్!

కన్నార్పకుండా శకుంతలనే చూస్తున్నాడతను. ఒక్క క్షణం కళ్ళు దించుకొని, మళ్ళీ మామూలుగా "మీరు....." ఏదో మాట్లాడబోయింది శకుంతల.

"ఈ! చాల్లే! ఇక పోదాం పద" అన్నాడు ఆమె భర్త. ఆ ధ్వనిలో అనుమానం, కరుకు తనం అర్థమైంది స్వర్ణకు. ఆ మాటల్లో ఆమె దురదృష్టం కత్తి యుళిసించినట్లయింది.

మౌనంగా కళ్ళతోనే నెలపు తీసుకుని ఒంటి నిండా చెంగు కప్పుకుని భర్త వెనకాల వెళ్ళి పోయింది శకుంతల.

"ఎవరా అమ్మాయి వదినా! ఎక్కడో చూసి నట్లున్నాం....చాలా బావుంది కదూ!" అటే చూస్తూ అన్నాడు శేఖర్.

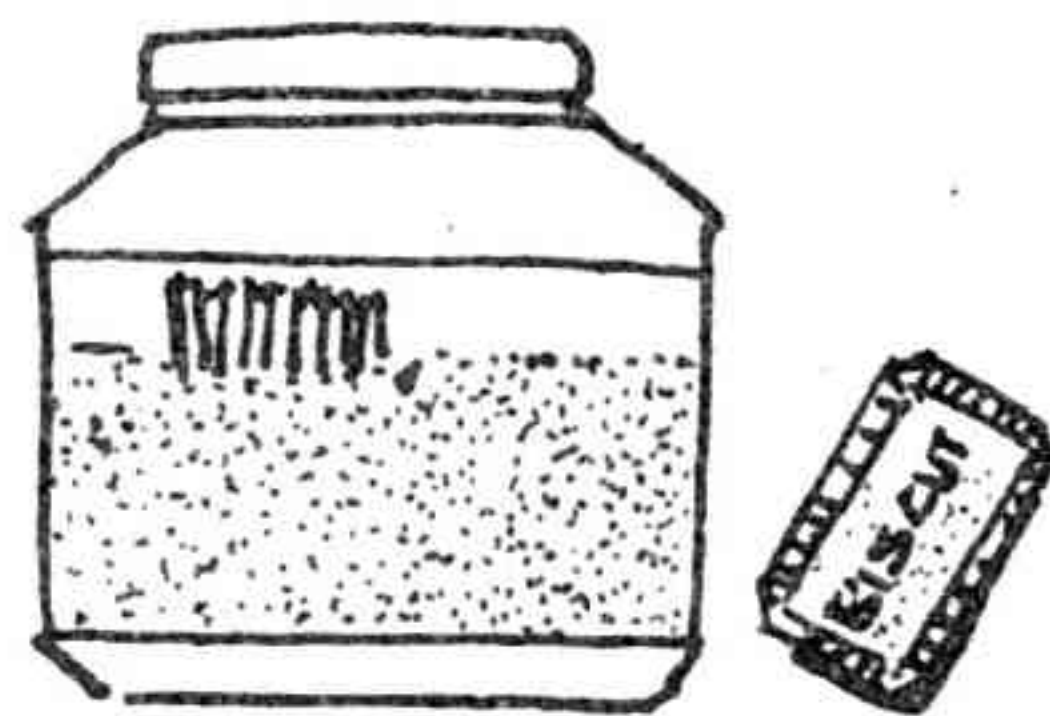
ఒళ్ళు మండిపోయింది స్వర్ణకు. ఇవ్వాలి, ఇలా కనబడితే బావున్నదన్నమాట శకుంతల! వారం రోజుల క్రితం నిరాశ, నిస్సహాయత మూర్తిభవించిన శకుంతల, ఎదురుగా వున్నా కళ్ళకు కనబడలేదు కాబోలు శేఖర్కు. ఇవ్వాలి 'చాలా బావుంది....'. నాలుగూ అడిగేద్దా మన్నంత కోపంగా వెనక్కు తిరిగింది. "హాయ్" అంటూ అప్పుడే వచ్చిన లావణ్యను పలకరిస్తూ వెళ్ళిపోయాడు శేఖర్. ఏమనగలడు?

అన్యమనస్కంగానే కాన్సేపు కూర్చుని, కారు దగ్గరకు వచ్చింది. రోడ్డు మీద దీపాలు మిణుకు మిణుకుమంటున్నాయి.

"చాలా చీకటి పడింది. పద బాబూ పోదాం" అని బిచ్చగాళ్ళకు చిల్లరవేసి వెనక్కు తిరిగింది స్వర్ణ.

"ఏయ్ శేఖర్! స్టాప్ ఫర్ ఎ సెకండ్" రివ్వన నైకిల్ మీద వచ్చింది మీన. బాగా అలసి పోయినట్లు ఉంది ఆమె.

□ బిస్కట్లు టిన్స్ విప్పేసిన తర్వాత, ఇంకా బిస్కట్లు మిగిలిపోతే, అవి ఆటే కాలం కాజా గానూ, కరకరమంటూ వుండవు. ఐతే, ఒక చిన్న పనిచేస్తే వుంటాయి. ఒక చెమ్మచు చక్కెర, ఆ డబ్బాలో వేసి చూడండి-వారం పదిరోజుల వరకూ కరకరమంటూ కాజాగా వుంటాయి. విడిగా బిస్కట్లు కొన్నా కూడా,

డబ్బాలో వేసి, చక్కెర కూడా వేసి, మూత పెడితే అవీ అలాగే వుంటాయి!

□ టీ కలుపుతున్నప్పుడు చిటికెడు వంట సోడా అందులో వేళారమకోండి. ప్రతిసారి మీరు ఒక చెమ్మచు టీ పొడివి ఆదా చేసినట్టే!

ఆప్యాయత తప్ప మరొకటి లేని ఈ బామ్మ గారి చేతుల్లో ఉంది....కానీ, మరొకరేరి మరి! ఆలోచిస్తూ లోపలికి వెళ్ళి, మెట్ల దగ్గర ఆగి పోయింది స్వర్ణ. ఏదో చెయ్యాలి. ఏమైనా చేసి, శకుంతల జీవితం బాగుచెయ్యాలి. ఏం చేద్దాం! ఆమె మనస్సు చాలా విధాలుగా ఆలోచిస్తోంది.

"ఏమిటమ్మా! ఆలోచిస్తున్నావు?" పూజ గదిలోనుంచి వచ్చిన మామగారు అడిగారు.

ఆ సమయంలో ఆమె మనస్సులోని తపన ఎవరికైనా చెప్పకోవాలి. వెంటనే బయట పడిపోయింది స్వర్ణ. కానీ, అప్పుడు కూడా జాగ్రత్తగా చెప్పవలసినంతే చెప్పింది శకుంతల గురించి.

"చూడమ్మామ్!" కళ్ళజోడు బంగారు ఫ్రేం సవరించుకుంటూ సూటిగా చూస్తూ అన్నారు ఆయన: "అందరి జీవితాలు మనం బాగుచెయ్య లేము. మన బాధ్యత ఎంతవరకంటే, ఏదో

అటే చూస్తూ నిలబడింది స్వర్ణ. ఆమె కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరుగుతున్నాయి. బంగారపు బొమ్మలాంటి పిల్ల!

"ఏమిటి వదినా? ఇక్కడ నిలబడి ఆలో చిస్తున్నావ్?" అన్నాడు ఆసీసుకు బయల్దేర బోతూ శేఖర్.

ఉలిక్కిపడి "అహ!....ఆ అమ్మాయి...." ఆమెకు శేఖర్తో చాలా చెబుదామని ఉంది. కానీ ప్రయోజనం లేదని తెలుసు. "ఏం లేదయ్యా.... ఏం లేదు...." అని వెళ్ళిపోయింది.

*

మీరు శుక్రవారం వద్దన్నా వచ్చాడు శేఖర్ గుడికి. స్వర్ణకు తెలుసు లావణ్య కోసం వచ్చాడని. అమ్మవారి ముందు దణ్ణం పెడుతున్న స్వర్ణ ఉన్నట్లుండి ముందున్న అమ్మాయిని చూసి అదిరి పోయింది. శకుంతల! కానీ, ఏదో మార్పు!

“అనుకున్నాను స్వర్ణక్కా నువ్వు వస్తావని! నేను ఎయిర్ హోస్టెస్ పోస్టుకు అప్లై చేశాను. ఉద్యోగం రావాలని కాస్త మీ దేవుణ్ణి ప్రార్థిద్దా” అంది.

“నువ్వా? ఇంక విమానాలు నడిచినట్లే” అన్నాడు శేఖర్ నవ్వుతూ.

“విమానాలు నడవ్వ బుద్ధూ! ఎగురుతాయి. వస్తానక్కా. అద్దె నైకిల్ ఇచ్చేయ్యాలి. వస్తాను శేఖర్!” అంది.

శేఖర్ మీనాను చూడడంలేదు. లావణ్య కారు ఎక్కుతూ చెయ్యి వూపింది. అతే చూసి చెయ్యి ఊపాడు శేఖర్. ఇద్దరి వంకా మార్చి మార్చి చూసింది మీన. ఒక్కసారి స్వర్ణ వంక చూసి “వస్తానక్కా” అని రివ్వున వెళ్ళిపోయింది.

*

పెద్ద బిజినెస్ మాగ్నేట్ కూతురు లావణ్య. వాళ్ళ నాన్న ఏదో ఇన్ కంటాక్స్ ట్రబుల్ లో ఇరుక్కోవడం వలన, కొన్ని నెలలు ఆలస్యమైంది శేఖర్, లావణ్యల పెళ్ళి. కానీ, అది కూడా వాళ్ళ నాన్న గౌరవానికి చిహ్నమే కాబట్టి, లావణ్య తెచ్చే కట్నం ముందు, మిగతా విషయాలు పట్టించుకోవడం చాలా అనవసరం అనుకున్న రాజారావుగారు, అన్ని విధాలా మంచి సంబంధం అనుకున్న లావణ్య తండ్రి-వారిద్దరి పెళ్ళికి ఒప్పుకోవడంలో మరి తాత్పర్యం చెయ్యలేదు.

మళ్ళీ, శ్రావణ పౌర్ణమికి శేఖర్, లావణ్యలతో గుడికి వచ్చింది స్వర్ణ.

“ఏవండీ!” ఎవరో పిలిచినట్లే అటు తిరిగి చూసింది. గుర్తుపట్టలేకపోయింది ఆమెను.

“నేనేనండీ! శకుంతలను....మర్చిపోయారా?” అంది నవ్వుతూ.

కన్నార్పకుండా చూసింది స్వర్ణ. ఎక్కడికక్కడ శరీరమంతా లావై పోయింది శకుంతలకు. నలిగి పోయిన అందం వయనెక్కువ చూపెడుతోంది.

“ఇదేమిటి? ఇలా....”

“లావణ్యననా? అందరూ అంటూనే ఉన్నారు లెండి. ఆ! ఇదే హాయి లెండి. ఇప్పుడు నన్నెవరూ చూడరు. అనుమానాలు, దెబ్బలు, చుట్ట ముక్కల వాతలు తప్పుతాయి.” అంది తెచ్చిపెట్టుకున్న నవ్వుతో. అది నవ్వు కాదు—నిస్సహాయత, బాద, దాచుకునే ప్రయత్నం!

కళ్ళల్లో నీళ్లు సుళ్లు తిరిగాయి స్వర్ణకు. ఏదో మాట్లాడబోయింది. ఎయిర్ హోస్టెస్ కావడానికి

ఎక్స్ పర్ నైజిస్ చేసి సన్నబడ్డ మీన, ఫిగర్ మెయిన్ టనెన్స్ అని డయటింగ్ చేసే లావణ్య గుర్తుకు వచ్చారు.

“వస్తా! ఆయన గేటు దగ్గర ఉన్నారు.” అని రెండడుగులువేసి, “అన్నట్లు, మీ మరిది కులాసాగా ఉన్నారా?” అంది.

మాట్లాడకుండా, శేఖర్, లావణ్యవైపు చూపించింది స్వర్ణ. వాళ్ళు ఒకళ్ళనానుకుని ఒకళ్ళు కూర్చుని సర్వం మరిచిపోయి కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు.

‘ఈ అమ్మాయా?’ అని ఏదో గొణుక్కుంటూ, “వస్తానండీ” అని వెనక్కు తిరిగి చూడకుండా విసవిసా నడిచి వెళ్ళిపోయింది శకుంతల. అతే చూస్తున్న స్వర్ణకు, ఆ రోజే వచ్చిన మీన ఉత్తరం జ్ఞాపకమొచ్చింది.

“నువ్వు పెళ్ళిచేసుకోమని రాశావు స్వర్ణక్కా! నీకు తెలుసు నేను శేఖర్ ను మర్చిపోలేదని. అప్పుడప్పుడు ఈ ఎయిర్ హోస్టెస్ జీవితం విసుగని పిస్తోందక్కా! ఈ తెచ్చిపెట్టుకున్న ఫాస్ట్ నెస్, సంపాదిస్తున్న డబ్బు ఇవన్నీ నావికావని ‘నేను చాలా మంచి పిల్లను శేఖర్’ అని వచ్చేద్దామని పిస్తుంది నాకు. కానీ, ఇక తిరిగిరాలేను. ఇప్పుడు ఆ దారి శాశ్వతంగా మూసుకుపోయింది. లావణ్య చాలా అదృష్టవంతురాలు. శేఖర్ పెళ్ళి కుభలేఖనాలో ఎంత సంచలనాన్ని తెచ్చి ఉంటుందో గ్రహించేదానివి నువ్వు ఒక్కదానివే. ఇప్పుడు ఒకటే జీవితాదర్శం. ఇంటర్ నేషనల్ ఎయిర్ హోస్టెస్ ను కావాలని. అన్నట్లు నీకు తెలుసా? నా సంపాదన మా ఇంట్లోవాళ్ళ అవసరాలను పెంచింది. అమ్మకు రవ్వలముక్కు పుడక కావాలట. నాన్న కాలేజీ ఒక్కో సిగరెట్టు ఖరీదు రూపాయ్. ఇవన్నీ మామూలే....” ఇంకా ఏదేదో రాసింది మీన.

అలాగే ఆలోచిస్తూ, చాలానేపు కూర్చుండి పోయింది స్వర్ణ ఒంటరిగా.

*

రాత్రి తొమ్మిది గంటల వేళ కిటికీ చువ్వలు పట్టుకుని ఆలోచిస్తూ, భర్త రాకకై ఎదురు చూస్తూ నిలబడింది స్వర్ణ. ప్రకృతి అంతా సన్నని వానలో స్నానం చేస్తోంది. బయటనుంచి ఏదో జోక్ చెప్పుకుని నవ్వుకుంటూ వస్తున్నారు శేఖర్ లావణ్య. సన్నగా, తీగలా వుంది లావణ్య. ఏదో దేవతలా వుంది. హాయిగా నవ్వుతోంది.

ఎవ్వరూ లేరనే ధైర్యంతో ఆమె భుజాల చుట్టూ చేతులు వేసి లోపలికి తీసుకువస్తున్నాడు శేఖర్. తన గదిలోనుంచి వాళ్ళనే చూస్తోంది స్వర్ణ. ఎందుకో ఆమెకు మీన, శకుంతల గుర్తుకు వచ్చారు. ఏం చేస్తోందోమీన....? బహుశా భూమికి కొన్నివేళ అడుగుల ఎత్తున, తెచ్చిపెట్టుకున్న నవ్వుతో, విపరీతమైన అలంకరణతో, ప్రయాణీకుల హాస్యాలను, విసుర్లను భరిస్తూ సర్వోచేస్తూ వుంటుంది.

శకుంతల....ఒకప్పటి బంగారు బొమ్మలాంటి శకుంతల....ఇదే సమయంలో నలభై ఏళ్ళు వైబడ్డ వ్యక్తి మొరటు చేతుల్లో అనుమానాల మధ్య, కావేషాల మధ్య, పళ్ళు బిగబట్టి కన్నీళ్ళు దాచుకుంటూ నలిగిపోతూ ఉండివుంటుంది. ఆ ఆలోచనలు భరించలేక కళ్ళు మూసుకుంది స్వర్ణ.

లావణ్యలాంటి వారు స్వతహాగా అదృష్టవంతులు. వాళ్ళ జీవితం వడ్డించిన విస్తరిలాంటిది. ఆర్థికంగా ఆలోచిస్తే, శకుంతలకన్న ఒక మెట్టే పైన ఉంది మీన. కానీ, మీనా తెగింపుతో జయించుకు వస్తోంది. ధైర్యంగా మంచో, చెడ్డో జీవితం ఎంచుకుంది. కానీ, మంచి తనం, సౌందర్యం తప్ప మరొకటి లేని శకుంతల....?

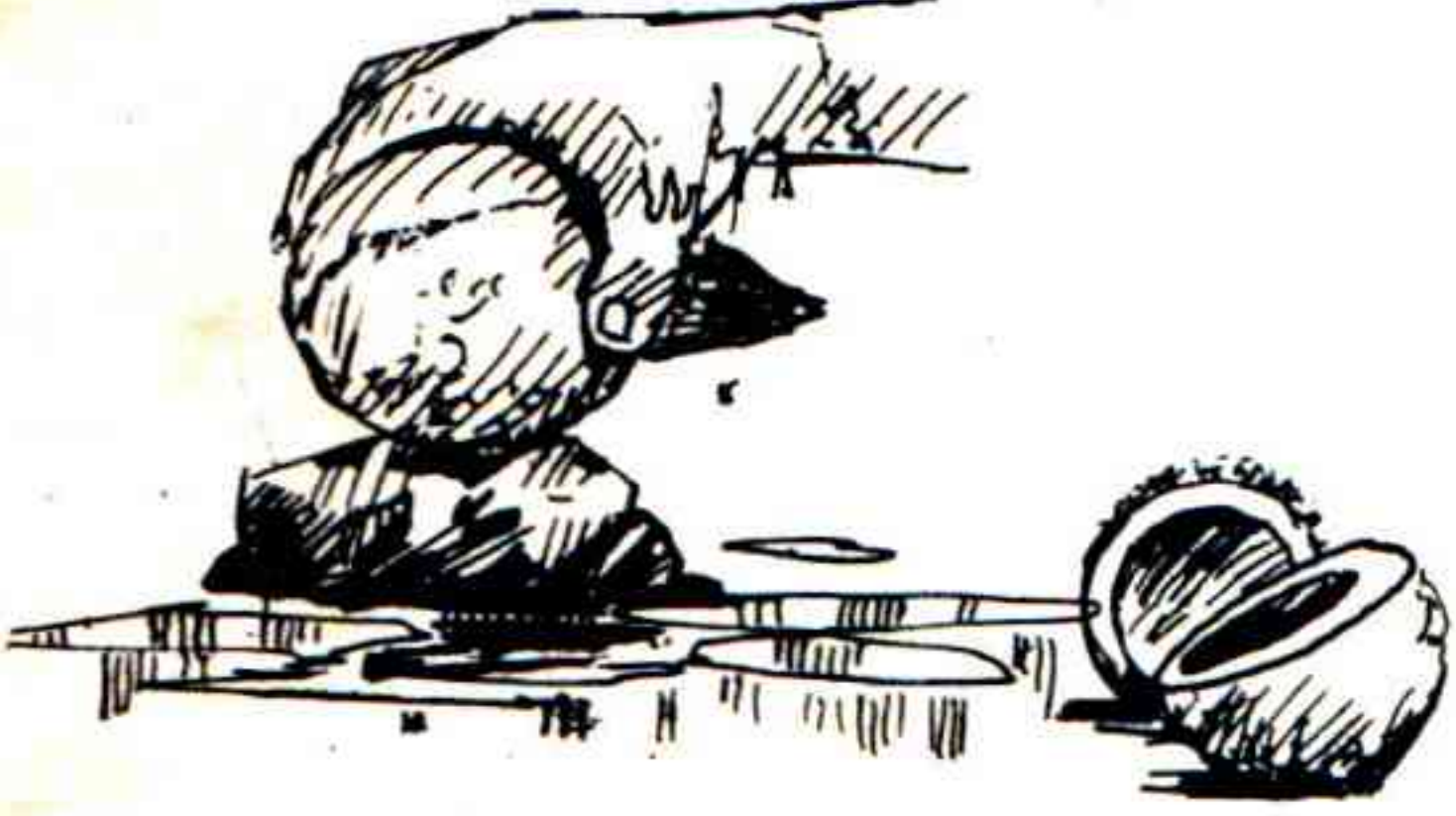
చల్లటి ఈదురుగాలి కిటికీలోనించి దూసుకు వచ్చింది. బల్లమీద మీన ఉత్తరం కాబోలు రెపరెపలాడింది. అలికిడికి అటుగా చూసింది స్వర్ణ. ఆమె దృష్టి బల్లమీద వున్న పూలకుండీ మీద పడింది. పొద్దున్న అయిదేళ్ళ వాసు పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి, “మమ్మీ! ఈ పూలు చూడు ఎంత బావున్నాయో” అన్నాడు. వాడి చేతిలోవి గడ్డిపూలు. వాసు గోల భరించలేక అవి పూలకుండీలో పెట్టింది. వాటిని రోజూ కంచె చుట్టూ చూస్తూనే ఉండేది స్వర్ణ. కానీ, ఇవాళ డిమ్ లైట్ లో, ఖరీదైన కట్ గ్లాస్ ఫ్లవర్ వాన్ లో, ప్లాస్టర్ ఆఫ్ పారిస్ విగ్రహం ముందు చెప్పలేనంత అందంగా వున్నాయి అవి. వాటి వంకే కన్నార్పకుండా చూసింది స్వర్ణ.

గడ్డిపూలవంటివారే శకుంతలలాంటి అమ్మాయిలు. వాళ్ళు అదృష్టవశాత్తు ఖరీదైన జీవితాన్ని పొందగలిగితే, వారి అందానికి అమాయకత్వానికి మెరుగు లభిస్తుంది. లేనినాడు కాలికింద పడి నలిగిపోతున్నా గమనించరెవరూ! కానీ, అన్ని గడ్డిపూలూ కట్ గ్లాస్ ఫ్లవర్ వాన్ లోకి ఎలా వస్తాయి?

- ఒలిచి పెట్టేసిన కొబ్బరికాయలు తొందరగా కుళ్ళిపోకుండా వుండాలంటే - ఒక మార్గం వుంది. వాటి పిలకలు పై వైపుగా వున్నట్టు - పేర్చి వుంచితే తొందరగా కుళ్ళుకుండా వుంటాయి.

- కొబ్బరికాయ కొట్టేటప్పుడు సరిగ్గా రెండుగా వగలడానికి చిన్న చిట్కా వుంది. దాన్ని కొట్టే ముందు, ఒక్కసారి నీళ్ళలో మంచి అప్పుడు కొట్టి మాడండి - కాయ మధ్యనే పగులుతుంది.

- కొబ్బరికాయ కొట్టిన తర్వాత, 'రెండు చివ్వులు అవసరం లేదు; ఒకటే చాలు' అను కున్నారనుకోండి - అప్పుడు ఒకటి దాచి, ఒకటి ఉపయోగించకూడదు. రెండింటో నుంచి సగం సగంగా తురుముకుని తక్కినవి దాచి వుంచితే, మళ్ళీ వాడుకోవలసి వచ్చి నప్పుడు, కుళ్ళిన వాసన వెయ్యకుండా వుంటాయి.

- ముదిరిన కొబ్బరి ముక్కలను ఉప్పు జాడీలో వేసి వుంచితే, నాలుగైదు రోజుల దాకా చెడి పోకుండా వుంటాయి.

మహారాష్ట్ర వంటకం

మసాలా బాత్ :

ఇది చెయ్యడానికి ఒక కప్పు పచ్చిబియ్యం, 1½ కప్పుల నీళ్ళు, ఒక టీస్పూను ఉప్పు, ఒక టీస్పూను కారప్పొడి, 2 టీస్పూనుల గరంమసాలా, ఏలకులు 4, మిరియాలు 8, దాల్చిన చెక్క, వెల్లుల్లి ముక్కలు 8, పెద్ద ఉల్లిపాయలు రెండూ, ఒక టీస్పూను వంట నూనె, 2 టీస్పూనుల నెయ్యి, రెండు బంగాళా దుంపలు ముఖ్యంగా కావాలి. వీటితోపాటు కాస్త కొబ్బరి కోరు, కొంచెం నిమ్మరసం (ఒక నిమ్మపండు పిండి తీసిన రసం చాలు) కూడా సిద్ధం చేసి పెట్టుకోవాలి.

ఇవన్నీ సిద్ధంచేసి ఉంచుకున్న తర్వాత—

ఒక మూకుడులో నూనె, నెయ్యి పోసి కావాలి. నల్ల ఏలకులు, మిరియాలు, దాల్చిన చెక్క తీసుకొని కాగుతున్న నూనె నెయ్యి మిశ్రమంలో వెయ్యాలి. ఏలకులు చిటపటమనగానే, అందులో వెల్లుల్లి ముక్కలూ, చక్కగా తరిగిన ఉల్లిపాయ ముక్కలు వేసి, ఉల్లిపాయలు బంగారు వన్నెలోకి మారేదాకా వేయించాలి. బంగాళా దుంపలను ముక్కలుగా తరిగి పెట్టుకోవాలి. ఈ ముక్కలు మరీ పెద్దవీ, మరీ చిన్నవీ కాకుండా ఉంటే మంచిది. ఒక పాత్ర తీసుకొని, అందులో బియ్యమూ, బంగాళా దుంప ముక్కలూ వేసి వేయించాలి. అవి బాగా వేగిన తర్వాత ఆ పాత్రలో నీళ్ళు పోసి కారప్పొడి, ఉప్పు, గరంమసాలా పొడి, నిమ్మరసం (కావాలంటే ఈ రసానికి కాస్త నీళ్ళు కలపవచ్చు) మొదలైనవన్నీ వేసి బాగా కలియబెట్టాలి. వేయించిన వెల్లుల్లి, ఉల్లిపాయ ముక్కలు, ఏలకులు, మిరియాలు, దాల్చిన చెక్క మొదలైనవాటిని ఈ పాత్రలో వెయ్యాలి. వీటన్నిటినీ అలాగే ఇంకో పాత్రలోకి వంపుకుని, ఆ పాత్రను ప్రషర్ కుక్కర్లో ఉంచి ఉడికించాలి. బాగా ఉడికిన తర్వాత పాత్రను కుక్కర్ నుంచి తీసి బాగా కలియబెట్టి, అందులో కొత్తిమీర ఆకులు, కొబ్బరికోరు వెయ్యాలి. వీలున్నవాళ్ళు ఇందులో తొమాటో పళ్ళను కూడా ముక్కలుగా తరిగి వెయ్యొచ్చు.

ఈ వంట చేయాలనుకునే వాళ్ళు బంగాళాదుంపలకు బదులు - బటాణీలు, కాలీఫ్లవర్, కేరట్లు - వీటిలో ఏ ఒక్కదైనా ఉపయోగించవచ్చు.

ఉద్యోగాలు చేతి ప్రీల సమస్యలు

పూర్వం ప్రీలు చదువుకోవాలా అక్కరలేదా అన్న ప్రశ్న కలిగేది. చదవాలన్న విషయం స్థిరపడ్డక ప్రీలు ఉద్యోగం చెయ్యాలా కూడదా అన్న ప్రశ్న ఉదయించింది. ప్రస్తుతం అనేక రంగాల్లో ప్రీలు పని చేస్తున్నారు. ప్రస్తుత ఆర్థిక పరిస్థితులనుబట్టి ఆలోచిస్తే మున్ముందు ప్రీలు ఉద్యోగం విధిగా చేసి తీరాలి అన్న విషయం స్థిరపడి తీరుతుంది. అయితే ప్రీలు ఉద్యోగం చేస్తే కలిగే సమస్యలు ఎన్నో ఉన్నాయి. వాటిని తట్టుకుని ముందుకు సాగిన కుంటుంబాలు చాల హాయిగా ఉన్నాయి.

సాధారణంగా ఏ కొద్ది మంది పురుషులకో సానుభూతి, ఉదారత, వివేకం ఉంటాయి. ఎక్కువమంది పురుషులు పరాయి ప్రీలపట్ల ఉదారంగా ప్రవర్తించినా తమ యిల్లాళ్ళపట్ల అసూయ, అసహనం కనబరుస్తారు. వారికి డబ్బుంటే ఆశే కాని తమ ఇల్లాళ్ళు ఇల్లువిడిచి ఎక్కువ కాలం ఇతరులతో కలిసి మెలసి పనిచేయడం నచ్చదు. స్వల్ప విషయాలను కూడా కొండంతలుచేసి అనుమానాలకు గురై భార్యలను నానావిధాలుగా దూషించు తుంటారు. అటువంటి స్థితిలో ప్రీ ఉద్యోగమైనా మానుకోవాలి. లేకుంటే ఆత్మహత్యయినా చేసుకోవాలి. ఉద్యోగం చేస్తూన్నంత మాత్రాన ఏ ప్రీ తన శీలాన్ని పోగొట్టుకోదు. శీలాన్ని పోగొట్టుకొనదలచిన ప్రీ ఏ విధంగానైనా పోగొట్టుకుంటుంది—అందుకు ఉద్యోగమే చెయ్యక్కరలేదు.

ఉద్యోగం చేస్తూన్న ప్రీకి ఇంటి పనులు, పిల్లల పోషణ, వంట వార్డు మొదలైనవి అద్దు వస్తాయన్న భ్రమ కలుగుతుంది. ఇంటిపనులు ఉద్యోగం రెండూ ప్రీ సంబాళించుకోగలదా అన్న ప్రశ్న కలుగక మానదు. అయితే భర్త సహకారం, సానుభూతి లభించినప్పుడు ప్రీ ఎన్ని పనులైనా చక్కబెట్టుకోగలదు. ఇంట్లో పెద్దిదిక్కు ఉంటే మరిమించింది.

నేను ఉదయం నాలుగు గంటలకు లేచి ఇంటిపనులూ వంటాచేసి శ్రీవారిని ఆపీసుకు, పిల్లణ్ని బడికిపంపి నేను కాలేజీకి పోతాను. సాయంత్రం 5 గంటలకు తిరిగివచ్చి ఇంటిపనులు చక్కబెట్టుకొని ఆయన వచ్చేసరికి టిఫిను కాఫీ తయారు చేస్తాను. నా సహాయానికి పని మనిషి ఉంది.

ముఖ్యమైన విషయమేమంటే భార్యభర్తల హృదయాలు కలియాలి. ఒకర్నొకరు అర్థం చేసుకోవాలి. అలా అయినాడు తక్కిన పరిస్థితులు వాటంతట అవే చక్కబడతాయి. అలా కుదరనినాడు ప్రీ పురుషుల జీవితం నరకతుల్యమవుతుంది. ప్రస్తుతం మన దేశం బాగుపడాలంటే ప్రీలు అన్నిరంగాల్లోను పురుషులతో సమానంగా పని చెయ్యాలి. చదువుకున్న ప్రీ తన చదువును వ్యర్థం చెయ్యకూడదు. ప్రీలు కూడ ఇంజనీర్లుగాను, డాక్టర్లుగాను, విజ్ఞానవేత్తలుగాను ఉపాధ్యాయులుగాను ముందంజ వెయ్యక తప్పదు. అప్పుడే దేశ ఆర్థికస్థితి బాగుపడుతుంది. దానికి పురుషుల మనసులు మారాలి. వారు ఉదారాశయులు కావాలి.

ఎ. కస్తూరీరావు విశాఖపట్నం

నేడు చదువుకున్న ప్రీలందరూ ఉద్యోగాలు చేస్తూ ఉండకపోయినా ఉద్యోగం చేయాలన్న కాంక్ష అందరికీ ఉంది. ప్రీకి కూడా పురుషునితో సమానంగా ఒక ఉద్యోగమే ఏమిటి .... ఏదైనా చేయగల అధికారం ఉన్నది. ప్రకృతి సిద్ధమైన లక్షణాల దృష్ట్యా ప్రీ పురుషునితో సమానంగా అన్ని రంగాలలో పరిపూర్ణంగా ఫలితాన్ని పొందలేకపోతున్నది. దీనికి కారణం ఏమిటి?.... ఆమె మానసిక బలహీనత వల్ల, సామాజిక పరిస్థితుల వల్ల వెనుకంజ వేయవలసి వస్తున్నది. కాని ఉద్యోగం చేస్తున్న ప్రీలలో చాలామంది తమ శక్తిసామర్థ్యాలతో—ఆత్మ విశ్వాసంతో ఇటు ఇల్లాళ్ళు గాను, అటు ఉద్యోగి నులు గాను సమర్థవంతంగా నడుపుకొస్తున్నవారు ఉన్నారు.

ప్రీ మనస్థితి ఆరోగ్యవంతంగాను, సమర్థవంతంగాను, ధైర్యంగా ఉంటే, తన చుట్టుప్రక్కల నున్న వ్యతిరేక వాతావరణాన్ని తన కనుకూలంగా తను అందరికీ అనుకూలంగా మార్చుకుంటుంది. మాట మంచితనంతో సమర్థత, సహన శక్తి, ఉద్యోగం చేయాలన్న ఉత్సాహం కలిగిన ప్రీ తప్పకుండా తన సమస్యలను తానే పరిష్కరించుకొంటుంది. ఉదాహరణకు—మా దూరపు బంధువులలో ఒకామె హైస్కూల్లో టీచర్ గా పని చేస్తున్నది. ఆమె భర్తకు బ్యాంక్ ఉద్యోగి. వాళ్ళు ఇద్దరు కూతుళ్ళకు ఈ మధ్యనే పెళ్ళిళ్ళు చేశారు. పెద్ద కొడుకు కాలేజీలో చదువుతున్నాడు. మిగతా నలుగురు పిల్లలు హైస్కూల్లో చదువుతున్నారు. మరి పిల్లలకు, తనకు, భర్తకు వంట అంతా ఉదయం 9-30 రోపలే పూర్తి చేసుకొని పిల్లలను తీసుకొని స్కూలుకు వెళ్ళిపోతుంది. మళ్ళా సాయంత్రం రాగానే యిల్లు చిమ్మటం నుంచి ఒక్కక్షణం కూడా కూర్చోక ఎంతో ఓర్పుతో, శాంతంగా, మితంగా మాట్లాడుతూ చకచకా అన్ని పనులు చేసి భర్త ఆపీసు నుంచి వచ్చే వేళకు తన పిల్లలకు పాతాలు చెబుతూ కూర్చుంటుంది. ఇలా ఆమె 13 సంవత్సరాల నుంచి చేస్తున్నది. ఇందుకు ఆమె తన సమస్యలను తానే శాంతంగా, తేలిగ్గా పరిష్కరించుకోగలగడమే కారణం.

సాధ్యమైనంత వరకు ఏ ప్రీ వంటింటిని పూర్తిగా మరొక మనిషి మీద వదిలేసి తను కేవలం ఉద్యోగానికే పరిమితమైపోవాలని ఆశించదు. సామాన్యంగా ప్రీ వీలైనంతలో మనస్ఫూర్తిగా తన చేతి మీదుగా భర్త, పిల్లలు కడుపు నిండా భోజనం చేయాలనీ; వాళ్ళ ఆరోగ్యం మీదనే దృష్టి ఉంచుకొంటుంది. అయితే ఉద్యోగం—జీవనాధారమై, ఇక చేయగలిగింది ఏమీ లేక భర్తకు, పిల్లలకు కనీసం తన చేతులారా అన్నమైనా పెట్టలేని ప్రీ ఎంత బాధపడుతుందో!

ఉద్యోగం చేస్తున్న ప్రీలలో వివాహితులకు, అవివాహితులకు వ్యక్తిత్వం, డబ్బు సమస్యలు ఎదురవుతూ ఉంటాయి. డబ్బు సమస్య వ్యక్తిత్వం సమస్యగా మారుతూ ఉంటుంది. విశాల హృదయంతో నేను చాలా మంది వివాహిత ఉద్యోగినులు తమ వ్యక్తిత్వం చెడకుండా భర్త

మాటకు విలువనిచ్చి—శాంతంగా, సహనంగా డబ్బు సమస్యను పరిష్కరించు కోవటానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. నేటి ఉద్యోగిని—భర్త తన ఆశయాలు, కోరికలు గుర్తించాలనీ, తను సంపాదించే డబ్బును అతని ఆదరణతో స్వేచ్ఛగా సదుపయోగం చేసుకోవాలని ఆశిస్తున్నది. వివాహిత ఉద్యోగిని, సావ్యమైనంత వరకు తన డబ్బును నిలవచేసుకుని, అత్యవసర పరిస్థితులను సరిదిద్దుకోవటానికి, భర్తకు సహాయపడాలని ప్రయత్నిస్తున్నది.

నేను ఇన్ కంటాక్స్ ఆఫీస్ లో టైపిస్టును. మావారు హైస్కూలులో టీచర్. మాకు నలుగురు పిల్లలు. నా జీతం డబ్బును మావారు కొంచెం కూడా ఖర్చు పెట్టనివ్వరు. ఆ డబ్బు అలాగే కూడబెడుతూ వచ్చాము. ఆ డబ్బే, ఈమధ్య మావారికి, మా పెద్దపిల్లకు టైపాయిడ్; నాకు కాన్పు; మా పెదబాబుకు అమ్మవారు ఇలా ఒక్కసారిగా ముంచుకు రావటంతో చాలా ఉపయోగపడింది. శ్రీ ఉద్యోగం చేస్తున్నప్పుడు డబ్బు విలువ తెలుసుకొని ఏది అవసరమో, ఏది అనవసరమో మొదట్లో తెలుసుకోలేక పోయినా, కొన్నాళ్ళ తరువాత ఈ డబ్బు సమస్యను ఏదో విధంగా తాను పరిష్కరించుకోగలదనే నా నమ్మకం.

ఉద్యోగం చేసే శ్రీకి పిల్లల క్రమశిక్షణ సమస్య ఎదురై నప్పుడు ఒక ఆయాకు పసిపిల్లలను అప్పగించి మంచిగా, శాంతంగా చూసుకొనేలా చేసు కోవాలి. దొరికిన కొద్ది తీరిక సమయాన్ని పూర్తిగా పిల్లలకే వినియోగించి వారికి ఆ సమయంలో పరిపూర్ణ మాతృప్రేమను అందించాలి. ఉద్యోగం చేస్తూ సంసారం ఆర్థికమైన ఇబ్బందులకు గురి కాకుండా చూసుకోవాలన్న కోరిక అందరికీ వుంటుంది. పట్టుదల, దీక్ష ఉండాలే గాని, ప్రతి సమస్యను ఉద్యోగం చేసే శ్రీ పరిష్కరించుకోగలదని నా విశ్వాసం.

జొన్నలగడ్డ వెంకటలక్ష్మి తెనాలి

మా వారు ఒక ఆఫీసులో టైపిస్టుగా పని చేస్తున్నారు. ఆయనకు నెలకు 500 రూపాయల జీతం వస్తుంది. ఆ ఐదువందలు మా వారూ, నేనూ మా ముగ్గురు పిల్లలూ, మా అత్తగారూ ఆడపడుచు మొత్తం ఏడుగురం బతకడానికి చాలేది కాదు. మాకు వేరే ఆస్తి ఏమీలేదు. ఇల్లు కూడా అద్దె ఇల్లే : “రెక్కాడితేగాని దొక్కాడదు” అనే సామెత మా కుటుంబానికి సరిపోతుంది. ఇకపోతే మా అత్తగారు—ఆడపడుచు వాళ్ళకేదో తక్కువ చేస్తున్నామని సాదిస్తారు. మా వారు—తన జీతంతో అటువాళ్ళ సరదాలే తీరుస్తారా! ఇటు మా పిల్లల్నే పోషిస్తారా? అందుకే మెట్రిక్యులేషన్ పాసయిన నేను ఒక ప్రైవేట్ కంపెనీలో క్లర్కుగా పని చేస్తున్నాను. నాకు మూడువందలు వస్తాయి.

నేను ఉద్యోగంలో చేరిన కొత్తలో మా అత్తగారు నాకు చాలా సహాయపడేవారు. ఒక్కో రోజు ఇంటి పనిలో నన్ననలు చేయి పెట్టనిచ్చే వారు కాదు. నేను కూడా రోజులు సుఖంగా గడిచిపోతున్నాయని చాలా

సంతోషించేదాన్ని. కాని మరికొన్ని రోజులు గడిచేసరికి మా అత్తగారి సాధింపు ఎక్కువైపోయింది. ఏదైనా చిన్న పని మా ఆడపడుచుకి చెప్ప బోయినా—తల్లి—కూతురు ఒక్కసారిగా లేచేవాళ్ళు. ఎప్పుడైనా ఆఫీసు నుంచి రావటంగాని ఆలస్యమైతే “ఉద్యోగం వంక పెట్టుకుని—రోడ్లమ్మట లిరిగితే—ఈ ఇంటి చాకిరి, పిల్లల చాకిరి చేయటానికి నేనేమైనా నోఖర్నా” అనే మాటలు నా చెవిన పడేవి. భార్య కష్టసుఖాలు పంచుకునేది భర్త కదా అని, ఆయనకి ఇవన్నీ చెపితే వారు కూడా నన్నే కేకలేసేవారు—పెద్దావిడ ఏమన్నా అంటే సర్దుకుపోలేవా? అని. నేను ఆడ కత్తెరలో పోకచెక్కలా నలిగిపోయేదాన్ని.

పోనీ ఉద్యోగం మానేద్దామా అంటే పిల్లల భవిష్యత్తు పాదపు తుండేమో? నా పిల్లల కోసమైనా ఉద్యోగం చెయ్యకతప్పదు అను కున్నాను. భర్త సహాయ, సహకారాలు లేని ఇల్లాలంటే ఇంట్లో అందరికీ లోకువే అనుకొంటాను. ఏ గొడవైనా వస్తే ఇంట్లో ఎవరున్నా గాని, మావారు గట్టిగా అరుస్తారు. ఆ అరుపులు కూడా నా మీదే. ఇక ఈ గొడవలన్నీ పడలేక తెల్లవారుజామున 4 గంటలకే లేచి పని మొదలు పెట్టే దాన్ని. ఇంటి పని వంట పనీ అయ్యేటప్పటికి ఏడు గంటలు అయ్యేది. అప్పుడు కాఫీ—టిఫిన్లు అందరికీ ఇచ్చి—పిల్లల్ని తయారుచేసి—నేను రెడీ అయ్యేటప్పటికి 8-30 అయ్యేది. ముగ్గురు పిల్లలకి కారియర్లు సర్టి—వాళ్ళని పంపించి—అప్పుడు మా వారు, నేను భోజనానికి కూర్చునే వాళ్ళం. భోజనం కాగానే వాళ్ళకు కావాల్సిన పుస్తకాలు, టిఫిన్ బాక్సు ఛేబిల్ మీద పెట్టి—9-30కి కాలి నడకన బయల్దేరి 10 గంటలకు ఆఫీసుకి చేరుకుంటాను. ఎప్పుడైనా ఆలస్యమైనప్పుడు మాత్రం రిక్షలో పోక తప్పదు. మా వారు నైకిల్ మీద వెళ్ళిపోతారు. మళ్ళీ సాయంత్రం 5-30కి ఇంటికి వచ్చేదాన్ని. ఏముంది మామూలు దినచర్యే! పనిమనిషి లేకపోవడంతో అంట్లూ గింట్లూ అన్నీ తోమి, అన్ని పనులు ముగించుకుని పడక చేరేటప్పటికి పడకొండయ్యేది. బాగా అలసిపోతానేమో—వెంటనే నిద్రపట్టేది. మా వారు కుంభకర్ణుడి చెల్లెలు అని వెక్కిరిస్తుంటారు. ఏ రోజైనా ఆఫీసులో పని ఎక్కువై కాస్త—లేటుగా వచ్చానా! మా అత్తగారు—ఆడపడుచు వాళ్ళ ప్రతాపమంతా గిన్నెల మీద—పిల్లల మీద చూపిస్తారు. అదేమిటని అడిగితే నా ఉద్యోగం మీదికి తిరుగుతుంది—వాళ్ళ దోరణి.

ఉద్యోగంచేసే శ్రీకి ఇంట్లో వారి సహాయం, సహకారం లేకపోతే, మానసికంగా, శారీరకంగా ఎన్ని ఇబ్బందులకు గురవుతుందో చెప్పడానికి నా విషయమే ఉదాహరణ. కనీసం భర్త సహకారం ఉన్నా ఉద్యోగంచేసే శ్రీకి కొంత శాంతి లభిస్తుంది.

డి. వి. లక్ష్మి హైదరాబాదు

[ఈ శీర్షికను ఇంతటితో నిలిపివేస్తూ—పరితలకు మరొక శీర్షికను త్వరలోనే ఆ రంభించగలమని మనవి చేస్తున్నాము. ప. సం]

క్రోషా

‘క్రోషా’ విధానంలో
అల్లిన బట్టలు
తొడుక్కున్నప్పుడు
- చల్లగా హాయిగా
పున్నట్టనిపిస్తుంది.
మనవాళ్ళలో కూడా
చాలామంది కాలేజికి
వెళ్ళే అమ్మాయిలు
ఈ విధానంలో
గల దుస్తుల్ని
ధరిస్తూ వుంటారు.
విదేశాల్లోనూ,
ఉత్తర భారత
దేశాల్లోనూ
సరే సరి: ‘క్రోషా’
అల్లికతో తయారైన
బొజులు, స్లాక్స్-
ధరించడం ఇవాళ
పెద్ద ఫాషను.
ఇక్కడ వున్న
ఈ అమ్మాయిలు
ధరించిన ‘క్రోషా’
గల దుస్తులు -
తెల్ల దుస్తుల మీద
వేసుకుంటే చక్కగా
నప్పుతాయి. లేదా,
ఎలాంటి ‘ఏకవర్ణపు’
దుస్తుల మీదైనా
కూడా బావుంటాయి.

—చాయా ఆర్య

స్త్రీకి మాతృత్వం ఒక వరం అంటారు. కాని తరచి చూసుకుంటే ఎంతమంది తల్లులు తమ పిల్లలకు న్యాయం చేకూర్చగలుగుతున్నారో తెలుస్తుంది. పూర్వం జమీందార్లు తమ పిల్లల సంరక్షణకు ప్రత్యేకంగా దాదులను, ఆయాలను పెట్టి వారికి తమ పిల్లలను అప్ప చెప్పేవారు. కాని ఇప్పుడు చాలామంది 'పిల్లల కోసం ప్రత్యేకంగా ఆయాను పెట్టాం, మేమేమీ చూసుకోనక్కరలే'దని గొప్పగా చెబుతూ వుంటారు. ప్రస్తుత దేశకాల పరిస్థితులను బట్టి చాలా మంది భార్యాభర్త లిద్దరూ ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు. అటువంటివారు పిల్లల సంరక్షణకై ఆయాను పెట్టుకున్నా, తీరిక సమయాలలో వారిని తీర్చిదిద్దవలసి వుంది. నిజం చెప్పాలంటే పిల్లలపై తండ్రీకన్నా తల్లుల బాధ్యత ఎక్కువగా వుంటుంది.

శైశవం, బాల్యం, యౌవన దశల్లో పిల్లలపై తల్లి బాధ్యత ఎక్కువగా వుంటుంది. విదేశీయుల వలె తమ అందమేదో చెడిపోతుందని భావించి మన దేశంలో కూడా తల్లులు పిల్లలకు 'బాటిల్ ఫీడింగ్' చేస్తున్నారు. అటువంటి పిల్లలకు సీసా మీద వున్న ప్రేమ తల్లి మీద ఉండదు: పిల్లలకు తల్లిపాలకు మించిన బలం ఏముంటుంది? మన వీరుల గురించి చెబుతూ చరిత్రకారులు 'తల్లి ఉగ్గుపాలతో రంగరించి పోసిం'దని వ్యాఖ్యానిస్తూ వుంటారు.

ఐదు సంవత్సరాల లోపు వయసుగల పిల్లలు ఎక్కువగా అల్లరి చేస్తూ, తల్లి వెనుకగా తిరుగుతూ, ఏదో మాట్లాడుతూ, అర్థంలేని అనుమానాలతో విసిగిస్తూ వుంటారు. కాని చాలామంది తల్లులు ఓర్పులేక వారిని కొడుతూ, తిడుతూ ఉంటారు. కాని అలా దండించటంకంటే 'అలా చేయకూడదు, ఇలా చేయకూడ'దని నచ్చచెబుతూ చేతనయినంత వరకు వారి సందేహాలను నివృత్తి చేస్తూవుండాలి. ఆ వయసులో పడే ముద్రలే వారి భవిష్యత్తునికీ వునాది రాళ్ళు. అలా కాకుండా ఎంత నేపూతిట్టటం, కొట్టటం చేస్తే వారికి ఒక విధమైన భయం అలవడుతుంది. అందుచేత వారు జీవితంలో ముందడుగు వేయలేరు. అంతేకాక 'ఇదేమిటి అమ్మ, నాన్న ఏమడిగినా కొడుతూ వుంటా'రని ఒక విధమైన అయిష్టత ఏర్పడుతుంది. ఆప్యాయత అనేది తల్లిదండ్రులకు,

వ్యాసం:

పిల్లలు - తల్లుల బాధ్యత

—శోభ

పిల్లలకు మధ్య వారధిలాటిది. అది ఎప్పటికీ అలాగే నిలచి వుండాలి.

ఇక ఐదు సంవత్సరాల నుండి ఎనిమిది ఏళ్ళ వయసు పిల్లలు 'అది కావాలి, ఇది కావాలి' అంటూ పేచీ పెడతారు. అలాటి వారిని కసురుకోకుండా నచ్చచెబుతూ సాధ్యమైనంతవరకు వారి కోరికలు తీరుస్తూ వుండాలి. ఐదో ఏడు వచ్చిందంటే పిల్లలను స్కూలుకు పంపే వయసు వచ్చిందన్నమాటే. చాలా మంది తల్లులు తమ పిల్లలను స్కూల్లో చేర్పించి తమ బాధ్యత ఇక తీరిపోయినట్టు చేతులు దులుపుకుని కూర్చుంటారు. కాని నిజం చెప్పాలంటే అప్పటి నుండి రెట్టింపుగా బాధ్యత పెరిగిందన్నమాట. ఇది వరకటి రోజుల్లో స్త్రీలు నిరక్షరాస్యులుగా వుండేవారు. ప్రస్తుత కాలంలో ప్రతి స్త్రీ కొద్దో, గొప్పో చదువు కుంటూనే వుంది. కాబట్టి స్కూల్లో పిల్లలకు చెప్పే పాఠాలను దగ్గర వుండి చదివించి, తెలియనవి చెప్పటంలాంటివి చేయాలి. ఎంత చదువుకున్నవారైనా కొంత మంది తల్లులు స్కూలుకు వెళ్ళి టీచర్స్ ని కలుసుకుని ముఖాముఖంగా మాట్లాడరు. కాని అలా స్కూలుకు వెళ్ళి తమ పిల్లల ప్రవర్తన గూర్చి టీచర్స్ ద్వారా తెలుసుకోవటం వల్ల ప్రవర్తన సరిగా లేని పిల్లలను మొదటే మందలించి మంచి మార్గంలో పెట్టడానికి అవకాశం వుంటుంది. అటుపై వారు బాధ్యతా రహితంగా ప్రవర్తిస్తే మంచిగా చెప్పి చూసినా, గద్దించినా, శిక్షించినా లాభం ఉండదు. చేతులు కాలిన తరువాత ఆకులు పట్టుకుంటే లాభం ఏమిటి?

ఎనిమిది, పది సంవత్సరాల వయసు వారు అన్ని విషయాలలో ఆసక్తి చూపుతూ, చురుకుగా వుంటారు. కొంతమంది పిల్లలు చక్కగా చదువుకోవడంతోబాటు ఆటలాడటం, బొమ్మలు వేయటం వంటివి చేస్తూ బహుమతులు గెలుచుకుంటారు. వారెంతో ఉత్సాహంతో బహుమతులు తల్లిదండ్రులకు చూపితే, 'చాల్లే వెధవాటలు, చదువూ సంధ్యా లేకుండా' అని తిడతారు. తగిన ప్రోత్సాహ మివ్వరు.

'కొంచెం మెచ్చుకుంటే మన సొమ్మేంపోయింది' అనుకోరు. అందువల్ల ఆ పిల్లలు నిరుత్సాహపడి తర్వాత ఏ విషయంలో కూడా ఆసక్తి కనబరచరు. ఆ నిరుత్సాహంతోనే వారు ఒక విధంగా సోమరి తనానికి అలవాటు పడిపోతారు. ఒకరకం తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లలు ఎంత అల్లరిచేసినా 'మా నాయనే, మా బాబే' అంటూ అతిగా గరాబం చేసి ఇంకా చెడగొడుతూ వుంటారు. ఎవరయినా మీ అబ్బాయి యిలా చేశాడని చెబితే చాలు 'చాల్లే మహా చెప్పొచ్చారు, మావాడలాటి వాడుకా'దని వెనకేసుకొచ్చి తమకు తెలియకుండానే పిల్లల భవిష్యత్తు పూర్తిగా నాశనం చేస్తుంటారు.

పన్నెండు, పదమూడు సంవత్సరాలకు యౌవన దశ ప్రారంభమవుతుందని చెప్పవచ్చు. ఈ వయసు లోనే వారికి సొంత అభిప్రాయాలంటూ ఏర్పడతాయి. తల్లిదండ్రులు కూడా వారి అభిప్రాయాలను, సలహాలను బొత్తిగా త్రోసి వుచ్చకుండా విలువ నిస్తూ వుండాలి. అయితే ఈ వయసులోనే మగ, ఆడపిల్లలను అదుపులో వుంచుకోవాలి. అంటే పూర్తిగా పంజరంలో చిలకలా కాకుండా తగినంత స్వేచ్ఛ నివ్వాలి. వారు ఒకటికి పదిసార్లు అడగకుండా, మన శాహతుకు మించని పాకెట్ మనీ ఇస్తూ వుండాలి. ఈ వయసులోనే పిల్లలకు ఎక్కువగా చెడు అలవాట్లు అబ్బే ప్రమాదముంది గనుక వారిని జాగ్రత్తగా గమనిస్తూ వుండాలి. 'మా కుటుంబం వాళ్ళం ఆధునికంగా వుంటాం, సోషల్ గా మూవ్ అవుతాం'' అని చెప్పుకునే వారు తమ పిల్లలు విచ్చలవిడిగా తిరిగి పతనమై, ఆ పైన పీకల మీదకొచ్చిన తరువాత అరచి మొత్తుకున్నా లాభముండదని గ్రహించాలి.

మగవారు ఉద్యోగరీత్యా, ఇంటి అవసరాలకు ఎక్కువగా బయట తిరుగుతూ వుంటారు. అంటే వారికి పూర్తిగా బాధ్యత లేదని కాదు. వారికి వున్నది. కాని తల్లి బాధ్యతే ఎక్కువగా వుంటుంది. ఆ కారణంగానే పిల్లలపై తల్లి ప్రభావం బాగా వుంటుంది. □

మీరా నరహరుల వివాహం ఆర్యాటమూ, అల జడీ లేకుండా క్లుప్తంగా నిర్మలంగా రామదాసు ఆధ్వర్యంలో జరిగింది. శ్రీనివాసరావు వచ్చాడు కానీ, ఆ కాషాయాంబరధారిని రామదాసు దంపతులూ, మీరా తప్ప మరి ఎవ్వరూ గుర్తించలేదు. కుమార్తెను అక్కున జేర్చుకుని మౌనంగానే ఆశీర్వాదించాడు శ్రీనివాసరావు. మీర కరగలేదు. బాల్యంలోనే కరుడు గట్టిపోయిన ఆమె మనసు కరగలేదు. తండ్రితో ఏమీ మాట్లాడాలని ఆమెకు అనిపించలేదు. ఎవరైనా గుర్తించగలరనే భయంతో శ్రీనివాసరావు కూడా దూరదూరంగానే వుండిపోయాడు. ఆ శుభకార్యం ముగియగానే అతడు నెలపు తీసుకుని నిష్క్రమించాడు.

నూతన దంపతులను సాగనంపుతూ పార్వతి దుఃఖాన్ని నిగ్రహించుకోలేకపోయింది.

“ఇక తల్లివీ తండ్రివీ భర్తవూ - అన్నీ నీవే. మీర ఏ బాధనూ పైకి చెప్పకోదు. జాగ్రత్తగా చూచుకోబాబూ” అన్నది ఆమె నరహరితో.

“ఎంత మాటమ్మా! మీరు నిశ్చింతగా వుండండి. ఎప్పుడు చూడాలని వున్నా ఉత్తరం వ్రాయండి. తీసుకువస్తాను. అసలు మీరే కొంత

కాలం మాతో వచ్చి అక్కడుంటే బాగుండేది. మీరకూ క్రొత్త పోతుంది.” అన్నాడు నరహరి.

“అంత మాటన్నావు బాబూ. అదే చాలు.” అంతకంటే మాట్లాడలేకపోయింది పార్వతి.

కారు ఎక్కడోతూ ఆగింది మీర.

అంతవరకూ దుఃఖాన్ని సట్టి బలవంతంగా ఆపుతూన్న ఆమె యిక ఆ గ లేక పోయింది. “బాబయ్యగారూ!” అంటూ రామదాసును చుట్టి వేసి బావురుమన్నది.

“తప్పు తల్లీ.” కోకాన్ని అదిమిపెడుతూన్న రామదాసు కూడా ఎక్కువ మాట్లాడలేక మీర శిరస్సు నిమురుతూ చాల తడవు మౌనంగా వుండిపోయాడు.

“ఎవ్వరూ సాయంలేరు. ఈ వయస్సులో మీరిద్దరే....ఎలా వుంటారు బాబయ్యగారూ!” మీర దుఃఖావేశం అధికం కాసాగింది.

“మా గురించి చింత వదిలేయి తల్లీ. నీవు మంచి భార్యవు, మంచి కోడలివి - అని పేరు తెచ్చుకోవాలి. అప్పుడే మాకు ఆనందం. సంతోషంగా వెళ్ళిరా! అందరి బాగోగులు చూచే ఆ దైవం వుండగా మా చింత నీ కెందుకు?”

రామదాసుకూ, పార్వతికీ పాదాభివందనంచేసి కారెక్కారు నరహరి, మీరా.

కారు కదలబోతుండగా రామదాసు నరహరి రెండు చేతులూ తన చేతులలోనికి తీసుకుంటూ అర్థింపు స్వరంతో అన్నాడు :

“నరహరి, మీర ఇక్కడ ఏకాకిగా పెరిగింది. మేమా పాతకాలపు వాళ్ళం. అక్కడ నలుగురున్న కుటుంబం - అంతా పట్టువాస వాతావరణం. అన్నీ ఆకళింపు చేసుకుని ఇమడటానికి కొంత వ్యవధి పట్టవచ్చు. కానీ మీర అమాయకత్వాన్ని ఎప్పుడూ నీవు మరో విధంగా అంచనా వేసుకోవద్దు.”

ప్రజ్వరిల్లి

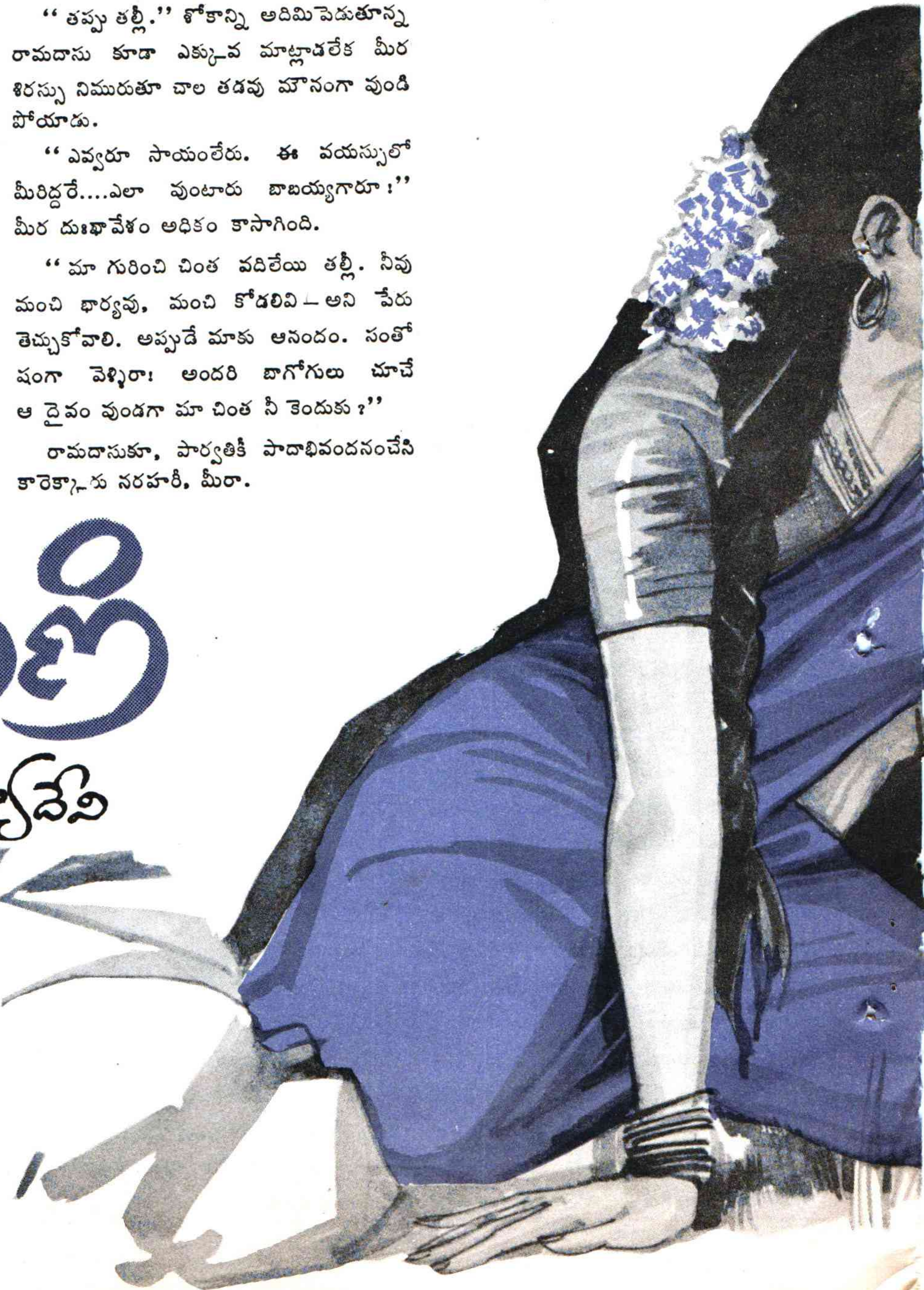
ఆరెకపూడి (కాడప) కౌశల్యదేవి

14

15

16

నరహరి తనను పెళ్ళి చేసుకోవాలనే నిర్ణయానికి రావడం తన అదృష్టంగా భావించింది మీరా. గురుకులంలో ఉన్న మీరాను చూడడానికి వచ్చిన కల్పకం మీరా వివాహం నరహరితో జరగడం మంచిది కాదని వాదించింది. ఆమె తన కన్నతల్లి అని తెలిసినప్పటికీ మీరా, కల్పకం పట్ల గౌరవ మర్యాదలు చూపలేకపోయింది.

“నాకు తెలుసు మేస్తారూ. మీరేమీ సందేహాలు పెట్టుకోకండి.” సరళంగా సౌమ్యంగా అన్నాడు నరహరి.

“నరహరి....ఒక్కమాట....” సందేహిస్తూ అగిపోయాడు రామదాసు.

“చెప్పండి మేస్తారూ. ఏమిటి?”

“విడిలించితే ముడుచుకుపోవటం, ప్రేమలో లతలా పెనవైచుకు పోవడం మినహా మీరకేమీ తెలియదు. తెలిసీ తెలియక....మీర ఏమైనా పొరపాటు చేస్తే ఆ అవరాధం నాదిగా భావించి క్షమించు. ఇదొక్కటే నా కోరిక!” అశ్రు ప్రవాహం కట్టలు తెంచుకు ప్రవహించసాగింది రామదాసు చెక్కిళ్ళపై.

“మేస్తారూ!” నరహరి స్వరంలో ఎనలేని భాధ. “నా స్వభావం మీకు తెలుసు మేస్తారూ.” అన్నాడు తల వాల్చుకుని.

“మీర....మీర....కన్నబిడ్డ కాకున్నా అంత కంటే ప్రాణంగా పెంచాను నరహరి....మీర

సుఖం కన్న మేమాళించేది ఏమీలేదు నరహరి!”
పై పంచలో ముఖం దాచుకున్నాడు రామదాసు
శోక వేగంలో.

నరహరి మనసు కూడా బాధాకులితమై కనులు
జలపూర్ణమైనాయి. “నా శాయశక్తులా మీరను
సుఖపెట్టానని మీకు మాట యిస్తున్నాను.”
అన్నాడు.

ఎడతెగని అశ్రుననంతిలో నిలబడిన వృద్ధులు
ఇరువురూ కాదు కనుచూపు మేర దాటిపోయే
వరకూ అలాగే నిలబడ్డారు.

చివ్వు జన్మనీయటానికి శ్రీ పడే వేదన కంటే,
కన్యాదానం చేసి చేజేతులా పరాయి సొత్తుగా
అర్పించి సాగనంపిన నాకు తలదండ్రుల కనుభవ
మయ్యే గుండెలను పిండేబాధ వేయరెట్లు అధికం.

18

మీర దుఃఖవేశం తగ్గేవరకూ నరహరి ఏమీ
మాట్లాడలేదు.

కాదు నెమ్మదిగా సాగిపోతున్నది.

దాట కిరుప్రక్కలా పచ్చని సస్యభరితమైన
వసుధ నేత్రపర్యంగా వున్నది. అక్కడక్కడా
ఆ పొలాలలో పనిచేస్తున్న శ్రీలు పాడుతూన్న
పల్లెపదాలూ, పశువుల కాపర్లు గొంతెత్తి
వరుస వావి లేకుండా చేసే రాగాలాపనలూ
కొంగ్రొత్తగా కన్నట్టి విస్మయంగా చూడసాగిన
మీర తాత్కాలికంగా దుఃఖాన్ని విస్మరించింది.

రామదాసు ఆశ్రమ వాతావరణం మినహా
బయటి ప్రపంచాన్ని చూడని ఆమెకు నేడు
ఈ దృశ్యాలు చూడటం ఆహ్లాదంగా వేడుకగా
వున్నది.

నిర్మలంగా, నిర్జనంగా వున్న ఒక తావున
కారు ఆపుతూ మీర దెస చూచాడు నరహరి
చిరునవ్వుతో. “దా. ఇక్కడ దిగి కాస్తేపు
అలా తిరుగుదాం. ఆ కాలువలో ముఖం
కడుక్కో.”

అతడు చేయిపట్టి దింపుతుంటే మీర సిగ్గుతో
ముడుచుకుపోయింది. కాల్య వద్దకు చేయీ చేయీ
పట్టుకు నడుస్తుంటే ఆమెకు ఏమిటో ఊహలు
చెలరేగి, ‘ఇదంతా నిజమా స్వప్నమా?’ అనిపించ
సాగింది.

“ఇక్కడ బాగుంది కదూ?” అడిగాడు
నరహరి.

బొనన్నట్లుగా తల ఆడించింది మీర.

“అయితే కొంచెంసేపు ఇక్కడ కూర్చుం
దాము.”

కంటి పరచి, ప్లాస్కా బిస్కట్లూ తెచ్చాడు.
మానంగా కూర్చున్న మీరనే కొన్ని నిమి
షాలు తదేకంగా చూచాడు.

“చూచావా? ఇక్కడ ఎవ్వరూ లేరు.”

“బాను.”

“మరి? ఎందరో మనసు చూస్తూ చుట్టూ
కూర్చున్నట్లుగా అలా సిగ్గుపడ్డావెందుకు? ఏదీ,
నా వైపు చూడు,” మీర చుటుకం పట్టి ఎత్తుతూ
లాలనగా అడిగాడు.

ఆ చూపులను భరించలేనట్లుగా తన చూపులను
త్రిప్పుకొనబోయింది మీర.

“ఊహు” అనంగీకారంగా అంటూ,
“ఏదీ, అసలు నన్ను సరిగా చూశావా? ఎక్క
డైనా ఎప్పుడైనా నేను తప్పిపోయాననుకో.
మరి మీ వారిని ఎలా వెదుక్కుంటావ్, ఎలా
గుర్తు పడతావ్ చెప్పు?”

పక్కున నవ్వింది మీర.

“శభాష్. ఎప్పుడూ అలా నవ్వుతూనే
వుండాలి సుమా! నువ్వేమన్నా పాపాయివా
అమ్మా నాన్నల కోసం ఏడ్వటానికి? కొన్నాళ్ళు
పోయాక వద్దాం మళ్ళీ. సరేనా?”

అలా మెల్లగా లాలన వాక్యాలు పలుకుతూనే
తనను బంధించుతున్న ఆ చేతులు, ఆ స్పర్శ మీరకు
ఒక అపురూపమైన - అనిర్వచనీయమైన అను
భూతిని కలిగించాయి.

అమ్మా నాన్నల అండన అపురూపంగా పెరి
గిన అమాయక హిందూ యువతికి వివాహం
జీవితంలో ముఖ్యమైన పెద్ద మలుపు.

‘అమ్మా, నాన్నా, భర్తా, గురువూ’ అన్నీ
నేనే అన్వీపజేసే అపార ప్రేమ స్వరూపుడైన
భర్త లభించడం అదృష్టం అంటే చాలదు;
ఈ దేశంలోని అతివకు అంతకంటే అదృష్ట
కరమైనదీ, కోరదగినదీ ఏదీ వుండదు.

ధుగయుగాలుగా తాను కోల్పోయిన పెన్నిది
ఏదో లభించినట్లూ, ఏళ్ళ తరబడిగా తాను అంగ
లార్చుతూన్న ప్రేమ ఇన్నాళ్ళుగా రామదాసు
దంపతుల వద్ద లభించి, ఈ నాడు మరో రూపంలో
పదింతలై నరహరి వద్ద పొందుతున్నట్లుగా

అనుభూతినందింది అతడి బాహువులలో యిమిడి
పోయిన మీర.

ప్రపంచాన్నే మరిపింపజేశాయి కొన్ని క్షణాలు.
ఆ స్థిత్యాన్నే విస్మరింపజేశాయి కొలది నిమిషాలు.

సుడిగాలికి రేగిన దుమ్ము, ఆకుల గలగలలూ
తిరిగి ఆ జంటను ఈ లోకానికి దింపి తెచ్చాయి.

అంత ఆనందంలోనూ, అంతటి అపురూప
సమాగమంలోనూ కూడా మీరకు హఠాత్తుగా
ఏదో జ్ఞప్తికి వచ్చింది.

“ఏమిటి మీరా? ఏమిటి?” కంపించుతున్న
ఆమెను సాంత్యనపరచ ప్రయత్నిస్తూ అడిగాడు
నరహరి.

“భయంగా వుందా?”

బొనన్నట్లు తల వూపింది.

బిగ్గరగా, ఆమెను వుడికించుతున్నట్లు
నవ్వేస్తూ అన్నాడు: “ఈ రోజు భయం, సిగ్గు!
రేపట్నుంచసలు నన్ను గదిలోంచి కదలనిస్తావా
అని!”

తానూ నవ్వేసింది మీరా, మనసులోని కలవర
పాటును అణచుకుంటూ. “అక్కడ....మనింట్లో
ఎవరెవరుంటారు?” అని అడిగింది ఆశురుకు
సందేహంగా.

“చూడబోతూ అడగడం దేనికి?”

“నన్ను....నన్ను బాగా చూస్తారా?”

గంభీరంగా నవ్వాడు నరహరి. “మీరా!
వారెవరి యిష్టం లేకుండా నేను నిన్ను వివాహం
చేసుకున్నాను. మా అమ్మ చాలా కోపిష్టి మనిషి.
అందువల్ల నిన్ను బాగా చూస్తారా అని నేను
చెప్పలేను.”

మీరా భీతహరిణి వలె చూచింది, నరహరి
స్పష్టంగా, సూటిగా చెపుతూన్న ఈ మాటలు విని.

“భయపడకు మీరా!” ఆప్యాయంగా ఆమె
కపోలాలను నిమిరుతూ అన్నాడు: “ఇది
జీవితం. ఇక నువ్వు చిన్నపిల్లవు కావు. నా
గృహిణివి. నిన్ను ప్రాణాధికంగా చూసుకొనే
నేనున్నాను, చాలదా?”

‘ఇది మీరాకు వివాహం కాదు; ఉరిత్రాడు!’
ఆనాడు రాత్రి తన తల్లి అన్న మాటలు మాటి
మాటికీ గుర్తుకు రాసాగాయి మీరకు.

భయాన్ని అదిమిపెడుతూ, భర్తకు నగు

“అడ్మిరల్” అవ్వక బెర్తా డ్యురెక్

“ఏ విషయంలోనైనా మొదటివారుగా ఉండడం ఎంతో బాధ్యత గల పని. నేను కేవలం నేనీ ఆఫీసర్ను కాను. నేనీలోను, సైన్యంలోను ఉన్న స్త్రీలకు సంకేతాన్ని. ఇలాంటి ఉద్యోగాలు చెయ్యదలుచుకుంటున్న స్త్రీలు అసాధ్యం కూడా సుసాధ్యమే అని గ్రహించాలి” అంటారు అమెరికాకు చెందిన 54 ఏళ్ళ అలీస్ బెర్తా డ్యురెక్. ఆమె అమెరికా వాకాదళంలో అడ్మిరల్ పదవిని చేరుకొన్న మొదటి వనిత!

32 సంవత్సరాల క్రితం ‘నేవీ సర్వీ కోర్’ లో చేరిన ‘కుమారి’ డ్యురెక్ 1970 లో దానికి అధ్యక్షురాలయ్యారు. నేవీ సర్వీ కోర్ నిర్వాహకురాలుగా ఆమె 2, 300 మంది వాకాదళ ఉద్యోగినుల కార్యకలాపాలను నిర్వహిస్తున్నారు. ఆమె వాకాదళంలోని వనితలందరికీ ప్రాతినిధ్యం వహించే ‘అడ్మిరల్’ అని చెప్పాలి. అమెరికా ప్రభుత్వం ఆమెకు వాకాదళంలో ‘ఫ్లాగ్ రాంక్’ ఇచ్చి గుర్తించింది. ఈ గుర్తింపు పొందడం ఒక గొప్ప విషయం!

1920 లో అమెరికాలోని ఓహియోకు చెందిన డెఫియన్స్ లో పుట్టిన అలీస్ బెర్తా డ్యురెక్ చిన్నతనం లోనే ఆమె తండ్రి మరణించారు. ఆమె తల్లి-

ఆమెనూ, ఆమె చెల్లెల్నీ ఆత్మ విశ్వాసం గల వ్యక్తులుగా తీర్చిదిద్దారు. “మానవసేవ చేసే అవకాశం, తద్వారా మనుషులతో కలిగే ప్రత్యక్ష పరిచయాల కోసం” తాను నర్సువైసట్టు కుమారి అలీస్ బెర్తా డ్యురెక్ పేర్కొన్నారు. 1941 లో నర్సింగ్ లో డిప్లొమా పొందిన తర్వాత ఆమె రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో వాకాదళంలో నర్సుగా చేరారు. ఆ తర్వాత ఆమె న్యాయంకృషి వల్ల అంచెలంచెలుగా పైకి వచ్చారు. అయితే మామూలు నర్సుగా చేరిన ఒక వనిత అడ్మిరల్ పదవి అందుకోవడం అన్నది మామూలు విషయం కాదు!

“అధికారం ఉన్నది కదా అని అందరి మోదా విరుచుకుపడడం వల్ల ప్రయోజనం ఏమీ ఉండదు-కింది ఉద్యోగుల విమర్శలకు గురికావడం తప్ప. అంచేత ఉన్నతాధికారం వహిస్తున్న వాళ్ళు-తమ దగ్గర పని చేస్తున్న వాళ్ళను ప్రేమ ద్వారా జయించాలి. ఆ ప్రేమను చేతకానితనంగా తీసుకునే వాళ్ళను సరైన దారిలోకి మళ్ళించాలి” అంటారు ఆమె. 1974 మే లోనే రిటైరు కావలసిన అలీస్ బెర్తా డ్యురెక్ అడ్మిరల్ కావడంతో ఆమె పదవీ కాలాన్ని పొడిగించారు.

మోమునే చూపడానికి ప్రయత్నించే ఆ లేట్రాయపు పెండ్లికుమార్తె మనసులో లెక్కకు మిక్కుట మైన ఆలోచనలు:

భారతీయ కన్య జీవితం ఎంత చిత్రమైనది! లోకం తెలియకుండా అమాయకంగా అమ్మా, నాన్నల మాటున పెరగాలి! నూతనుడైన వ్యక్తితో శాశ్వత బంధం ఏర్పరచుకొని అతడి ఆధిపత్యాన్ని అంగీకరించి, అతడి గృహాన్ని చేరాలి. ఆ యింటి బరువు, బాధ్యతలు మోయాలి; ఆ వంశాన్ని నిలపాలి. అది స్వర్గమో, నరకమో ఆ దైవమే నిర్ణయించాలి!

19

ఓం ప్రథమంగా భర్తయింట అడుగుతున్న మీర ఎద ఎట్టి పదజాలానికి లోబడని అలజడికి

గురైంది. ఎక్కడ పుట్టిందో, ఎక్కడ పెరిగిందో-తాను అక్కడ ఇర పరాయిది. ఇక ముందు అతి నూతనమైన ఈ పరాయి గృహమే తనకు ఇహ పరబంధం. తాను ఈ ఇంటికి కోడలు; ఇల్లాలు! ఎంత చిత్రమైన సూత్రం ఇది! మగువ గత జీవితానికి మంగళం పాడించే ఈ మంగళ సూత్రం నిజంగా మహత్తర మహిమ గలది!

నరహరి చాలా నియమాలూ, పద్ధతులూ గల మనిషి. ఈ విషయం ఇంటా బయటా అందరికీ తెలుసు. అందువల్లనే నరహరి వెంట ఒక యువతి గృహాంతర్భాగంలోనికి రావడమనేది చాలా విశేషంగా కన్నట్టింది చూస్తూన్న కుటుంబ సభ్యులకు.

ముగ్గురు కుమారులూ, ఇద్దరు కుమార్తెలూ గల పెద్ద కుటుంబంలో కనిష్ట పుత్రుడు నరహరి. కానీ మంచితనంలో, మంచి గుణాలలో ఆ ఇంటిలో

అందరికంటే ప్రథముడు, మంకుపట్టులో కూడా ప్రథముడే!

అందుకే మీరను వెంటబెట్టుకుని, ఎవ్వరితో మాట్లాడకుండా మేడ మీదకు వెళ్ళిపోతున్న నరహరిని ఎవరిమట్టుకు వారే గుడ్లప్పగించి చూడసాగారు.

అవనత శిరస్కయై, నరహరిని వెన్నంటి నడుస్తున్న మీర తీరూ ఇంకా పాదాలపై చెరగని పారాణీ మీరకూ నరహరికి గల బాంధవ్యాన్ని చెప్పక చెప్పుతున్నవి.

“ఇవి మన గదులు. కూర్చో. ఇప్పుడే వస్తాను.”

భయం భయంగా ఇప్పటికి కనులెత్తిన మీర ఆ గదుల వైభవాన్ని, ప్రభనూ ఆశ్చర్యంగా తేరిపార చూడసాగింది.

తన తండ్రి యిల్లు కూడా ఇంద్రభవనమే. అక్కడ ఐశ్వర్యం తాండవమాడేది. ఈ స్మృతి మీరను భయ విచలితను కావించింది. అక్కడవలెనే తిరిగి ఇక్కడ ఈ ఐశ్వర్య నిలయంలో కూడా తనకు దుఃఖ భాజన జీవితం సంప్రాప్తించదు కదా?

మేడమెట్లు దిగివస్తూన్న నరహరిని చూడ నట్లే ఎవరికివారే శిలలవలె కూర్చున్నారు. సోపాలో కూర్చున్న తండ్రి చెంతకు వచ్చి కూర్చున్నాడు నరహరి. అంతవరకూ అక్కడే కూర్చున్న వర్ధనమ్మ ముఖం మరో దెస విసురుగా త్రిప్పుకొని వినవిసా లేచి వెళ్ళిపోయింది.

పోతూన్న తల్లిని ఆపడానికి ప్రయత్నించలేదు నరహరి. నిస్సహాయంగా బాధగా చూశాడు.

రంగనాథం ముఖం చాలా అప్రసన్నంగా వున్నది.

“నాన్నగారూ! ఒక మాట చెప్పాలి.” నెమ్మదిగా అన్నాడు నరహరి.

“హరీ!” భవనం దద్దరిల్లింది రంగనాథం గర్జనకు. “ఏమిటి నువ్వు చేసినది? ఏమిటిప్పుడు చెప్పేది నాకు?” బోనులో సింహంలాగా అసహాయ క్రోధంతో ఎగిరిపడుతూ పదార్లు చేయ సాగాడు ఆయన.

పెద్దకొడుకు రాజా, రెండవ పుత్రుడు శంకర్ కూడా అక్కడజేరారు ఈ గొడవకు. కానీ వారు తలదండ్రుల ఎదుట నోరు విప్పడం అనేది ఎన్నడూ ఇంతవరకూ జరగలేదు.

నరహరి జ్యేష్ఠ సోదరి జయలక్ష్మి రంగం లోనికి దూసుకు వచ్చింది: “నాన్నగారూ అంటూ పెద్ద వినయం ఒలికించుతున్నావ్... ఏమిటి నాన్నగారితో చెప్పేది నువ్వు? చెప్పు నాయనా అందరం వింటాం. ఎవరాపిల్ల, పడకగదిలో పదిలంగా కూర్చోబెట్టి వచ్చావ్?”

నరహరి ఆమెను లెక్కచేయనట్లే తండ్రితో మాట్లాడసాగాడు: “నేను వివాహం చేసుకున్నాను. అంతా అనుకోకుండా అయిపోయింది. మీరు ఊమించాలి.”

అందరూ ఆసక్తిగానే వింటున్నారు కానీ ఎవ్వరూ అతడి దెస చూడటంలేదు.

“నా సంగీతం మాస్టారు, మీ స్నేహితులు అయిన రామదాసుగారమ్మాయి. మీకు చెప్పి, అనుమతి తీసుకునే వ్యవధి లేకపోయింది.”

‘వనిత’ సంచికలను జాగ్రత్తగా వుంచుకోండి! పరిశీలనకూ, పోటీకి అవసరమవుతాయి!!

“పుస్తకమ్ వనిత విత్తమ్-పరహస్తమ్ గతమ్ గతః” అన్నారు పెద్దలు. అంటే-‘పుస్తకం, వనిత, ధనం-ఇంకొకరి చేతుల్లోకి వెళ్తే తిరిగిరావు’- అని. ‘వనిత’ ఇంకొకరి చేతికి వెళ్తే తిరిగిరాదని పెద్దలే చెప్పారు కాబట్టి- ‘వనిత’ను ఎవరికీ ఇవ్వకుండా, మీరే వుంచుకోడం మంచిదన్నమాట. ‘వనిత’ కాపీలను ‘బైండ్’ చేసుకుని భద్రపరచుకుంటే, ఎప్పటికప్పుడు ‘రిఫరెన్స్’ కు పనికొస్తాయి. అంతేకాదు-వనిత 24 సంచికలు వెలువడిన తర్వాత, పాఠకులకు ఒక ‘పోటీ’ కూడా వుంటుంది. ఆ పోటీకి సంబంధించిన చాలా సమాధానాలు ‘వనిత’ 24 సంచికలలోనూ వుంటాయి. కాబట్టి- ఇందుకు కూడా ‘వనిత’ కాపీలను భద్రపరచుకోవడం అవసరం! -వ.సం.

“ఏం, ఏం ముంచుకొచ్చిందీ, అంత ఆమె మేఘాల మీద ముడి పెట్టుకోవటానికి?” జయలక్ష్మి ప్రశ్నించింది.

ఈసారి నరహరి ఆమెకు సమాధానం చెప్ప లేదు. తండ్రితోనే మాట్లాడసాగాడు: “బుద్ధి మంతురాలు. నెమ్మదైన స్వభావం. నాకు నచ్చింది. మీకూ నచ్చుతుందనే నా నమ్మకం.” ఆ మాటలు అని అతను అక్కడి నుండి లేచిపోయాడు.

తండ్రి, అన్నలనుండి ఈ సారి ఎటువంటి మాటా వినరాలేదు.

జయలక్ష్మి మాత్రం దీర్ఘం తీస్తూ అన్నది: “నచ్చినా నచ్చకపోయినా ఇక చేయగల దేమున్నదిలే!” తమ్ముడిపై చూపలేని కోపం ఒడిలో వున్న పసిపిల్లపై చూపుతూ రెండు బాదింది వీపు మీద. కొద్ది దూరంలో పోట్లాడు కుంటూన్న కొడుకులనిద్దరినీ పెద్ద గొంతుతో అరచి తిట్టింది.

అయిదుగురు బిడ్డలతల్లి ఆయి కూడా అత్తింటి ముఖం చూడగోరని జయలక్ష్మి ఆజ్ఞ చెల్లుతుంది ఆ ఇంట. ఆమె భర్త శేషగిరిరావు గొంతు మాత్రం చాలా తక్కువగా వినిపిస్తుంది. ఇంటి నొకర్లు, ఇరుగు పొరుగులూ చేసే వ్యాఖ్యాన భాషలో చెప్పాలంటే జయలక్ష్మి గయ్యాళి; శేషగిరి అసమర్థపు భర్త.

వంట ఇంట్లోకి నడచి వస్తున్న నరహరిని చూడనట్లే వుండిపోయింది వర్ధనమ్మ. రంగనాథం చెల్లెలు మంగమ్మ కూడా అక్కడే వున్నది. బాల్య వితంతువు కావటంవల్ల మంగమ్మ నివాసం

ఎల్లప్పుడూ ఇక్కడే. రంగనాథం కుటుంబ సభ్యులలో ఆమె కూడా ఒకతే! పరాయి పంచలను జేరేవారికుండే సర్వ లౌక్యాలూ, కల్మషాలూ ఆమెకు సొంతం. రాక్షస స్వభావం కల వదిన వర్ధనమ్మకు వంతపాడుతూ ఆమె ఆ ఇంటి స్థాన బలిమిని సంపాదించింది. రంగనాథం సంతానంపై వర్ధనమ్మకంటే కూడా ఎక్కువ అధికారమే చెలాయిస్తుంది మంగమ్మ ఒక్కొక్కప్పుడు. సంతానహీన అయిన మంగమ్మ అన్నీ అంతా తమకే ధారపోస్తుంది గనుక రంగనాథం దంపతులకు మంగమ్మ ఎప్పుడూ బరువూ భారమూ కాలేదు. ప్రస్తుతం నరహరి చేసిన ఈ అప్రాచ్యపు పనికి వర్ధనమ్మ ఎదలో నెగడు ఎలా ఎగద్రోయాలా అని ఆలోచిస్తున్నది మంగమ్మ. తన సాధింపులకూ ఆరళ్ళకూ గురి కావడానికొక క్రొత్త అమాయక ప్రాణి దొరికిన సంతోషంతో కూడ ఆమె ఉక్కిరిబిక్కిరొత్తున్నది. జీవన మాధుర్య మేమిటో ఊహించుకోవటమే కానీ, అనుభవ పూర్వకంగా ఎరుగని ఆమె-సాటి ప్రీతిని రెండు కళ్ళతో చూచి ఓర్చలేదు.

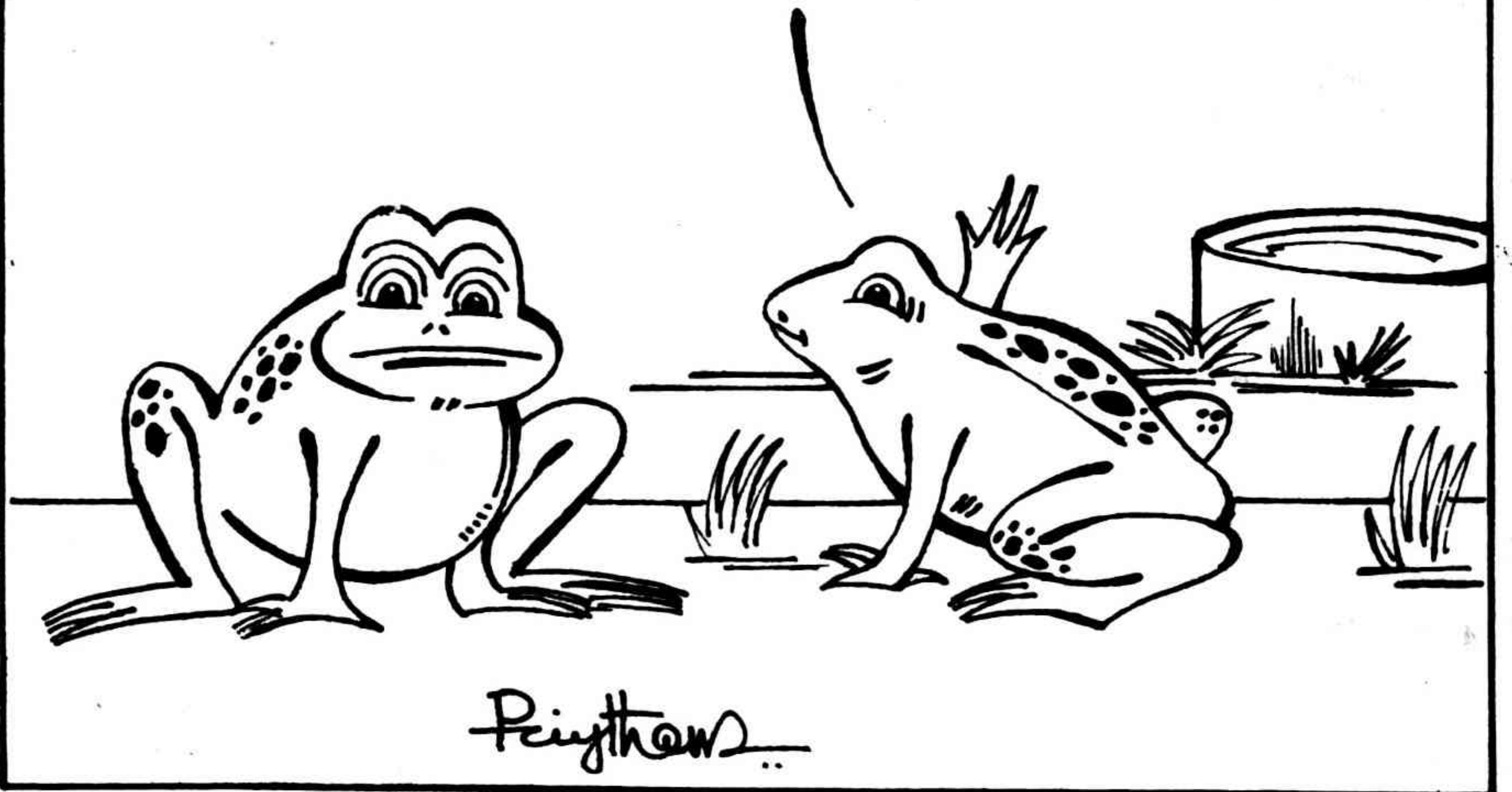
“అమ్మా” నరహరి సంబోధనను ఆ ఇరువురు ప్రీతి విననట్లే వుండిపోయారు.

“అమ్మా! నీ చిన్న కోడలు వచ్చింది. చూచా వనుకుంటాను....” అన్నాడు నరహరి.

“ఏం, నేను చూడకపోతే నీకొచ్చే నష్టమేమీ లేదుగా?” వర్ధనమ్మ కోపం కురిపించే స్వరంతో అడిగింది.

మీరిలా ప్రతి విషయానికి గాఢవచేశారంటే నేనా బావిలాదూకి చస్తా!

“అమ్మా, తర్కం వద్దు.” నరహరి నిష్కర్షగా మాట్లాడసాగాడు. “నా జీవితం నాది. నా భార్య నాకు నచ్చాలి! అంతే. నిచ్చినామెను చేసుకున్నాను. నువ్వు ఆదరంగా చూస్తే అదే పదివేలు,” అంటూనే చచ్చకా వెళ్ళిపోయాడు, వెనక వినపస్తున్న గొణుగుళ్ళను సరకుజేయకుండా.

ఒడలంతా చెమటలతో, దడదడలాడే గుండెతో భీత హరిజీలా కూర్చుని వున్నది మీర గదిలో.

భయ! విహ్వలమైన ఆమె చూపులలో ఎన్నో ప్రశ్నలు.

“అదిగో స్నానాల గది. వెళ్ళి స్నానం చెయ్యి” అన్నాడు. నరహరి ఆమె భయాన్ని గమనించనట్లే, అటాచ్ బాతరూమ్ ను చూపుతూ. మౌనంగా లేచింది మీర.

నరహరి ఆమె వెనుకనే వెళ్ళాడు.

“స్నానం చేయించాలా, చెయ్యగలవా?”

అదిరిపడింది మీర. నరహరి కొంటెచూపులకు ముడుచుకుపోతూ నేల చూపులు చూడసాగింది.

గీజర్ ఆన్ చేసి, “ఇందులో వేడినీళ్ళు వస్తాయి. ఈ టాప్ లో చల్లని నీరు. త్వరగా చేసిరా,” అని వెళ్ళిపోయాడు.

భయం తగ్గకపోయినా, స్నానం చేస్తుంటే ఆలోచనల వేడి కొంత తగ్గినట్లునిపించింది ఆమెకు.

మీర స్నానం చేసి వచ్చేసరికి భోజనం సిద్ధంగా పైకే తెచ్చింది వంట మనిషి.

నరహరినీ, ఆ భోజన పదార్థాలనూ మార్చి మార్చి చూడసాగింది మీర.

“రా మీరా! అన్నం తిను.”

“అందరూ....మనపై కోపంగా వున్నారా?” మంద స్వరాన అడిగింది మీర.

కొన్ని క్షణాల మౌనం తర్వాత నరహరి “ఏం, అలా అడుగుతున్నావ్?” అన్నాడు.

మీర మాట్లాడకుండా పమిట చెంగు మెలిపెడుతూ కూర్చుంది.

“మాట్లాడు మీరా!”

“భోజనం.... ఇలా మనం విడిగా చెయ్యటము.....” అర్థోక్తిలోనే ఆపివేసింది.

“ఓ! అదా?” నవ్వేశాడు. “పెద్ద కుటుంబం కదా! ఒక్కొక్కరం ఒక్కొక్కరి వస్తుంటాము. ఓ తైము లేదు. నాకసలే ఓవేళ అంటూ వుండదు. వంట మనిషికి చెప్తే కావలసినప్పుడు

మన గదిలోకే తెస్తుంది. నాకు సాధారణంగా యిక్కడ భోజనం చేయటమే అలవాటు.”

మీర మాట్లాడలేదు. మౌనంగా భోజనం చేయసాగింది.

ఆ మనసులో వున్న అనుమానాలన్నీ నరహరి చదవసాగాడు. “నువ్వు చిన్న కుటుంబంలో - పాత పద్ధతులతో ప్రశాంతంగా పెరిగావ్ మీరా!” తాను చెప్పదలచుకున్నదానికి ఉపోద్ఘాతంగా ప్రారంభించాడు. “ఇక్కడంతా దానికి విరుద్ధ పరిస్థితులు. కొన్నాళ్ళు నీకంతా చాలా క్రొత్తగా వుంటుంది.”

అప్పటికే మీర మాట్లాడలేదు.

నరహరికి ఆమె మనసు అవగాహన అయ్యింది.

“వినడానికి శ్రావ్యంగా లేకున్నా యదార్థం నీకు చెప్పక తప్పదు. ఎవరికీ పరిచయం చేయకుండా, ఆశీర్వాదం తీసుకోకుండా యిక్కడ కూర్చోవటమేమిటని నీ సందేహం. కానీ....ఈ యింట నీకు కుభాశీస్సులు యిచ్చేవారూ ఆదరించేవారూ లేరు!”

అదిరిపడింది మీర.

“భయపడకు!” ప్రేమగా ఆమె భుజం తడుతూ అన్నాడు: “ప్రాణమిచ్చే నేనున్నాను. మన హిందూ కుటుంబాలు ఇంతే. కష్టమైనా, నిష్ఠురమైనా అత్తంట అడవిల్ల సర్దుకుపోక తప్పదు....అందునా....ఇతర కుటుంబాలన్నింటికంటే మా యింట్లో వారి స్వభావాలు మరింత గడ్డు. మా అమ్మ చాలా కోపిష్టి.”

అతడి మాటలు పూర్తి కాకుండానే బయట నోఖరు గొంతు వినిపించింది. ‘డైరెక్టర్ గారు వచ్చారు బాబూ.’

“ఏ డైరెక్టర్ గారూ?”

“సంజీవరావుగారు.”

“కూర్చోమను. వస్తున్నా.”

“చూశావా, ఇక మంచి నీళ్ళు త్రాగే తైము కూడా వుండదు. నేను క్రిందికి వెళ్తున్నాను. నువ్వు కాస్తేపు విశ్రాంతి తీసుకో.”

ఒంటరిగా మిగిలిపోయిన మీర మనసున లెక్క లేనన్ని ఆలోచనలు. ‘ఈ యింట నా జీవితం ఎలా వుంటుంది? ఎటువంటి ఆదరణ లభిస్తుంది నాకిక్కడ? నేనెలా మనులుకోవాలి?’ శయ్యపై మేను వాల్చి గదిని పరీక్షగా చూడసాగింది. క్రొత్త బొమ్మలను చూచిన పసిబిడ్డలాగా ఆమె మనసు ఆనందపడింది, చక్కటి చిత్రాలతో కళాత్మకంగా అలంకరింపబడిన ఆ గదిని చూచి. అవి చొకబారు చిత్రాలు కావు. ఉత్తమ కళా ఖండాలు.

ఒక వంక వంశీనాదంలో పరవశించిన రాధ.

మరొక దెస కృష్ణ స్తోత్రంతో మైమరచిన భక్త మీరా.

నీత, మీరా, సక్కుబాయి....ఎన్నో శ్రీల గాథలు మీరా మనసులో మెదిలాయి. ఇందులో ఎవరి జీవితంలా వుంటుంది తన జీవితం?

[సశేషం]

సక్ష ఫలితాలు

[అక్షోబరు 1 వ తేదీనుంచి-అక్షోబరు 15 వ తేదీవరకు]

' జ్యోతిష కళానిధి ' శ్రీమతి కె. ఎన్. సరస్వతి

చి. ఏ; ఎమ్. ఇడి; ఎమ్. ఎ. ఎఫ్. ఎ (యూ. ఎస్. ఎ)

మేషం: ఆరోగ్యం అంత బాగా ఉండదు. శ్రమ పెరుగుతుంది. ఖర్చు ఎక్కువవుతుంది. ఉద్యోగినులు ఆందోళన వడదం తగ్గించుకోవాలి. విద్యార్థినులకు, కళాకారులకు అనుకూలంగా ఉంటుంది. 1, 2, 3, 15 తేదీలు మంచి రోజులు. 4, 9, 10 చెడ్డ రోజులు.

వృషభం: అనుకున్న పనులు వెరవేరుతాయి. లాభదాయకమైన ప్రయాణాలు చేస్తారు. విద్యార్థినులు శ్రద్ధ వహించడం మంచిది. కళాకారులకు అనుకూలమైన వక్షం. 2, 9, 14 తేదీలు మంచి రోజులు. 7, 11, 12 చెడ్డ రోజులు.

మిథునం: కుటుంబ పరిస్థితులు ప్రోత్సాహకరంగా ఉండవు. వక్షం చివర పరిస్థితులు బాగుపడతాయి. ఉద్యోగినులు చాలా జాగ్రత్తగా ఉండవలసిన వక్షం ఇది. విద్యార్థినులకు, కళాకారులకు అనుకూలంగా ఉంటుంది. 6, 7, 15 తేదీలు మంచి రోజులు. 8, 12, 13 చెడ్డ రోజులు.

కటకం: శుభకార్యాలలో పాల్గొంటారు. అనుకున్న పనులు అనుకూలంగా వెరవేరుతాయి. కళాకారుల ఆరోగ్యం అంత బాగుండదు. 4, 8, 13 మంచి రోజులు. 11, 12, 16 చెడ్డ రోజులు.

సింహం: ఖర్చు ఎక్కువవుతుంది. శ్రమ పెరుగుతుంది. మనశ్శాంతి ఉండదు. ఉద్యోగినులు, కళాకారులు ఆరోగ్యం గురించి జాగ్రత్త వహించాలి. 4, 6, 10, 12 తేదీలు మంచి రోజులు. 2, 13, 14, 15 చెడ్డ రోజులు.

కన్య: అనుకోకుండా ప్రయాణాలు చేస్తారు. ఉద్యోగినులకు పై అధికారుల మెప్పు లభిస్తుంది. విద్యార్థినులు శ్రద్ధ వహించాలి. 1, 7, 13 తేదీలు మంచి రోజులు. 2, 4, 15, చెడ్డ రోజులు.

తుల: శుభకార్యాల కోసం ఖర్చు పెడతారు. శ్రమ పెరిగి, ప్రశాంతి తగ్గుతుంది. ఉద్యోగినులు

రకరకాల వ్యతిరేకతలను సమర్థంగా ఎదుర్కోవలసిన వక్షం ఇది. 1, 2, 9, 15 తేదీలు మంచి రోజులు. 4, 5, 7 చెడ్డ రోజులు.

వృశ్చికం: ఈ రాశివారికిది అన్ని విధాలా అనుకూలమైన వక్షం. ఆర్థికస్థితి మెరుగవుతుంది. కుటుంబం జీవనం ఉత్సాహపూరితంగా ఉంటుంది. కళాకారులు జాగ్రత్తగా ప్రయాణాలు చెయ్యడం మంచిది. 1, 4, 10, 11 తేదీలు మంచి రోజులు. 6, 8, 9 చెడ్డ రోజులు.

ధనుస్సు: బంధువులవల్ల ఇబ్బంది కలుగుతుంది. చేసే ప్రయత్నాలకు అటంకాలు కలుగుతాయి. ఉద్యోగినులు సమన్వయం సామర్థ్యంతో ఎదుర్కోవాలి. విద్యార్థినులు, కళాకారులు వడే శ్రమకు తగ్గ పరితం ఉంటుంది. 5, 7, 15 తేదీలు మంచి రోజులు. 1, 8, 9 చెడ్డ రోజులు.

మకరం: అనుకున్న పనులు వెరవేరకపోవడంతో ఆందోళన కలుగుతుంది. డబ్బు కోసం ఇబ్బంది పడతారు. విద్యార్థినులకు ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటుంది. కళాకారులకు ఆదాయం కన్న వ్యయం ఎక్కువగా ఉంటుంది. 1, 7, 9 తేదీలు మంచి రోజులు. 2, 10, 12, 13 చెడ్డ రోజులు.

కుంభం: రాబడి పెరుగుతుంది. స్నేహితుల సహాయం లభిస్తుంది. కుటుంబ జీవనం ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటుంది. విద్యార్థినుల కృషికి మంచి ప్రోత్సాహం ఉంటుంది. కళాకారులకు అంత అనుకూలమైన రోజులు కావు. 1, 5, 13, 15 తేదీలు మంచి రోజులు. 2, 3, 12 చెడ్డ రోజులు.

మీనం: ఆర్థిక సమన్వయవల్ల ఆందోళన పెరుగుతుంది. ఆరోగ్యం బాగుండదు. కాని వక్షాంతంలో శ్రమకు తగ్గ పరితం కనిపిస్తుంది. విద్యార్థినులు బాగా శ్రద్ధ చూపడం అవసరం. 1, 5, 10, 11 తేదీలు మంచి రోజులు. 3, 7, 15 చెడ్డ రోజులు.

బరువు తగ్గడానికి : పది సామాన్య సూత్రాలు

1. పిండి పదార్థాలు (అన్నం, బంగాళాదుంపలు వగైరా) కొవ్వు పదార్థాలు (నెయ్యి, వెన్న, మొగడ వగైరా) తినడం బాగా తగ్గించాలి.
2. తీపి పదార్థాలు తినడం బాగా తగ్గించాలి. కాఫీ, టీ మొదలైన వాటిల్లో చక్కెర కూడా బాగా తగ్గించాలి.
3. ఆవిరిమీద ఉడికినవీ, ఉడికించినవీ ఆహార పదార్థాలు తీసుకోవాలి; వేపుడు వంటకాలు బాగా తగ్గించేయాలి!
4. పొద్దున్నే తినే (టిఫిను, చద్దన్నం ఏదైనా గాని) చాలా తక్కువగా తీసుకోవాలి- ఎంచేతంటే-పొద్దున్న తీసుకునే ఆహారమే బరువు పెంచడానికి బాగా దోహదం చేస్తుంది కనక.
5. వళ్ళు, వళ్ళరసం, కూరగాయలు ఎక్కువగా తీసుకోవచ్చు. బొప్పాయి, నీరుల్లిపాయ మొదలైనవి బరువు తగ్గించడానికి బాగా పనిచేస్తాయి.
6. వీలైనప్పుడల్లా కావలసినంత మజ్జిగ తాగవచ్చుగాని, పెరుగు, పాలు బాగా తగ్గించాలి.
7. ప్రతి ఉదయమూ పరగడుపున చెమ్మడు నిమ్మకాయ రసం, రెండు చెమ్మల వెచ్చని నీళ్ళలో కలుపుకుని తాగడం చాలా మంచిది.
8. ఒక్కసారే భోజనాన్ని చట్టన తగ్గించుకోడం మంచిది కాదు; క్రమక్రమంగా తగ్గిస్తూ రావాలి.
9. పది రోజులకి ఐదుపొన్న వరకూ తగ్గివా కూడా వర్పాలేదు గాని, అంతకంటే ఎక్కువగా తగ్గిపోతేమాత్రం ప్రమాదం. గుండె జబ్బులు వస్తూవచ్చు, డాక్టర్ల సలహాలతో, వారి పర్యవేక్షణ కింద- నిదానంగా బరువు తగ్గించుకుంటూ రావాలి.
10. వీటన్నిటికంటే ముఖ్యమైనది ఇంకోటుంది- ఇంటి వని, వాకిలివని, అంకా వంట వాళ్ళకూ పనివాళ్ళకూ వప్పజేప్పేయడం కంటే-వాళ్ళ స్వయంగా చేసుకోవాలి.

NAIDU HALL

MFRS: BRASSIERS

BLOUSES

ABDOMINAL BELTS

PETTI COATS

FROCKS

29, PONDY BAZAR, T. NAGAR,

MADRAS-600 017

Phone: 442882

నాయుడు హాల్

కట్ బాడీలు

చోళీలు

ప్రసవ బెల్టులు

గౌనులు

మరియు స్త్రీలకు కావలసిన
దుస్తులు తయారు చేయువారు

29, పాండిబజార్, త్యాగరాయనగర్,
మద్రాసు - 600017 ఫోన్ : 442882

పూర్ణిమా విక్రయానికి

దేవుడులోంటి మనిషి

కాస్ట్యూమ్ కలర్

దర్శకత్వం: సి.యస్.రావు B.A.(LITT)

నిర్మాత: డి.యన్.రాజు

Ketha ARTS